

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS

May 12-13, 2023, Baku
Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT BOOK

Editors

Assoc. Prof. Dr. Arastun MEHDIYEV

ISBN: 978-625-367-102-0

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS

May 12-13, 2023

Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT BOOK

EDITORS:

Assoc. Prof. Dr. Arastun MEHDIYEV

by
IKSAD PUBLISHING HOUSE®

←—————→
All rights of this book belong IKSAD Publishing House
Authors are responsible both ethically and juridically
IKSAD Publications – 2023©
Issued: 01.06.2023

ISBN: 978-625-367-102-0

CONGRESS ID

CONGRESS TITLE

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS

DATE and PLACE

May 12-13, 2023
Azerbaijan State Pedagogical University

PARTICIPATION

Keynote & Invited

ORGANIZATION

Azerbaijan State Pedagogical University, Azerbaijan
IKSAD-Institute of Economic Development and Social Research, Türkiye

HONORARY PRESIDENT OF CONGRESS

Prof.Dr. Cafer CAFEROV - Rector of Azerbaijan State Pedagogical University

PRESIDENT OF CONGRESS

Prof.Dr. Asaf ZAMANOV – Vice-Rector of Azerbaijan State Pedagogical University

CONGRESS SCIENTIFIC COMMITTEE PRESIDENT

Prof.Dr. Mahire HÜSEYNOVA - Vice-Rector of Azerbaijan State Pedagogical University

CONGRESS COORDINATOR

Ülkü EKSİN

PARTICIPANTS COUNTRY

Azerbaijan, Türkiye, Georgia, Albania, Nigeria, Morocco, Benin, India, Ethiopia, Moldova,
Vietnam, Portugal

Number Of Accepted Papers-73
Number Of Rejected Papers-15
The number of abstracts from foreign countries-46
The number of abstracts from Türkiye-27

ORGANIZING BOARD

Prof. Dr. Mahire HÜSEYNOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi İlişkiler Üzere Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Fikret RZAYEV

ADPU Sosyal ve İnsani İşler Üzere Rektör Yardımcısı

Prof. Dr. Kızhanım KAHRAMANOVA

ADPU İlköğretim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Farrukh RUSTAMOV

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. İbrahim BAYRAMOV

ADPU Bilimsel-Örgütsel Bölüm Başkanı

Prof. Dr. Mirvari İSMAYILOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Eldar ASLANOV

ADPU Akademik İşler Üzere Rektör Yardımcısı

Doç. Dr. Tünzale YUSİFOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Şamahı Şube Müdürü

Doç.Dr. Gönül SAMEDOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Nazile ABDULLAZADE

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Rashad SADIGOV

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Yüksek Lisans ve Doktora Bölüm Başkanı

Dr. Shasaddin MİKAYİLOV

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Şamahı Şubesi Eğitim ve Bilimsel İşlerden Sorumlu Müdür Yardımcısı

Kıdemli öğretmen Shalala SEYİDOVA

ADPU'nun Shamakhi şubesinin Sosyal ve İnsani İşlerden Sorumlu Müdür Yardımcısı

Başöğretmen Kahira ŞAHBAZOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi Şamahı Şubesi Pedagoji Fakültesi Dekanı

SCIENCE AND ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Afaq SADIKOVA

Bakü Devlet Üniversitesi

Prof. Dr. Ebülfet PELENGOV

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Hacer HUSEYİNOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Mirvari İSMAYİLOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa ÜNAL

Erciyes Üniversitesi

Prof. Dr. Vagif NESİRO

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Prof. Dr. Jean Vasile ANDREI

Petroleum-Gas University of Ploiesti, Romania

Prof. Dr. Kinga Flaga-Gieruszyńska

University of Szczecin, Poland

Prof. Muntazir MEHDI

National University of Modern Languages, Pakistan

Prof. Dr. Kornelija Mrnjajs

University of Rijeka, Croatia

Prof. Dr. Mykola VAS'KIV

Borys Grinchenko Kyiv University, Ukraine

Prof. Dr. Sarash KONURBAYEVA

Kazakh State Pedagogical University, Kakhstan

Doç. Dr. Araz FERECOV
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Arzu DAŞDEMİROV
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Cahangir HÜSEYNOV
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Elnare MAHBALIYEVA
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Gönül SAMEDOVA
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Gülşen NOVRUZOVA
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. İrade KERİMOVA
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Jose R. Hernandez-Carrion
University of Valencia, Spain

Doç. Dr. Sopio Tavadze
Batumi Art Teaching University, Georgia

Doç. Dr. Kenan DEMİR
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Mayıl ALICANOV
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Nazile ABDULLAZADE
Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Novruz NESİROV

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Sevda ABBASOVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Doç. Dr. Ülviye HACIYEVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Terane NAGIYEVA

Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi

Dr. Ramazan ERTÜRK

Milli Eğitim Bakanlığı

Dr. Viola Makhzoum

Lebanese Islamic University, Lebanon

Dr. Isabelle EL Khoury

Broumana High School, Lebanon

Dr. Elvira NURLANOVA

Russian Academy of Sciences, Russia

Dr. Abdussalam Ali Ahmed

Bani Waleed University

Dr. Yusuf Hassan

Umaru Musa Yar'adua University, Katsina, Nigeria

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS

May 12-13, 2023

Azerbaijan State Pedagogical University

CONGRESS PROGRAM

Online and in-Person

Zoom Meeting ID: 834 0415 4360
Zoom Passcode: 121305

IMPORTANT

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of "Meeting ID or Personal link Name" and solidify the session.
- The presentation will have **15 minutes** (including questions and answers).
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **15 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on at least %70 of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

**Before you login to Zoom, indicate hall number and your surname
(Hall-1, İsmail BAKAN)**

ÖNEMLİ

- Kongremizde Yazım Kurallarına uygun gönderilmiş ve bilim kurulundan geçen bildirimler için online (video konferans sistemi üzerinden) sunum imkanı sağlanmıştır.
- Online sunum yapabilmek için <https://zoom.us/join> sitesi üzerinden giriş yaparak "Meeting ID or Personal Link Name" yerine ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- Sunumlar için **15 dakika** (soru ve cevaplar dahil) süre ayrılmıştır.
- Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- Uygulama tablet, telefon ve PC'lerde çalışmaktadır.
- Sunum yapacakların sunum saatinden **15 dk önce** oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- Tüm katılımcılar oturumlara online katılıp dinleyebilir.
- Oturumdaki sunumlardan ve bilimsel tartışmalardan (soru-cevap) oturum başkanları sorumludur.
- Sunumlar için **15 dakika** (soru ve cevaplar dahil) süre ayrılmıştır.

TEKNİK BİLGİLER

- Bilgisayarınızda çalışır durumda mikrofon bulunmalıdır.
- Zoom'da ekran paylaşma özelliği kullanılabilir.
- Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir.
- Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır.

Zoom'a girişte sırayla salon numarasını ve soyadınızı yazınız (Salon-1, İsmail BAKAN)

PARTICIPATING COUNTRIES: Azerbaijan, Türkiye, Georgia, Albania, Nigeria, Morocco, Benin, India, Ethiopia, Moldova, Vietnam, Portugal

-Opening Ceremony-

Date: 12.05.2023

Baku Local Time: 10.00 – 11.00

Ankara Local Time: 09.00 - 10.00

Prof. Dr. Cafer CAFEROV

Rector of Azerbaijan State Pedagogical University
HEAD OF CONGRESS

Prof. Dr. Asaf ZAMANOV

*Azerbaijan State Pedagogical University,
Vice-Rector for Science and Innovations*
HEAD OF SCIENCE COMMITTEE

Prof. Dr. Mahire HUSEYNOVA

*Azerbaijan State Pedagogical University,
Vice-Rector for International Relations*
HEAD OF SCIENCE COMMITTEE

Dr. Mustafa Latif EMEK

President of IKSAD Institute

Assoc. Prof. Dr. Arastun MEHDİYEV

*Azerbaijan State Pedagogical University,
Head of Scientific Research Center*
HEAD OF ORGANIZING COMMITTEE

Dr. Elvan CAFAROV

*Azerbaijan State Pedagogical University,
GENERAL COORDINATOR*

Zoom Meeting ID: 834 0415 4360

Zoom Passcode: 121305

FACE-TO-FACE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Session-1

BAKU LOCAL TIME

11⁰⁰ : 13⁰⁰

ANKARA LOCAL TIME

10⁰⁰ : 12⁰⁰

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Gulshan NOVRUZOVA

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Gigi Gorgadze Luiza Gabunia	Tbilisi State Medical University (Georgia)	THE PLACE OF STUDENT ORGANIZATIONS IN SCIENTIFIC EDUCATION - OUR EXPERIENCE AND THE PRESENT DAY
Luiza Gabunia Shorena Khetsuriani Natia Gamkrelidze Ketevan Ghambashidze Gigi Gorgadze	Tbilisi State Medical University (Georgia)	MAIN COMPETENCIES OF BASICS OF SCIENTIFIC RESEARCH
Luiza Gabunia Nana Gorgaslidze Nodar Sulashvili Neli Pkhaladze Giorgi Varazi	Tbilisi State Medical University (Georgia)	TEACHING AND LEARNING BASICS SCIENTIFIC AND LABORATORY
Boris Bendeliani Mariam Beriashvili Mariam Gigiadze Luiza Gabunia	Tbilisi State Medical University (Georgia)	THE ROLE OF USING CADAVERIC MATERIAL IN THE SYSTEM OF MODERN HIGHER MEDICAL EDUCATION
Nino Kikvadze Liana Jalagania Ana Bitskinashvili Luiza Gabunia	Tbilisi State Medical University (Georgia)	THE ROLE OF INTEGRATED CURRICULUM IN MEDICAL EDUCATION SYSTEM – EXPERIENCE OF TSMU STUDENTS
Dr. Alvan JAFAROV	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	"DADA GORGUD" SAGA AND ERZINCAN DIALECTS OF EASTERN ANATOLIA COMMON CHARACTERISTICS OF NOUNS AND ADJECTIVES

FACE-TO-FACE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Session-2

BAKU LOCAL TIME

14⁰⁰ : 16⁰⁰

ANKARA LOCAL TIME

13⁰⁰ : 15⁰⁰

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Nazilə Abdullazadə

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Bağırzadə Lələ Uğur qızı	Military high school named after Jamshid Nakhchivanski (Azerbaijan)	MYTHOLOGY IN "NARCISSUS AND GOLDMUND" BY HERMAN HESSE PERFORMANCE CHARACTERISTICS OF ELEMENTS
Assoc. Prof. Nazilə Abdullazadə	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	HAYDER ALIYEV and THE RENAISSANCE OF AZERBAIJAN LITERATURE
Assoc. Prof. Dr. Rahima S. Mammadova	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	DIRECTIONS OF INNOVATION APPROACH TO THE CHEMISTRY TEACHING PROCESS
Nizami Quliyev	Nakhchivan State University (Azerbaijan)	TEACHER'S INNOVATIVE ACTIVITY AS A CREATIVE PROCESS

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-1, Session-1

BAKU LOCAL TIME

11⁰⁰ : 13⁰⁰

ANKARA LOCAL TIME

10⁰⁰ : 12⁰⁰

HEAD OF SESSION: Dr. Ayşe Aslı BOZDAĞ

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Dr. Ayşe Aslı BOZDAĞ	İstanbul Bilgi University - İstanbul Bahçeşehir University (Türkiye)	ETHICAL AI IN EDUCATION: HARMONIZING DATA PRIVACY, EQUITY, AND HUMAN CONNECTIONS FOR INCLUSIVE LEARNING EXPERIENCES
Safaraliyeva Farida Akif gizi	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	WAYS OF TEACHING LANGUAGE RULES IN PRIMARY CLASSES (FOR CLASS II)
Dr. Yılmaz DEMİR Leyla KULE	Ministry of Education (Türkiye) Kilis Bilim ve Sanat Merkezi (Türkiye)	BRINGING LITERACY SKILLS TO TEACHERS WITH INNOVATIVE EDUCATIONAL PRACTICES: A PRACTICE EXAMPLE 7 IN 7 LITERACY PROJECT
Prof.Dr. Ümit ŞAHBAZ Özlem YAĞCIOĞLU	Burdur Mehmet Akif Ersoy University (Türkiye) Ege University (Türkiye)	A SYSTEMATIC REVIEW STUDY ON THE EMPLOYMENT OF INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS
Tugba ATAGUN Prof. Dr. Murat KURT	Amasya University (Türkiye)	EXAMINING THE KNOWLEDGE AND ATTITUDES OF FAMILIES ABOUT THE CONTENT OF PRE-SCHOOL EDUCATION
Beytullah Bahadır DUYAR Prof. Dr. Murat KURT	Amasya University (Türkiye)	EVALUATION OF SCREEN ADDICTION IN ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS ACCORDING TO PARENTS' VIEWS
Allahverdiyev Zamiq Namik oğlu	Baku State University (Azerbaijan)	CHILDREN'S RIGHT TO EDUCATION: LEGAL AND PRACTICAL ISSUES
Abdullayeva Səidə Atəş qızı	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	'COOPERATIVE PEDAGOGY' AS THE BASIS OF HUMANIZATION IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-2, Session-1

BAKU LOCAL TIME

11⁰⁰ : 13⁰⁰

ANKARA LOCAL TIME

10⁰⁰ : 12⁰⁰

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Yener AKSOY

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Assoc. Prof. Dr. Yener AKSOY Dinçer DİNÇ	Ondokuz Mayıs University (Türkiye)	CONTINUOUS ANXIETY IN SPORTS AND NON-SPORTS INDIVIDUALS EXAMINING THE STATUS
Dinçer DİNÇ Assoc. Prof. Dr. Yener AKSOY	Ondokuz Mayıs University (Türkiye)	EXAMINATION OF AGGRESSION STATUS OF ATHLETES BY GENDER
Assist. Prof. Dr. Mustafa TÜRKMEN	Mardin Artuklu University (Türkiye)	AN INVESTIGATION OF ENERGY DRINK CONSUMPTION AND AWARENESS AMONG THE STUDENTS OF MARDIN ARTUKLU UNIVERSITY AND KIRKUK UNIVERSITY SPORTS SCIENCES DEPARTMENT
Lect. Dr. Taner YILMAZ Assoc. Prof. Dr. Halil TANIR	Uşak University (Türkiye)	ALIENATION FROM SCHOOL IN SPORTS SCIENCES FACULTY STUDENTS DURING THE DISTANCE EDUCATION PROCESS AFTER THE EARTHQUAKE
Rüstəmovna Zülfıyyə Rufət qızı	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	PSYCHOLOGICAL CHARACTER OF THE ATTITUDES OF PARENT - TEENAGER IN FAMILY

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-3, Session-1

BAKU LOCAL TIME

11⁰⁰ : 13⁰⁰

ANKARA LOCAL TIME

10⁰⁰ : 12⁰⁰

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Ramazan SİRACOĞLU

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Ulduz Fərhad qızı Qəhrəmanova	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	SATIRE IN XX CENTURY AZERBAIJANI POETRY
Mehdiyeva Mətanət Bahadır qızı	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	ZƏRİFƏ BUDAQOVANIN ELMI YARADICILIĞININ ÜMUMİ MƏNZƏRƏSİ
Aliyeva Khoshbakht Tayyan	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	JALIL MAMMADGULUZADE'S ROLE IN THE DEVELOPMENT OF CHILDREN'S LITERATURE
Prof. Dr. Ramazan SİRACOĞLU	Karabük University (Türkiye)	TELMİH IN M. FUZULI'S POEMS
Ülkər Baxşiyeva	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	TURKISH EPIC PLOT TRADITION AND NIZAMI GANJAVI'S "SEVEN BEAUTY" POEM
Prof. Dr. Elman Hilal oğlu Quliyev	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	PROSE CREATION OF ABAY KUNANBAYEV
Abdullayeva Gültəkin Atəş qızı	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	THE ESSENCE OF SPELLING LITERACY AND POSTS THAT PROVIDE IT
Farajova Aynur Aydın	Azerbaijan Technical University (Azerbaijan)	'KITABI-DEDE GORGUD' AS A SOURCE OF THEOGONICAL VIEWS OF OUR PEOPLE
Dr. Mehmet BULUT	Ministry of National Education (Türkiye)	UZBEK PROVERBS FROM 1888 TO THE PRESENT

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-4, Session-1

BAKU LOCAL TIME

11⁰⁰ : 13⁰⁰

ANKARA LOCAL TIME

10⁰⁰ : 12⁰⁰

HEAD OF SESSION: Zohaib Hassan Sain

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Zohaib Hassan Sain	Superior University (Pakistan)	STUDENTS ASSESSMENT OF ONLINE EDUCATION DURING THE COVID-19 EPIDEMIC
Zohaib Hassan Sain	Superior University (Pakistan)	BLENDED LEARNING: A NEW CHALLENGE FOR PAKISTANI UNIVERSITY STUDENTS
Dèkandé Sylvestre TCHAGNONHOU Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA	Djibo Hamani University of Tahoua (Niger) University of Abomey-Calavi (Benin)	EXPLORING EFFECTIVE STRATEGIES FOR MANAGING CLASSROOM CONFLICTS: A STUDY ON THE IMPORTANCE OF CONFLICT MANAGEMENT FOR ENHANCING CLASSROOM INTERACTION
Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA	University of Abomey-Calavi (Benin)	UNPACKING THE IMPACTS OF EDUCATIONAL TECHNOLOGY ON BEGINNER LEARNERS' DISPOSITIONS TOWARD EFL PEDAGOGY AT TANGUIÉTÁ SECONDARY SCHOOL IN BENIN

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-5, Session-1

BAKU LOCAL TIME

11⁰⁰ : 13⁰⁰

ANKARA LOCAL TIME

10⁰⁰ : 12⁰⁰

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU Aygün ALİYEVA	Ankara University (Türkiye)	THE ROLE OF EDUCATION IN TURKEY- AZERBAIJAN RELATIONS: THE EXAMPLE OF UNIVERSITY STUDENTS
Gulshen Mehdizade	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	THE IMPORTANCE OF TRAINING RESOURCES IN THE EFFECTIVE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS
Sardarova Mehriban Nagy gizi	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	HEIDAR ALIYEV LEGACY BOARD OF EDUCATION
Lect. Dr. Akin KARAKUYU	Hatay Mustafa Kemal University (Türkiye)	ANALYSIS OF PRIMARY SCHOOL 4TH GRADE SOCIAL SCIENCE COURSE'S LEARNING OUTCOMES ACCORDING TO SOLO TAXONOMY
Lala Kamal Rahimova	Ganja State University (Azerbaijan)	ICT-COMPETENCE OF STUDENTS
Mamedova Gunay Sadraddin	Ganja State University (Azerbaijan)	FACTOR OF ICT IN DEVELOPMENT EDUCATION
Maharramova Elmira	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	THE IMPORTANCE OF INNOVATIONS IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATION

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-1, Session-2

BAKU LOCAL TIME

13³⁰ : 15³⁰

ANKARA LOCAL TIME

12³⁰ : 14³⁰

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Murat KURT

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Tuğba OĞUZMAN Prof. Dr. Hasan KAYA	MEB Şehit Orhan Tahtasakal Middle School (Türkiye) Erciyes Üniversitesi (Türkiye)	EXAMINATION OF THESIS MADE IN THE FIELD OF SCIENCE EDUCATION AND USING THE 7E LEARNING MODEL: A META SYNTHESIS STUDY EXAMPLE
Orhan ÇALIŞKAN Prof. Dr. Emine GÜNERİ	MEB Şahmelik Middle School (Türkiye) Erciyes University (Türkiye)	SCIENCE TEACHERS' OPINIONS ON VIRTUAL LABORATORY APPLICATIONS
Emre ERDEN Prof. Dr. Murat KURT	Amasya University (Türkiye)	STUDENT OPINIONS ON THE CONTRIBUTION OF TÜBİTAK 2204 PROJECT COMPETITIONS TO STUDENTS' 21 ST CENTURY SKILLS
Muhammet YILMAZ Prof. Dr. Murat KURT	Amasya University (Türkiye)	THE PROCESS OF DEVELOPING AN EDUCATIONAL GAME: WHO IS DESCRIBED?
Erdem KOÇAK Prof. Dr. Murat KURT	Amasya University (Türkiye)	SCIENCE DURING THE NARRATION OF REPRODUCTION, GROWTH AND DEVELOPMENT IN HUMANS EMOTIONS, THOUGHTS AND OPINIONS OF TEACHERS
Dr. Zeynep AKÇA Prof. Dr. Şenol BEŞOLUK	Ministry of Education (Türkiye) Sakarya University (Türkiye)	SCIENCE TEACHERS' PERCEPTIONS ON INTERDISCIPLINARY APPROACHES AND STEM
Tuğçe KURT Prof. Dr. Murat KURT	Amasya University (Türkiye)	ANALYSIS OF SCIENCE TEACHERS' THOUGHTS ON THE FLIPPED LEARNING METHOD IN SCIENCE EDUCATION
Gülşen AYKAÇ Prof. Dr. Murat KURT	Amasya University (Türkiye)	OPINIONS OF SCIENCE TEACHERS FOR THE COURSE ON ENVIRONMENTAL EDUCATION AND CLIMATE CHANGE

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-2, Session-2

BAKU LOCAL TIME

13³⁰ : 15³⁰

ANKARA LOCAL TIME

12³⁰ : 14³⁰

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Tamam Mehrabova

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Rəhilə Hümətova	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	WRITTEN IN THE POETIC LANGUAGE OF I.NASIM, BUT MODERN SOME LINGUISTICALLY ARCHAIC GRAMMAR FORMS
Assist. Prof. Dr. Zekiye ÇAĞIMLAR Ceren CENGİZ	Çukurova University (Türkiye) Martyr Can Duyar Primary School (Türkiye)	CONTENT, LANGUAGE OF AZIZ NESIN'S BOOK TITLE NOW CHILDREN'S WONDERFUL AND INVESTIGATION IN TERMS OF EXPRESSION
Assoc. Prof. Dr. Tamam Mehrabova	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF THE NAME DEDA GORGUD
Farida HEYBATOVA	ANAS Institute (Azerbaijan)	SEMANTIC DIALECTISMS IN THE WORKS OF JALIL MAMMADGULUZADE
Ayətəxan Ziyad Babək İskenderov	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	IN THE ESTABLISHMENT OF THE STAGE PRIORITY AREA
Konul Khudazada	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	ETHNOPSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF PERSONALITY FORMATION

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-3, Session-2

BAKU LOCAL TIME

13³⁰ : 15³⁰

ANKARA LOCAL TIME

12³⁰ : 14³⁰

HEAD OF SESSION: Prof. Dr. Nilüfer PEMBECİOĞLU

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Həsənova Şahanə Əliyənnağı qızı	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	MİRZƏ FƏTƏLİ AXUNDZADƏNİN KOMEDİYALARININ MÖVZU DAİRƏSİ
Prof. Dr. Nilüfer PEMBECİOĞLU Ph.D. Ali İmanov	Istanbul University (Türkiye)	THE USE OF WOLF IMAGES IN THE MEDIA IN MODERN TIMES: THE EXAMPLE OF THE TV SERIES CLOSE TO HOME
Prof. Dr. Nilüfer PEMBECİOĞLU	Istanbul University (Türkiye)	THE EVALUATION OF CHILD-FRIENDLY MEDIA CONCEPT: ADULTS' POINT OF VIEW
Assist. Prof. Dr. Taylan MARAL	İstanbul Gelişim University (Türkiye)	THE USE OF GAMIFICATION IN NEW MEDIA ENVIRONMENTS AND INCREASING INTERACTION
Günel Hümətova (Pəniyeva) Saleh	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	THE DIFFERENCE IN THE STYLE OF İSA MUĞHANNA'S SIGNATURE WITH THE "MAHSHAR" NOVEL
Tərənə ƏKBƏRİ	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	THE WOMEN'S POLICY OF THE NATIONAL LEADER HEYDAR ALİYEV IS THE BASIS FOR THE SUCCESS OF THE WOMEN OF AZERBAIJAN

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-4, Session-2

BAKU LOCAL TIME

13³⁰ : 15³⁰

ANKARA LOCAL TIME

12³⁰ : 14³⁰

HEAD OF SESSION: Assoc. Prof. Dr. Elnurə Səfərova

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Assoc. Prof. Dr. Elnurə Səfərova Zərifə İsmayılova	Azerbaijan State Pedagogical University (Azerbaijan)	MAIN PESTS OF GARDEN AND FOREST APLANTS AND THEIR COMPLEX ENTOMOFHAGS
Sevgi KOLAYLI Elsever ASADOV Esra Demir KANBUR	Karadeniz Technical University (Türkiye) Nakhchivan State University (Azerbaijan) Recep Tayyip Erdogan University (Türkiye)	BOTANICAL, PHYSICOCHEMICAL AND BIOCHEMICAL PROPERTIES OF LAVENDER (LAVANDULA SPP.) HONEY: A CASE REPORT STUDY
Rashad Abilov	Azerbaijan Research and Design Institute for Energy (Azerbaijan)	DEVELOPMENT OF NEW COOLERS FOR HYDRO ENERGY UTILIZATION FROM RIVER FLOWS IN LIBERATED TERRITORIES
Bon A.A. Ramamonjisoa Aycan ALTUN Osman Nuri SARA	Bursa Technical University (Türkiye)	EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF PRESSURE DROP AND FRICTION FACTOR CHARACTERISTICS OF SURFACTANT SOLUTIONS
Kübra IŞIK Assoc. Prof. Dr. Nihat ALTINIŞIK	Ondokuz Mayıs University (Türkiye)	SOLUTION OF NONLINEAR DIFFERENCE EQUATIONS WITH INVERSE Q-DIFFERENCE OPERATOR

ONLINE PRESENTATIONS

12.05.2023 / Hall-5, Session-2

BAKU LOCAL TIME

13³⁰ : 15³⁰

ANKARA LOCAL TIME

12³⁰ : 14³⁰

HEAD OF SESSION: Dr. Aldemir Malveira de Oliveira

AUTHORS	AFFILIATION	TOPIC TITLE
Vasilachi Serghei Bolgari Natalia Andoni Ina	Academy of Economic Studies of Moldova (ASEM)	ACTIVE METHODS OF TEACHING BUSINESS ENGLISH: CASE STUDY APPROACH
Dawit Negussie Tolossa Yohannes Negussie	Gujarat University (Ethiopia)	THE ROLE OF EDUCATIONAL LEADERS ENSURING EDUCATIONAL QUALITY: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW
Dr. Naeem Fatima	-	TRANSLANGUAGING PEDAGOGY IN PAKISTANI CLASSROOMS
Gorgadze D. Gorgadze G. Joglidze N. Kobakhidze M. Maghradze T. Goshadze L.	Private School "Binuli", Tbilisi (Georgia)	THE ROLE OF STUDENT SELF-GOVERNMENT IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES - EXPERIENCE OF THE PRIVATE SCHOOL "BINULI"
Dr. Aldemir Malveira de Oliveira Dr. Ema Mamede	Minho of University (Portugal)	BRAZILIAN AND PORTUGUESE TEACHERS' CONCEPTIONS ABOUT MATHEMATICS TASKS

PHOTO GALLERY

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLER DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIMLARI VE STEM'E YÖNELİK ALGILARI

Zeynep Akça¹, Şenol Beşoluk²

¹ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, zeynep.akca1@ogr.sakarya.edu.tr

² Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi, sbesoluk@sakarya.edu.tr

BULGULAR

Tablo: 1 Araştırmaya Katılanların Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre Bireysel ve Takım Spor Branşlarına Göre Dağılımları

Gruplar	Branşlar	N	YÜZDE %	TOPLAM YÜZDE %
Mardin Artuklu Üniversitesi	Takım Spor	56	28	50
	Bireysel Spor	44	22	
Kerkük Üniversitesi	Takım Spor	60	30	50
	Bireysel Spor	40	20	
TOPLAM		200	100	100

Tablo1 incelendiğinde Mardin Artuklu üniversitesinde okuyan öğrencilerin %28'inin takım sporlarıyla uğraştığı % 22 ise bireysel sporla uğraştıkları görülmüştür . Kerkük üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerinse % 60 takım sporuyla % 20 ise

h-3 observer

Hall-3, Ramazan Siracoglu

h-3 observer

S1-H3-Mehmet Bulut

Hall-3 Session 1 Xoybart Biyeva

Hall-3, Mehdijeva Motanet

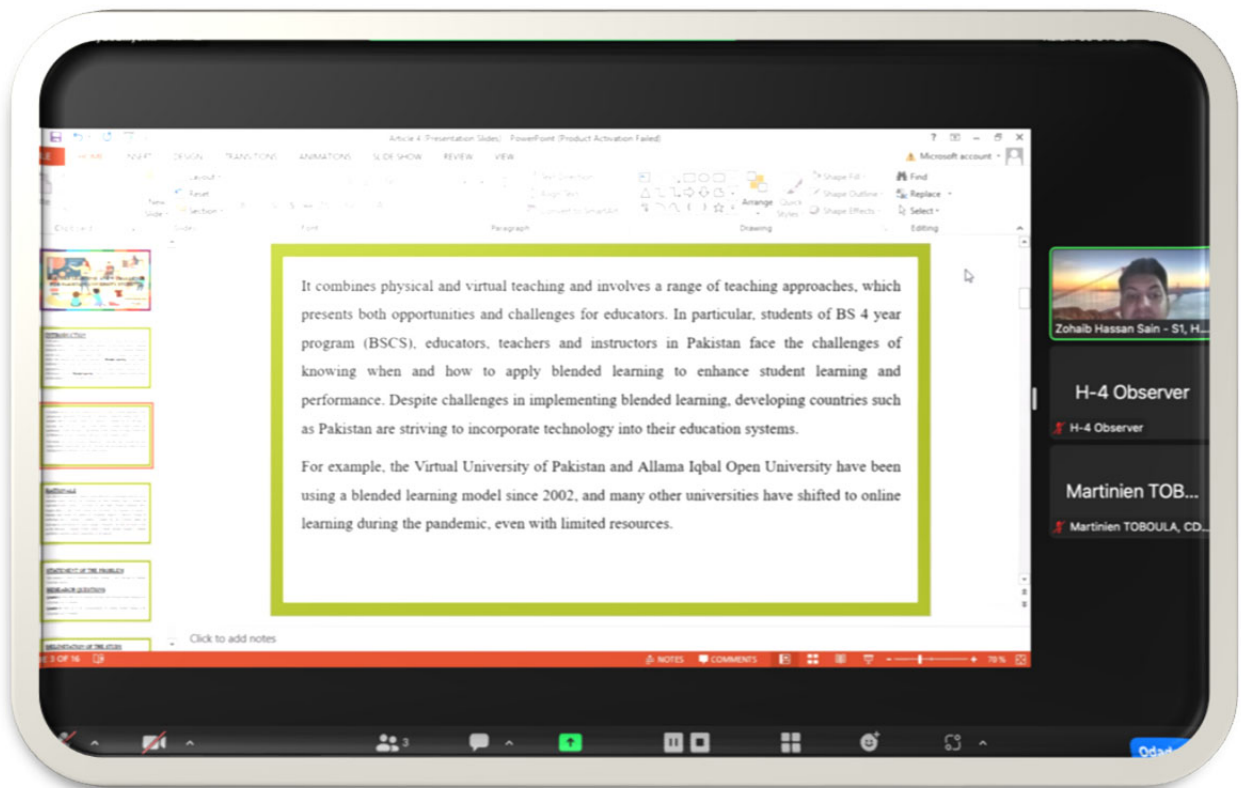
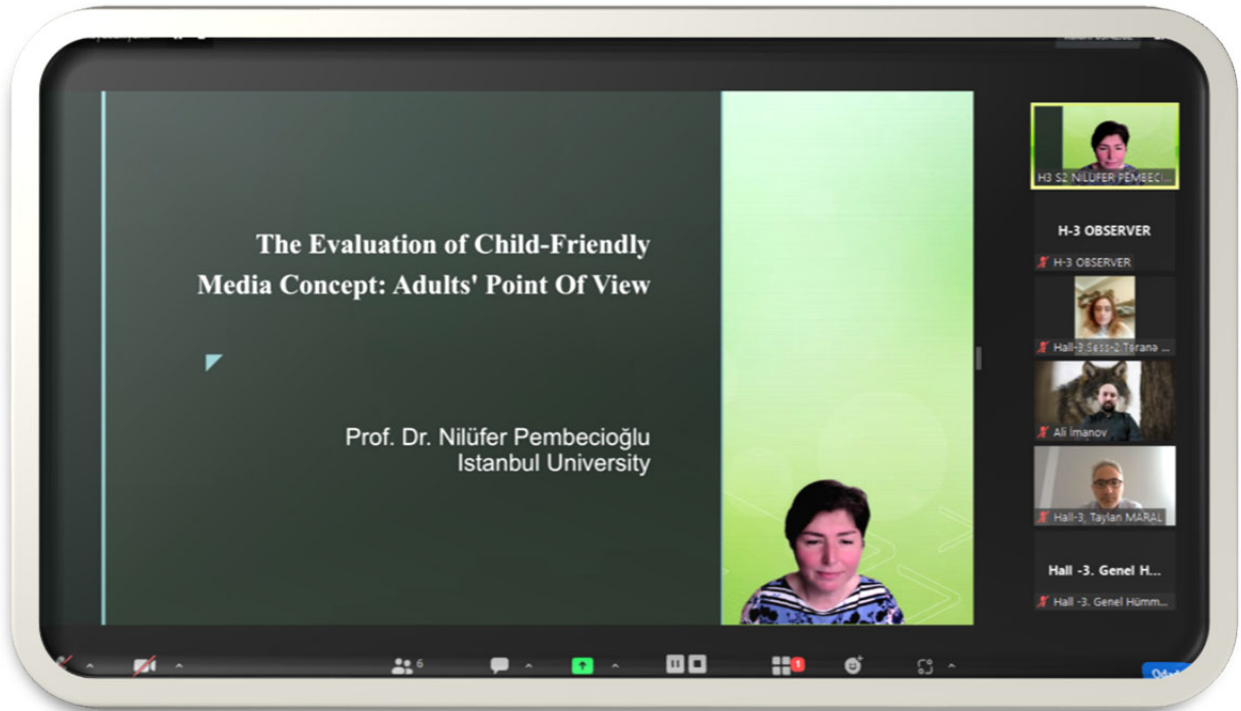
Aytur Farajova

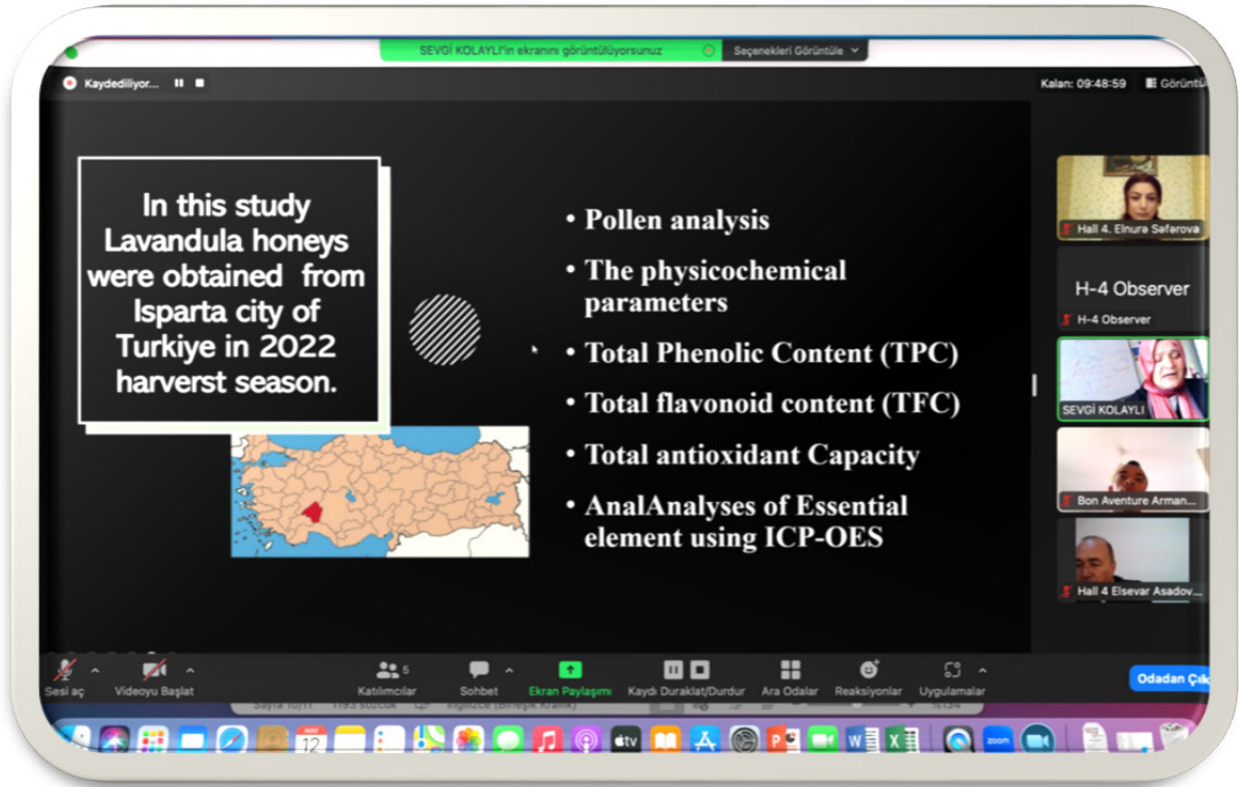
Hall 3 Gültekin...

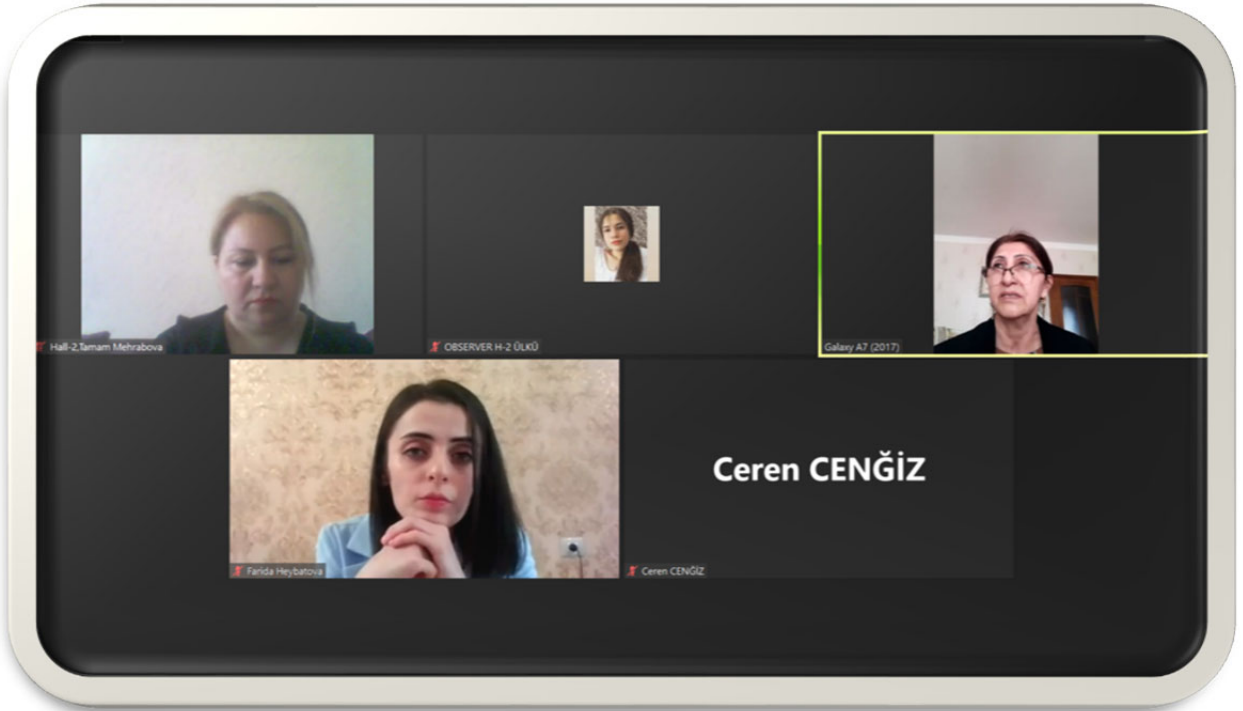
Farida Heybatova

Hall 3 Gültekin Abdullayeva

Farida Heybatova

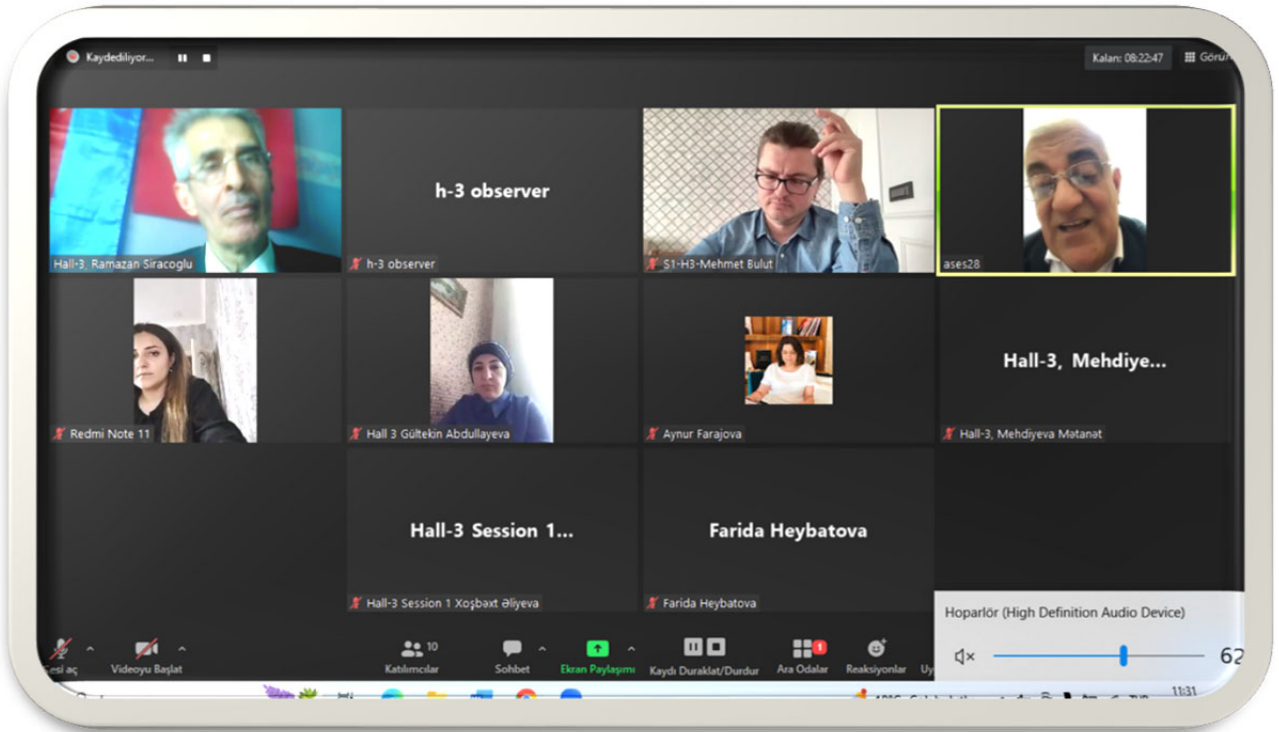
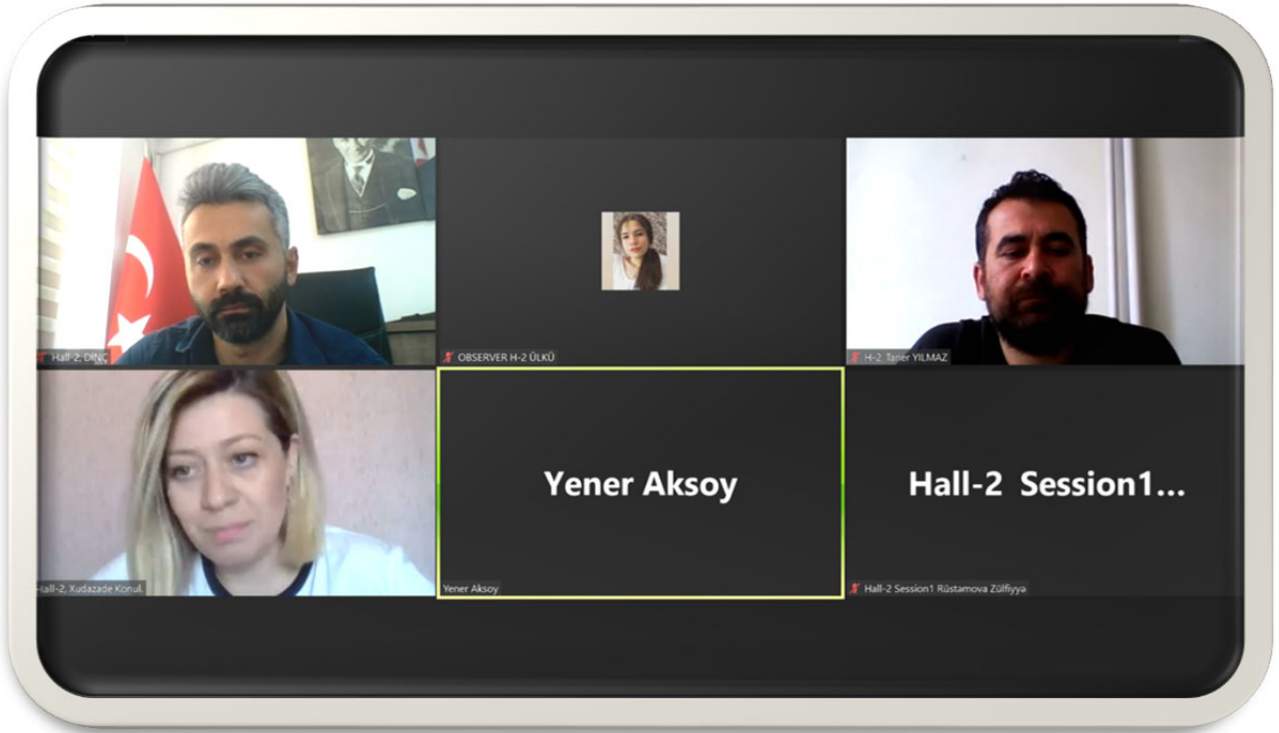

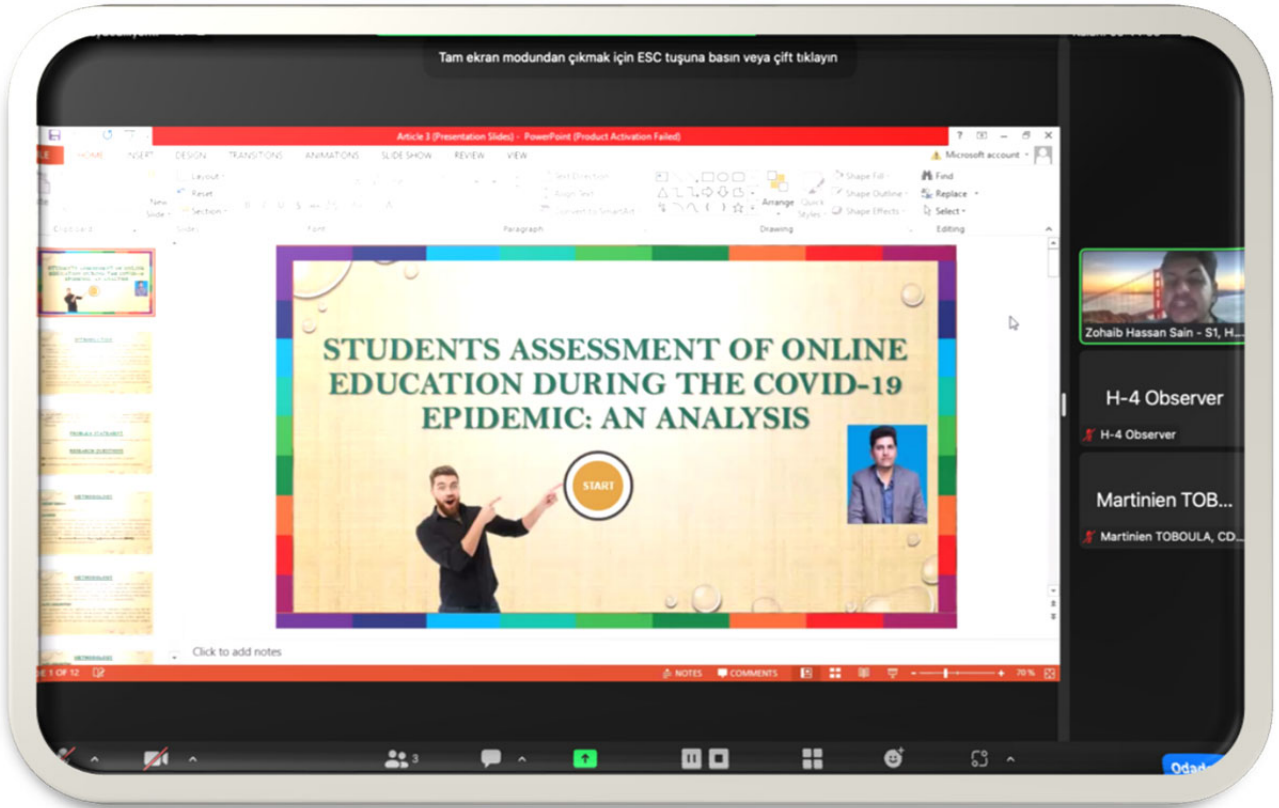
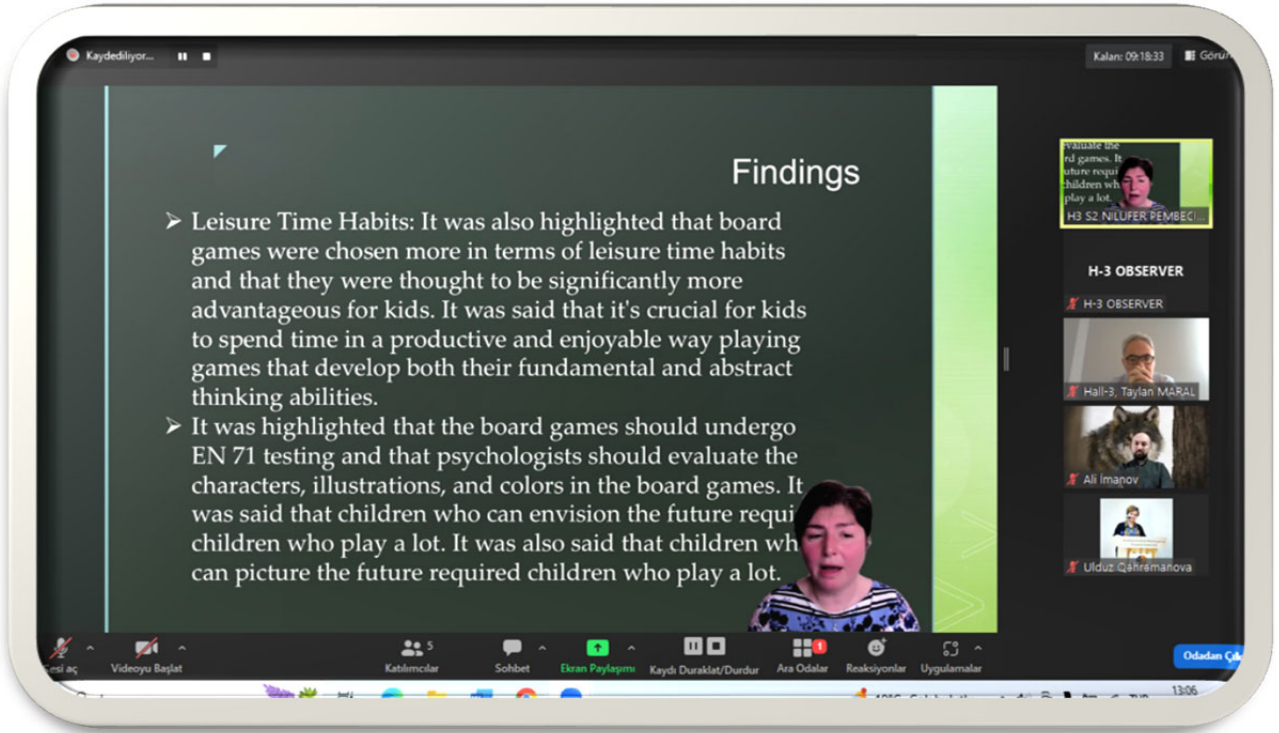

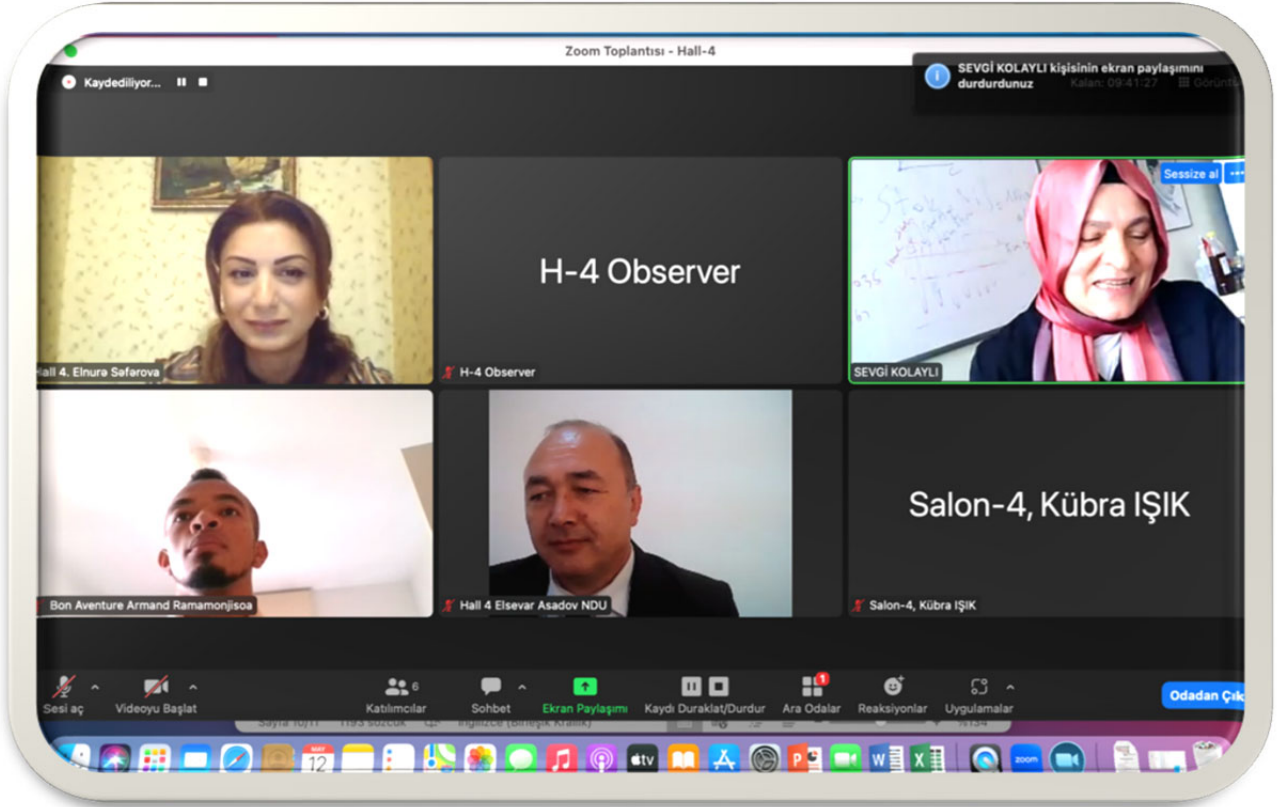

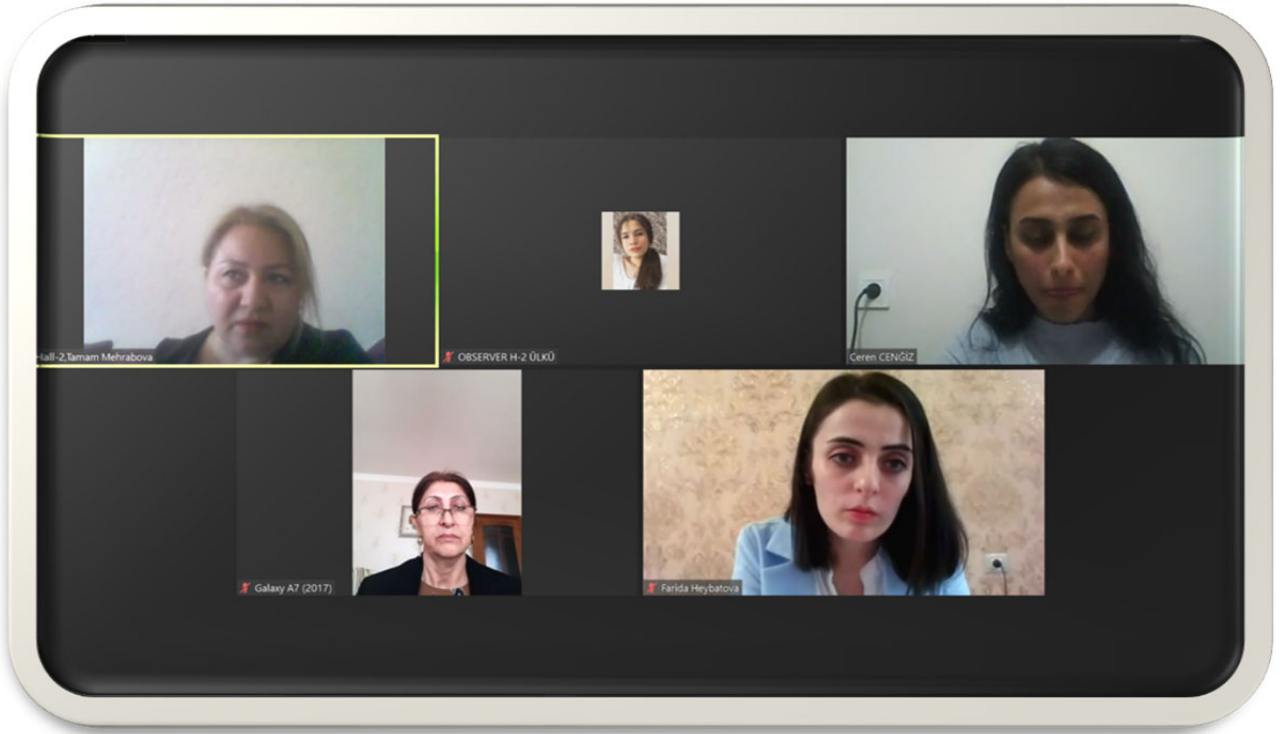

CONTENT

CONFERENCE	I
SCIENTIFIC & REVIEW COMMITTEE	II
PHOTO GALLERY	III
PROGRAM	IV
CONTENT	V

Author	Title	No
Gigi Gorgadze Luiza Gabunia	THE PLACE OF STUDENT ORGANIZATIONS IN SCIENTIFIC EDUCATION - OUR EXPERIENCE AND THE PRESENT DAY	1
Luiza Gabunia Shorena Khetsuriani Natia Gamkrelidze Ketevan Ghambashidze Gigi Gorgadze	MAIN COMPETENCIES OF BASICS OF SCIENTIFIC RESEARCH	3
Luiza Gabunia Nana Gorgaslidze Nodar Sulashvili Neli Pkhaladze Giorgi Varazi	TEACHING AND LEARNING BASICS SCIENTIFIC AND LABORATORY	4
Boris Bendeliani Mariam Beriashvili Mariam Gigiadze Luiza Gabunia	THE ROLE OF USING CADAVERIC MATERIAL IN THE SYSTEM OF MODERN HIGHER MEDICAL EDUCATION	5
Nino Kikvadze Liana Jalagania Ana Bitskinashvili Luiza Gabunia	THE ROLE OF INTEGRATED CURRICULUM IN MEDICAL EDUCATION SYSTEM –EXPERIENCE OF TSMU STUDENTS	6
Alvan JAFAROV	"DADA GORGUD" SAGA AND ERZINCAN DIALECTS OF EASTERN ANATOLIA COMMON CHARACTERISTICS OF NOUNS AND ADJECTIVES	8
Bağırzadə Lalə Uğur qızı	MYTHOLOGY IN ""NARCISSUS AND GOLDMUND"" BY HERMAN HESSE PERFORMANCE CHARACTERISTICS OF ELEMENTS	10
Nazilə Abdullazadə	HAYDER ALIYEV and THE RENAISSANCE OF AZERBAIJAN LITERATURE	12
Rahima S. Mammadova	DIRECTIONS OF INNOVATION APPROACH TO THE CHEMISTRY TEACHING PROCESS	14
Nizami Quliyev	TEACHER'S INNOVATIVE ACTIVITY AS A CREATIVE PROCESS	16
Ayşe Aslı BOZDAĞ	ETHICAL AI IN EDUCATION: HARMONIZING DATA PRIVACY, EQUITY, AND HUMAN CONNECTIONS FOR INCLUSIVE LEARNING EXPERIENCES	17
Safaraliyeva Farida Akif gizi	WAYS OF TEACHING LANGUAGE RULES IN PRIMARY CLASSES (FOR CLASS II)	18
Yılmaz DEMİR Leyla KULE	BRINGING LITERACY SKILLS TO TEACHERS WITH INNOVATIVE EDUCATIONAL PRACTICES: A PRACTICE EXAMPLE 7 IN 7 LITERACY PROJECT	20
Ümit ŞAHBAZ Özlem YAĞCIOĞLU	AN INVESTIGATION OF THESES IN TURKEY IN THE FIELD OF EDUCATION FOR VOCATIONAL LIVES OF INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS	22
Tugba ATAGUN Murat KURT	EXAMINING THE KNOWLEDGE AND ATTITUDES OF FAMILIES ABOUT THE CONTENT OF PRE-SCHOOL EDUCATION	24
Beytullah Bahadır DUYAR Murat KURT	EVALUATION OF SCREEN ADDICTION IN ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS ACCORDING TO PARENTS' VIEWS	26
Allahverdiyev Zamiq Namik oğlu	CHILDREN'S RIGHT TO EDUCATION: LEGAL AND PRACTICAL ISSUES	28

Abdullayeva Səidə Atəş qızı	'COOPERATIVE PEDAGOGY" AS THE BASIS OF HUMANIZATION IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS	30
Yener AKSOY Dinçer DİNÇ	CONTINUOUS ANXIETY IN SPORTS AND NON-SPORTS INDIVIDUALS EXAMINING THE STATUS	32
Dinçer DİNÇ Yener AKSOY	EXAMINATION OF AGGRESSION STATUS OF ATHLETES BY GENDER	34
Mustafa TÜRKMEN	AN INVESTIGATION OF ENERGY DRINK CONSUMPTION AND AWARENESS AMONG THE STUDENTS OF MARDIN ARTUKLU UNIVERSITY AND KIRKUK UNIVERSITY SPORTS SCIENCES DEPARTMENT	36
Taner YILMAZ Halil TANIR	ALIENATION FROM SCHOOL IN SPORTS SCIENCES FACULTY STUDENTS DURING THE DISTANCE EDUCATION PROCESS AFTER THE EARTHQUAKE	38
Rüstəmovə Zülfiyyə Rufət qızı	PSYCHOLOGICAL CHARACTER OF THE ATTITUDES OF PARENT - TEENAGER IN FAMILY	39
Ulduz Fərhad qızı Qəhrəmanova	SATIRE IN XX CENTURY AZERBAIJANI POETRY	41
Mehdiyeva Mətanət Bahadur qızı	ZƏRİFƏ BUDAQOVANIN ELMI YARADICILIĞININ ÜMUMİ MƏNZƏRƏSİ	42
Aliyeva Khoshbakht Tayyan	JALIL MAMMADGULUZADE'S ROLE IN THE DEVELOPMENT OF CHILDREN'S LITERATURE	44
Ramazan SİRACOĞLU	TELMİH IN M. FUZULI'S POEMS	46
Ülkər Baxşiyeva	TURKISH EPIC PLOT TRADITION AND NIZAMI GANJAVI'S "SEVEN BEAUTY" POEM	48
Elman Hilal oğlu Quliyev	PROSE CREATION OF ABAY KUNANBAYEV	50
Abdullayeva Gültəkin Atəş qızı	THE ESSENCE OF SPELLING LITERACY AND POSTS THAT PROVIDE IT	52
Farajova Aynur Aydın	'KITABI-DEDE GORGUD" AS A SOURCE OF THEOGONICAL VIEWS OF OUR PEOPLE	54
Mehmet BULUT	UZBEK PROVERBS FROM 1888 TO THE PRESENT	56
Zohaib Hassan Sain	STUDENTS ASSESSMENT OF ONLINE EDUCATION DURING THE COVID-19 EPIDEMIC	58
Zohaib Hassan Sain	BLENDED LEARNING: A NEW CHALLENGE FOR PAKISTANI UNIVERSITY STUDENTS	59
Dèkandé Sylvestre TCHAGNONHOU Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA	EXPLORING EFFECTIVE STRATEGIES FOR MANAGING CLASSROOM CONFLICTS: A STUDY ON THE IMPORTANCE OF CONFLICT MANAGEMENT FOR ENHANCING CLASSROOM INTERACTION	60
Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA	UNPACKING THE IMPACTS OF EDUCATIONAL TECHNOLOGY ON BEGINNER LEARNERS' DISPOSITIONS TOWARD EFL PEDAGOGY AT TANGUIÉTÁ SECONDARY SCHOOL IN BENIN	61
İhsan ÇAPCIOĞLU Aygün ALİYEVA	THE ROLE OF EDUCATION IN TURKEY-AZERBAIJAN RELATIONS: THE EXAMPLE OF UNIVERSITY STUDENTS	62
Gulshen Mehdizade	THE IMPORTANCE OF TRAINING RESOURCES IN THE EFFECTIVE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS	64
Sardarova Mehriban Nagy gizi	HEIDAR ALIYEV LEGACY BOARD OF EDUCATION	66
Akın KARAKUYU	ANALYSIS OF PRIMARY SCHOOL 4TH GRADE SOCIAL SCIENCE COURSE'S LEARNING OUTCOMES ACCORDING TO SOLO TAXONOMY	70
Lala Kamal Rahimova	ICT-COMPETENCE OF STUDENTS	71
Mamedova Gunay Sadraddin	FACTOR OF ICT IN DEVELOPMENT EDUCATION	72
Maharramova Elmira	THE IMPORTANCE OF INNOVATIONS IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATION	73

Tuğba OĞUZMAN Hasan KAYA	EXAMINATION OF THESIS MADE IN THE FIELD OF SCIENCE EDUCATION AND USING THE 7E LEARNING MODEL: A META SYNTHESIS STUDY EXAMPLE	75
Orhan ÇALIŞKAN Emine GÜNERİ	SCIENCE TEACHERS' OPINIONS ON VIRTUAL LABORATORY APPLICATIONS	77
Emre ERDEN Murat KURT	STUDENT OPINIONS ON THE CONTRIBUTION OF TÜBİTAK 2204 PROJECT COMPETITIONS TO STUDENTS' 21 ST CENTURY SKILLS	79
Muhammet YILMAZ Murat KURT	THE PROCESS OF DEVELOPING AN EDUCATIONAL GAME: WHO IS DESCRIBED?	81
Erdem KOÇAK Murat KURT	SCIENCE DURING THE NARRATION OF REPRODUCTION, GROWTH AND DEVELOPMENT IN HUMANS EMOTIONS, THOUGHTS AND OPINIONS OF TEACHERS	83
Zeynep AKÇA Şenol BEŞOLUK	SCIENCE TEACHERS' PERCEPTIONS ON INTERDISCIPLINARY APPROACHES AND STEM	85
Tuğçe KURT Murat KURT	ANALYSIS OF SCIENCE TEACHERS' THOUGHTS ON THE FLIPPED LEARNING METHOD IN SCIENCE EDUCATION	87
Gülşen AYKAÇ Murat KURT	OPINIONS OF SCIENCE TEACHERS FOR THE COURSE ON ENVIRONMENTAL EDUCATION AND CLIMATE CHANGE	88
Rəhilə Hümətova	WRITTEN IN THE POETIC LANGUAGE OF I.NASIM, BUT MODERN SOME LINGUISTICALLY ARCHAIC GRAMMAR FORMS	90
Zekiye ÇAĞIMLAR Ceren CENGİZ	CONTENT, LANGUAGE OF AZİZ NESİN'S BOOK TITLE NOW CHILDREN'S WONDERFUL AND INVESTIGATION IN TERMS OF EXPRESSION	92
Tamam Mehrabova	ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF THE NAME DEDA GORGUD	94
Farida HEYBATOVA	SEMANTIC DIALECTISMS IN THE WORKS OF JALİL MAMMADGULUZADE	95
Ayətəxan Ziyad Babək İskenderov	IN THE ESTABLISHMENT OF THE STADE PRIORITY AREA	97
Konul Khudazada	ETHNOPSICOLOGICAL FOUNDATIONS OF PERSONALITY FORMATION	100
Həsənova Şahanə Əliyənnağı qızı	MİRZƏ FƏTƏLİ AXUNDZADƏNİN KOMEDİYALARININ MÖVZU DAİRƏSİ	102
Nilüfer PEMBECİOĞLU Ali İmanov	THE USE OF WOLF IMAGES IN THE MEDIA IN MODERN TIMES: THE EXAMPLE OF THE TV SERIES CLOSE TO HOME	104
Nilüfer PEMBECİOĞLU	THE EVALUATION OF CHILD-FRIENDLY MEDIA CONCEPT: ADULTS' POINT OF VIEW	105
Taylan MARAL	THE USE OF GAMIFICATION IN NEW MEDIA ENVIRONMENTS AND INCREASING INTERACTION	106
Günel Hümətova (Pəniyeva) Saleh	THE DIFFERENCE IN THE STYLE OF İSA MUĞHANNA'S SIGNATURE WITH THE "MAHSHAR" NOVEL	108
Tərənə ƏKBƏRİ	THE WOMEN'S POLICY OF THE NATIONAL LEADER HEYDAR ALIYEV IS THE BASIS FOR THE SUCCESS OF THE WOMEN OF AZERBAIJAN	110
Elnurə Səfərova Zərifə İsmayılova	MAIN PESTS OF GARDEN AND FOREST APLANTS AND THEIR COMPLEX ENTOMOFHAGS	112
Sevgi KOLAYLI Elsever ASADOV Esra Demir KANBUR	BOTANICAL, PHYSICO-CHEMICAL AND BIOCHEMICAL PROPERTIES OF LAVENDER (LAVANDULA SPP.) HONEY: A CASE REPORT STUDY	114
Rashad Abilov	DEVELOPMENT OF NEW COOLERS FOR HYDRO ENERGY UTILIZATION FROM RIVER FLOWS IN LIBERATED TERRITORIES	115
Bon A.A. Ramamonjisoa Aycan ALTUN Osman Nuri SARA	EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF PRESSURE DROP AND FRICTION FACTOR CHARACTERISTICS OF SURFACTANT SOLUTIONS	116
Kübra İŞİK Nihat ALTINIŞIK	SOLUTION OF NONLINEAR DIFFERENCE EQUATIONS WITH INVERSE Q-DIFFERENCE OPERATOR	117

Vasilachi Serghei Bolgari Natalia Andoni Ina	ACTIVE METHODS OF TEACHING BUSINESS ENGLISH: CASE STUDY APPROACH	118
Dawit Negussie Tolossa Yohannes Negussie	THE ROLE OF EDUCATIONAL LEADERS ENSURING EDUCATIONAL QUALITY: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	119
Naeem Fatima	TRANSLANGAUGING PEDAGOGY IN PAKISTANI CLASSROOMS	120
Gorgadze D. Gorgadze G. Joglidze N. Kobakhidze M. Maghradze T. Goshadze L.	THE ROLE OF STUDENT SELF-GOVERNMENT IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES - EXPERIENCE OF THE PRIVATE SCHOOL "BINULI"	121
Aldemir Malveira de Oliveira Ema Mamede	BRAZILIAN AND PORTUGUESE TEACHERS' CONCEPTIONS ABOUT MATHEMATICS TASKS	123

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**THE PLACE OF STUDENT ORGANIZATIONS IN SCIENTIFIC EDUCATION - OUR
EXPERIENCE AND THE PRESENT DAY**

Gigi Gorgadze¹, Luiza Gabunia²

¹Faculty of Medicine, Tbilisi State Medical University, Georgia

²Scientific Research-Skills Center, Tbilisi State Medical University, Georgia

In the previous 150 years, medical education has undergone tremendous advancements. The result of these developments has been the emergence of doctors who, over time, have evolved toward a more scientific way of thinking and practicing medicine.

Medical education, both undergraduate and graduate, is a highly complicated scientific and academic endeavor since it entails the teaching of fresh information and clinical expertise gained from health professionals' daily work. There are two key components to this academic process that are crucial to the development of medical students and their specializations:

- The first is based on organized educational training, where the teacher's role is crucial since it outlines how to acquire knowledge and abilities for tasks associated with everyday practice as a doctor or specialist.
- The second component is "applying what has been learned," or incorporating newly taught theory into clinical practice while adhering to evidence-based medicine.

It is advised to develop methods that boost scientific output, advance and stimulate research phases, allot time for the creation of new knowledge or the strengthening of existing knowledge, as well as the acquisition of the required methodological tools.

Scientific societies for medical students are groups that support initiatives in research as well as other fields like medical education and all-encompassing healthcare.

Tbilisi State Medical University has a student scientific-research organization "Endeavor" was founded in October 2021, after the pandemic, with the aim of defending the rights and interests of young scientists in the field of scientific activities and supporting and popularizing scientific activities, innovation, and knowledge sharing. It is an independent, non-profit, voluntary association of University students who are interested in scientific problems of medicine and have the capacity for creative, organizational, and research work.

Members of the organization are proud of the achievements of the organization and the growing interest of students. Initially, 4 students were enrolled in the board of the organization. As of today, 53 students have joined the board of the third convocation. Among the organized events are student scientific and educational conferences, laboratory workshops, essay competitions... as well as a course of public lectures, within the framework of which 11 lectures were held. It is worth noting the growing interest of students - 35 students attended the first lecture, and 160 attended the last.

Also, the success of similar student organizations and the growing demand of students is indicated by the fact that after the foundation of "Endeavor" 6 other scientific and non-scientific organizations were activated and founded in the university.

The internal rules and regulations of "Endeavor" may be formulated as follows: All interested students can join the organization. Board members have the obligation to prepare at least 1 scientific paper

during the semester. They are given the opportunity to get acquainted with the basic principles of scientific work and research preparation, to get to know the national and international leading medical

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

and scientific community. The key to success can be considered active and energetic work, collaboration with different organizations and sharing experience and opinion of senior colleagues.

Key Words: Medical Education, Student Organizations, Scientific Research, Popularization.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

MAIN COMPETENCIES OF BASICS OF SCIENTIFIC RESEARCH

Luiza Gabunia¹, Shorena Khetsuriani¹, Natia Gamkrelidze¹, Ketevan Ghambashidze¹, Gigi Gorgadze²

¹Scientific Research-Skills Center, Tbilisi State Medical University, Georgia

²Faculty of Medicine, Tbilisi State Medical University, Georgia

The activities and functions of the Scientific Research-Skills Center (SSC) are derived and operated according to the competences of basic medical education of the Bologna Process that are determined by the TUNING/MEDINE learning outcomes corresponding to the Framework of the European Qualifications.

Teaching and learning methods in SSC involve practical classes, seminars and laboratory classes. The overall objectives of the study course are to teach students: study design, types of research; clinical trial phases; ethics and legal issues in research; plagiarism; usage of information technologies and library resources; mastering students in scientific databases searching according to the selected research question; preparing a scientific essay based on critical reading, analysis and interpretation of scientific literature retrieved; main principles of safely working in laboratory; common practical skills and procedures of laboratory manipulations; minor surgical procedure techniques carried out on animals; general principles for scientific paper preparation; grant proposal writing skills.

As practical assignments, students prepare: (1) an essay - short review based on critical reading and analysis of abstracts according to selected research question; (2) complete analysis/expertise of a full scientific paper and introduce it as a power point presentation. So, they build capacities in different ways of scientific communication.

Some innovations are implemented by the SSC: the elective course – “Principles of Experimental Research on Laboratory Animals” and the Student Scientific Club – “Endeavor” is formed in order to facilitate students to get involved and become part of the scientific community by organizing different scientific talks, meetings, and conferences. Based on the above, SSC study course, correspondingly to general and field-specific competencies, offers to build various capacities in terms of gaining knowledge, understanding and numerous types of practical skills:

- Knowledge of the methodology of scientific research;
- Design and planning of research, structuring the scientific work/paper;
- Application of evidence-based principles, technologies in the medical context; implementation of the scientific principles, methods and knowledge of biomedicine in medical practice and research (including experimental).
- Laboratory safety rules, Basic manipulations and principles of safe and ethical care of laboratory animals.
- Ability to solve the scientific problem, perform analytical work, draw up relevant conclusions.

Key words: Research, scientific skills, Bologna Process, study competencies.

**7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University**

TEACHING AND LEARNING BASICS SCIENTIFIC AND LABORATORY

Luiza Gabunia

MD., PhD., Associate Professor Tbilisi state Medical University, Georgia

Nana Gorgaslidze

MD., PhD., Professor Tbilisi state Medical University, Georgia

Nodar Sulashvili

MD., PhD Tbilisi state Medical University, Georgia

Neli Pkhaladze

MD., PhD., Assistant-Professor, Tbilisi state Medical University, Georgia

Giorgi Varazi

Master of Public Health of the Tbilisi State Medical University

The Tbilisi State Medical University (TSMU) is the main center of higher medical education in Georgia, with an almost hundred-year history. Thousands of our university graduates continue their professional carriers in many leading clinics and institutions of Georgia, Europe and the world as a whole. Students at the university, along with theoretical and practical training, are actively involved in scientific research work, which is ensured by the TSMU Scientific Research Skills Center (SRSC).

At SRSC students acquire thorough knowledge about the science and biomedical research, basic methods of biomedical research, how to search information in scientific databases, prepare scientific manuscripts, research proposal and presentations, what is it plagiarism, paraphrase and grey literature, the core aspect of experimental design - the scientific method with four basic steps: observation and description of a scientific phenomena, formulation of the problem statement and hypothesis, use of the hypothesis to predict the results of new observations, and the performance of methods or procedures to test the hypothesis. General competencies include also teaching students laboratory safety rules, basic manipulations, and principles, safely and correctly using laboratory equipment, perform basic laboratory procedures and experimental studies.

Recently, the SRSC has additionally developed an elective training course „Experimental research on laboratory animals“, aimed to develop the practical skills required for experimental investigations on laboratory animals. Course provides information about the role and importance of experimental investigations in medicine, basic principles for the humane use and care of laboratory animals (the “3Rs” principles: reduction of animal numbers, refinement of methods, and replacement of animals by viable non-animal alternatives when these exist), preparation and submission of protocols for institutional animal care and use committee (IACUC), methods of safe working with laboratory animals (handling and restrain), oral gavage, subcutaneous, intramuscular, intravenous and intra-peritoneal injection technique, minor surgical procedures, principles of asepsis and sterile technique, methods of analgesia, anesthesia and euthanasia.

The SRSC’s new course promoted the popularization of science. It has aroused the great interest of students and increased their motivation to be involved in scientific research at the next stages of teaching at the Medical University.

Key words: Science, Research-Skills, Laboratory Skills, Animal Research.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

THE ROLE OF USING CADAVERIC MATERIAL IN THE SYSTEM OF MODERN HIGHER MEDICAL EDUCATION

Boris Bendeliani^{1,2}, Mariam Beriashvili^{1,2}, Mariam Gigiadze^{1,2}, Luiza Gabunia³

¹Faculty of Medicine of Tbilisi State Medical University, Georgia

²Student Scientific-Research club "ENDEAVOR" of Scientific Research-Skills Center TSMU, Georgia

³Scientific Research-Skills Center TSMU, Georgia

Cadavers have been one of the most important parts of medical education for centuries. Despite the controversies, the use of cadavers has been widely regarded as one of the most effective way of gaining anatomical knowledge of the human body. According to history, Vesalius was one of the first person who dissected cadaver in 1542 to compare perceived anatomical knowledge to the real body. During the 20th century, by adding modern technologies into studies, such as computer assisted learning, 3-D models of body structures, virtual reality, etc. the use of cadavers was partly replaced, but despite aforementioned, the cadavers still remain the life-like materials, with all its natural structures, the attributes that modern representations may lack.

Georgia is one of the countries that has not used cadaveric materials for decades during the first year student's anatomy classes, even though, the legislation of the Government of Georgia does not prohibit the use of homeless or unidentified cadavers or their anatomical structures in medical fields (*Law of Georgia "On Health Protection", Article 112¹*). Mainly, the usage controversies are associated with ethical issues, costliness and accessibility of the materials. Some countries import cadavers from abroad for research purposes and surgical practices, and the main sources of them are China, India, the United States, Japan, Iran, Canada, Argentina, etc. According to research, the results of basic medical studies without cadavers are not unsatisfying because modern methods are developing gradually and getting more life-like. Still, to this day the value of real human body material usage is distinguished and plays a significant role in teaching invasive surgical procedures. That's the reason why the controversies surrounding the use of cadaveric material in the system of modern higher medical education do not lose its relevance.

Key words: Cadaver material, medical education, anatomy studying, modern technologies

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

THE ROLE OF INTEGRATED CURRICULUM IN MEDICAL EDUCATION SYSTEM – EXPERIENCE OF TSMU STUDENTS

Nino Kikvadze^{1,2}; Liana Jalagania^{1,2}; Ana Bitskinashvili^{1,2}; Luiza Gabunia³

¹Tbilisi State Medical University, Faculty of Medicine, Tbilisi Georgia

²Student Scientific-Research Club Endeavor of Scientific Research-Skills Center of TSMU, Georgia

³Department of Medical Pharmacology of TSMU, Tbilisi, Georgia

<https://orcid.org/0000-0001-6033-270X>

<https://orcid.org/0009-0003-0550-7302>

<https://orcid.org/0009-0007-8997-458X>

<https://orcid.org/0000-0003-0856-2684>

According to a famous saying, “Knowledge that is learned in isolation is rapidly forgotten”, an integration that is defined as the organization of teaching matter to interrelate or unify the subjects which are frequently taught in separate academic courses or departments, is essential, especially for the teaching process of medicine.

Integration has been a popular concept in medical education for decades among the main medical schools around the world. This format, focusing on general objectives of medical education, has been considered a more adequate and useful method to prepare future physicians for 21st-century medicine, than the system called “2+2”, in which the first 2 years of early foundational basic science education are separate from 2 later years of clinical training, and that was adopted by the most medical schools in the past.

However, today, like the world’s leading medical educational institution, Tbilisi State Medical University has successfully implemented an integrated teaching program. The program consists of modules/clerkships in which horizontal, vertical and spiral integration is achieved. More specifically, Horizontal integration is defined as the linking of several subjects within a specific period of time. This relationship is possible in subjects such as Anatomy, Clinical Anatomy and Operative Surgery and Radiology; Physiology and Biochemistry or Anatomic Pathology, Pathophysiology and Immunology. So that, at the same time, students study them applied, for example, to the same organ such as the heart. In this way, a much more complete and coherent vision is generated, which facilitates learning.

Vertical integration, on the other hand, involves a curricular relationship in subjects that are distant in time. In this way, the traditional barrier between basic and clinical subjects is eliminated.

The combination of both horizontal and vertical models is known as spiral integration and occurs over time and across subjects. It allows for an increasingly mature understanding, so that student deepens more complex knowledge of the subjects studied at the beginning.

Achieving the learning goals of our university is not reached by only the integration of theoretical and practical teaching, also development of clinical, scientific and communication skills in the beginning by using simulators (manikins) and simulated patients at the Clinical Skills Center and later in the clinical environment; Students learn the scientific Skills in the centre of Scientific Research-skills with basics of laboratory skills. Also the Bedside teaching is the main teaching format during clinical phase of the curriculum alongside to the didactic lectures, PBL, CBL, PICO Presentation, etc.

Also as the special achievement of our university should be considered the successful implementation of an Objectively Structured Clinical Exam (OSCE) to evaluate the student’s clinical skills.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

Adapting to this type of teaching format certainly presents some difficulty for student, especially in the early years of studying. However, in the end, it should be noted that this format helps to provide the future doctor with relevant theoretical knowledge and developing clinical and scientific research-skills.

Keywords: Medical Education, Students, Clinical

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

" DƏDƏ QORQUD" DASTANI VƏ ŞƏRQİ ANADOLUNUN ƏRZİNCAN DİALEKTLƏRİNDƏ İSİM VƏ SİFƏTLƏRİN ORTAQ XÜSUSİYYƏTLƏRİ.

"DADA GORGUD" SAGA AND ERZINCAN DIALECTS OF EASTERN ANATOLIA
COMMON CHARACTERISTICS OF NOUNS AND ADJECTIVES.

Dr. Əlvən CƏFƏROV

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

XÜLASƏ

Xalqımız məişət və ictimai quruluş cəhətdən öz yaşayış spesifikasiyası – maddi-mədəniyyətini yaradıb yaşatdığı kimi öz dilini də rəngarəng şəkildə daima inkişaf etdirmiş və müasir səviyyəyə qaldırmışdır. Bir sıra türk dillərinin xalq dili halında formalaşmasında bu və ya digər dərəcədə rol oynamış olan oğuz və qıpçaq tayfalarının Azəri türkcəsinin ümumxalq dili halında formalaşmasında çox böyük rolu vardır. Xalqımızın təkcə dilində yox, məişət və mədəniyyətinin müxtəlif sahələrində də, o cümlədən Azərbaycan folklorunun, musiqisinin bir sıra nümunələrində də türk tayfalarının sözü və ad izi indi də saxlanılmaqdadır. Məsələn, müasir ümumxalq danışığı dilində ədəbi və elmi dildə işlənən “bayatı”, “əfşarı”, “varsığı”, “qaytağı” və bu kimi bir sıra folklor və musiqi terminləri məşəcə oğuz tayfalarının adları ilə bağlıdır. Xalqımızın tayfa-qəbilə xüsusiyyətlərini müxtəlif cəhətdən əks etdirən ən mükəmməl sözlər və folklor nümunələrindən biri də “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarıdır. Bir sıra türkdilli xalqlarda da Dədə Qorqudla bağlı əfsanə, dastan, nağıl və sairələr vardır. Orta Asiyadakı bir sıra xalqlarda “Dədə Qorqud” əvəzinə “Korkut ata” adı işlənir. Erzincan və yöresi ağızlarında qədim türk (Azərbaycan) sözlərinin işlənməsi də təsadüfi deyildir. Hər iki bölgə dilimizin formalaşmasında, onun inkişafında çox böyük rol oynamışdır. Biz hər iki, əsər və bölgədə olan dialektlərə müasir Azərbaycan dili kontekstindən yanaşaraq müəyyən etdik ki, burada xüsusiyyətləri bugünküyə nisbətən fərqli tələffüz olunmuş və zamanın süzgəcindən keçərək indiki halına gəlib çıxmışdır. Türkiyə Respublikasının Ərzincan və ətraf dialektləri dil və üslubi cəhətdən “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanına çox yaxındır. Bu elmi işdə “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanı və Türkiyə Respublikasının Ərzincan və ətraf dialektləri əsas nitq hissələri üzrə ortaq xüsusiyyətləri tədqiqatə cəlb olunacaqdır.

Açar sözlər: Ərzincan, Dədə Qorqud, ortaq xüsusiyyətlər, dialekt.

ABSTRACT

Our people, in terms of household and social structure, have created and maintained their own specifics of living - material culture, as well as constantly developed their language in a colorful way and raised it to a modern level. The Oghuz and Kipchak tribes, which have played a role in the formation of a number of Turkic languages as national languages, have a great role in the formation of Azeri Turkish as a national language. Not only in the language of our people, but also in various spheres of everyday life and culture, including in a number of examples of Azerbaijani folklore and music, the words and name traces of the Turkic tribes are still preserved. It exists. For example, a number of folklore and musical terms such as "bayati", "afshari", "varsagi", "gaitagi", which are used in literary and scientific language in the modern colloquial language, are related to the names of the Oghuz tribes. "Kitabi-Dade Gorgud" epics are one of the most perfect examples of words and folklore that reflect the tribal characteristics of our people in various ways. A number of Turkic-speaking peoples also have legends, epics, tales, etc. related to Dede Gorgud. In a number of peoples in Central Asia, the name "Korkut ata" is used instead of "Dade Gorgud". The use of ancient Turkic (Azerbaijani) words in Erzincan and regional dialects is not accidental. Both regions played a great

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

role in the formation of our language and its development. Approaching both works and dialects in the region from the context of the modern Azerbaijani language, we determined that their features were pronounced differently compared to today's and passed through the filter of time and came to the present state. Erzincan and surrounding dialects of the Republic of Turkey are very close to the "Kitabi-Dade Gorgud" epic in terms of language and style. In this scientific work, the "Kitabi-Dade Gorgud" epic and the common features of the Erzincan and surrounding dialects of the Republic of Turkey will be involved in the research.

Key words: Erzincan, Dede Gorgud, common features, dialect.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

HERMAN HESSENİN “NARSİS VƏ QOLDMUND” ƏSƏRİNDƏ MİFOLOJİ ELEMENTLƏRİN İŞLƏNMƏ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

MYTHOLOGY IN ""NARCISSUS AND GOLDMUND"" BY HERMAN HESSE
PERFORMANCE CHARACTERISTICS OF ELEMENTS

Bağırzadə Lalə Uğur qızı

Cəmşid Naxçıvanski Adına Hərbi lisey

Müəllim

ÖZET

Cəmiyyət insan təbiətini başa düşməyə və fərdi şəxsiyyətin əlaqəli konsepsiyasını yaratmağa çalışır. Biz bunu din və hüquq, münasibətlər və ədəbiyyat kimi qurumlar vasitəsilə etməyə çalışırıq. Herman Hesse tərəfindən qələmə alınan “Narsis və Qoldmund” əsərində insanlığın dostluq, ruhani rəhbərlik və sadəcə yaşamaq yolu ilə şəxsiyyət qurmaq üçün bədxassəli mübarizəsini təsvir edir. Əsərdə qəhrəmanlar özlərini cəmiyyətin sərt dəyər sisteminə qarşı qoyaraq, fərd və cəmiyyət arasındakı münaqişələrin, mücərrəd və şəhvət, yaxşı və pis arasındakı qarşılıqlı anlaşmanı əldə edirlər. Bu əsər dərin fəlsəfi məzmunu ilə yazıçının yaradıcılığının yetkin dövrünə aiddir. Herman Hesse öz çıxışlarının birində oxuyucularına səslənərək, məhz bu əsəri oxumaqla onun yaradıcılığına başlamağı tövsiyyə etmişdir. Roman iki gəncin dostluğundan bəhs edir: təkəbbürlü Narsis və emosional Qoldmund. Lakin romanda dostluqla yanaşı fəlsəfə, elm, incəsənət, din, erotikada mövcuddur. Yazıçı normal yaşayışı ilə orta çağ qaranlığında monastırda sıxışmış qalan Narsis, romanda isə Qoldmunddur. Romanın təqdimatında Narsis və Qoldmund iki fərqli xüsusiyyətin daşıyıcısı kimi göstərilir. Lakin mənim fikrimcə, bu heç də belə deyil. Narsis və Qoldmund bir bütövdürlər. Əslində Narsis və Qoldmund insanın daxili aləminin iki əsas ünsürüdür: ağıl və hiss. Bu ikiləşməni yazıçı mükəmməl şəkildə yaratmışdır. Romanın təqdimatında Narsis və Qoldmund iki fərqli xüsusiyyətin daşıyıcısı kimi göstərilir. Lakin mənim fikrimcə, bu heç də belə deyil. Narsis və Qoldmund bir bütövdürlər. Əslində Narsis və Qoldmund insanın daxili aləminin iki əsas ünsürüdür: ağıl və hiss. Bu ikiləşməni yazıçı mükəmməl şəkildə yaratmışdır. Herman Hesse ailəsi Hindistanda missionerlik fəaliyyəti göstərmişlər və o belə bir ailədə dünyaya gəlmişdir. Daha sonra valideynləri Hermanın missioner olması üçün çox çalışmışlar. Buna görə də, yazıçı Narsisin bir din xadimi kimi daxili aləmini, günah və savab, Allah və dünya, tövbə və dua haqqındakı fikirlərini qüsuruz şəkildə qələmə almışdır. Qoldmund isə missioner Hermanın deyil, yazıçı Hermanın düşüncələrinin məhsuludur. Mifologiyaya dərin bələd olan yazıçı romanına mifoloji don geyindirərək oxucu tərəfindən daha çox maraqla qarşılanmasına səbəb olunmuşdur. Qədim mifologiyada önəmli yer tutan Narsis haqqındakı mifik düşüncə bu əsərin əsas ideyasını təşkil etməkdədir.

Açar sözlər: roman, Narsisizm, mifologiya, şəxsiyyət azadlığı

SUMMARY

Society seeks to understand human nature and create a coherent concept of individual identity. We try to do this through institutions such as religion and law, relationships and literature. Narcissus and Goldmund, written by Herman Hesse, describes humanity's vicious struggle to build identity through friendship, spiritual guidance, and simply living. In the work, the heroes put themselves against the strict value system of the society and achieve a mutual understanding of the conflicts between the individual and the society, between the abstract and lust, between good and evil. This work, with its deep philosophical content, belongs to the mature period of the writer's creativity. Herman Hesse

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

called out to his readers in one of his speeches and recommended to start his creativity by reading this work. The novel is about the friendship of two young men: arrogant Narcissus and emotional Goldmund. However, in addition to friendship, philosophy, science, art, religion, and eroticism are also present in the novel. The writer is Narcissus, who is stuck in a monastery in the darkness of the Middle Ages with his normal life, and Goldmund in the novel. In the presentation of the novel, Narcissus and Goldmund are shown as carriers of two different characteristics. However, in my opinion, this is not the case at all. Narcissus and Goldmund are one. In fact, Narcissus and Goldmund are the two main elements of the inner world of man: reason and feeling. The writer created this duality perfectly. In the presentation of the novel, Narcissus and Goldmund are shown as carriers of two different characteristics. However, in my opinion, this is not the case at all. Narcissus and Goldmund are one. In fact, Narcissus and Goldmund are the two main elements of the inner world of man: reason and feeling. This duality was perfectly created by the writer. Hermann Hesse's family were missionaries in India and he was born in such a family. Later, his parents worked hard for Herman to become a missionary. Therefore, the writer flawlessly wrote down the inner world of Narcissus as a religious figure, his ideas about sin and reward, God and the world, repentance and prayer. And Goldmund is the product of the thoughts of the writer Herman, not the missionary Herman. The writer, who is deeply familiar with mythology, clothed his novel in a mythological dress and made it more interesting to the reader. The mythical thought about Narcissus, which occupies an important place in ancient mythology, constitutes the main idea of this work.

Key words: Novel, Narcissism, Mythology, Freedom Of Personality

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

HEYDƏR ƏLİYEV və AZƏRBAYCAN ƏDƏBİYYATININ İNTİBAHI

HEYDAR ALIYEV and THE RENAISSANCE OF AZERBAIJAN LITERATURE

Nazilə Abdullazadə

pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Filologiya fakültəsi Ədəbiyyatın tədrisi texnologiyası kafedrasının müdiri

Assoc.prof., Azerbaijan State Pedagogical University, Faculty of Philology

Department of literature and teaching methods

ORCID No: <https://orcid.org/0000-0002-1829-7178>

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin Müstəqil Azərbaycan dövləti quruculuğunda ən böyük xidmətlərindən biri də ədəbiyyatın, bu ədəbiyyatı yaradan şəxsiyyətlərin qayğısına qalması, həqiqi qiymətini verməsi, qoruyub gələcək nəsillərə ərməğan qoymasındadır. Ulu öndər özünün bir insan kimi formalaşmağında, təhsilində, əxlaqında, mənəviyyatında ədəbiyyatın, mədəniyyətin çox böyük rolu olduğunu qürurla vurğulayırdı. Onun fikrincə, ədəbiyyatın şərəfli vəzifəsi – cəmiyyətin yüksəlişinə, elmi-texniki inqilab şəraitində iqtisadiyyatın inkişafına yönəldilmiş fəaliyyətinin, öz məqsədləri və mahiyyəti etibarilə novator xarakterli böyük və nəhəng fəaliyyətinin mürəkkəbliyini, dərinliyini, sülh və xalqların təhlükəsizliyi uğrunda mübarizənin bütün əzəmətini hərtərəfli və bədii boyalarla göstərməkdir.

İstər sovet dövrü, istərsə də müstəqillik illərində Azərbaycana rəhbərlik edərkən Heydər Əliyevin zəngin irsində ədəbiyyat, ədəbi irs məsələləri mühüm yer tuturdu. Görkəmli ədib və şairlərin yaradıcılığı, ədəbiyyat və həyat, ədəbiyyatda müasirlik, etənpərvərlik, xalqın taleyi kimi məsələlər ulu öndərin çıxışlarında, verdiyi qərar və sərəncamlarda əksini tapmışdır. 1980-ci illərdə Heydər Əliyev MK-nın katibi olarkən klassik ədəbi irsin təbliği və öyrədilməsi ilə bağlı bir sıra qərarlar verir.

Sovet ideologiyasının vaxtilə qoruyub yüksəyə qaldırdığı sənətkarların illər keçəndən sonra Azərbaycanın düşməni olmaları fikrini Heydər Əliyev heç cür qəbul etmirdi. Xüsusilə ədəbiyyat, mədəniyyət xadimlərinin öz dövrünün, yaşadığı mühitin çərçivəsində böyümüş görkəmli yazıçı, siyasi xadim olduqlarını ulu öndər gözəl bilirdi və onların xatirəsinin, xidmətlərinin təhrif olunmasına yol vermirdi. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan üçün ömrünü fəda etmiş Nəriman Nərimanovun üzərindən “millətçi” damğasının götürülməsi, Cavidin cənazəsinin Sibirdən Naxçıvana gətirilməsi, Nəsimi, Vaqif, C.Cabbarlı, C.Məmmədquluzadə və digər ədiblərin, incəsənət xadimlərinin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi Heydər Əliyevin uğurlu siyasətinin nəticəsi idi.

Yazıçını “insan qəlbinin mühəndisi” adlandıran Heydər Əliyev onun insan zəkasına və qəlbinə təsir göstərmək üçün böyük mənəvi hüquqa malik olduğunu vurğulayırdı. Onun fikrincə, yazıçı, sənətkar həyatda da, şəxsi davranışı ilə də oxucusuna nümunə ola bilər.

Azərbaycanda yazıçının böyük hörmətə layiq olduğunu Heydər Əliyev tarixi ənənə, əcdadlardan gəlib çatmış gözəl bir xüsusiyyət sayırdı. Tarixin qədim dövrlərini xatırlayarkən yaxud onları cəmiyyətə, dünyaya geniş çatdırmaq istəyərkən o, ilk növbədə və bəzən də yalnız mədəniyyət, ədəbiyyat xadimlərinin yaratdığı əsərlər, tarixi-memarlıq abidələrimizə və böyük şairlərimizə, mütəfəkkirlərimizə, yazılan əsərlərə istinad edirdi. Bu gün də Azərbaycan ədəbiyyatının təşəkkülü, milli-mənəvi gücü ulun öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

Açar sözlər: Heydər Əliyev, ədəbiyyat, folklor, klassik ədəbiyyat, müasir ədəbiyyat, ənənə və varislik.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

One of the greatest services of the national leader of the Azerbaijani people, Heydar Aliyev, in the establishment of the independent state of Azerbaijan, is to take care of literature, the personalities who created this literature, to give it its true value, and to preserve it and leave it as a gift to future generations. The great leader proudly emphasized the great role of literature and culture in his formation as a person, in his education, morals, and spirituality. In his opinion, the honorable task of literature is to show the complexity and depth of its activity aimed at the rise of society, the development of the economy in the conditions of the scientific and technical revolution, the great and huge activity of an innovative nature in terms of its goals and essence, and all the magnificence of the struggle for peace and the security of peoples in comprehensive and artistic colors.

In the rich heritage of Heydar Aliyev, issues of literature and literary heritage occupied an important place when he was leading Azerbaijan both during the Soviet period and during the years of independence. Issues such as the creativity of prominent writers and poets, literature and life, modernity in literature, patriotism, and the fate of the people were reflected in the speeches, decisions and orders of the great leader. In the 1980s, when Heydar Aliyev was the secretary of the Central Committee, he made a number of decisions related to the promotion and teaching of classical literary heritage.

Heydar Aliyev did not accept the idea that the artists whom the Soviet ideology once protected and exalted would become enemies of Azerbaijan after years. The great leader was well aware that especially literary and cultural figures were outstanding writers and political figures who grew up within the framework of their time and living environment, and he did not allow their memory and services to be distorted. Removing the "nationalist" label from Nariman Narimanov, who sacrificed his life for Azerbaijan at the beginning of the 20th century, bringing Javid's body from Siberia to Nakhchivan, perpetuating the memory of Nasimi, Vagif, J.Jabbarli, J.Mammadguluzade and other writers and artists were the results of Heydar Aliyev's successful policy.

Heydar Aliyev called the writer "the engineer of the human heart" and emphasized that he has a great moral right to influence the human mind and heart. In his opinion, a writer and an artist can be an example to his readers in life and with his personal behavior.

Heydar Aliyev considered that the writer deserves great respect in Azerbaijan as a historical tradition, a beautiful trait handed down from ancestors. While remembering the ancient times of history or trying to convey them to the society and the world, he referred primarily and sometimes only to the works created by the cultural and literary figures, our historical-architectural monuments and our great poets, thinkers, and written works. Even today, the formation of Azerbaijani literature, its national and spiritual strength is connected with the name of the great leader Heydar Aliyev.

Key words: Heydar Aliyev, literature, folklore, classical literature, modern literature, tradition and inheritance.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

KİMYA ELMLƏRİNİN TƏDRİSİ PROSESİNƏ İNNOVATİV YANAŞMANIN İSTİQAMƏTLƏRİ

DIRECTIONS OF INNOVATION APPROACH TO THE CHEMISTRY TEACHING PROCESS

Dosent Rəhimə S. Məmmədova

(0000-0001-5824-1294)

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Elmlərin dinamik inkişaf etdiyi müasir dövrdə yüksək ixtisaslı kadr hazırlığı tədris prosesinə daha həssas yanaşmanı şərtləndirir. Bu da tədris prosesinin nəticələrinə təsiredici çoxsaylı amillərin məqsədyönlü dəyərləndirilməsinin aktuallığını artırır. Bu baxımdan mənimsənilməsi vacib olan predmetlərin dəqiq müəyyənləşdirilməsi ilə yanaşı onların tədrisi prosesinin mövcud elmi nailiyyətlərə uyğun təşkili vacib məsələdir. Tədris prosesinin uğurlu təşkili isə prosesə innovativ yanaşmanın müxtəlif istiqamətlərinin kompleks dəyərləndirilməsini labüd edir. Buna nail olmaq üçün bir sıra amillərin nəzərə alınması lazımdır:

- tədris-metodik materialların elmi inkişafa uyğun mütamadi yenilənməsi;
- müasir təlim texnologiyalarının məqsədyönlü istifadəsi;
- təlim vasitələrinin, xüsusilə yeni informasiya texnologiyalarının imkanlarından istifadə və s.

Təqdim edilən işdə kimya elmlərinin tədrisində müasir təlim texnologiyalarından səmərəli istifadənin istiqamətləri təhlil edilir. Təlim texnologiyalarından istifadənin məqsədi əsasən mənimsəmə səviyyəsini yüksəltməyə yönəlidir. Buna görə də öyrənmə prosesini sadələşdirən, stimullaşdırən, idrak fəaliyyətini inkişaf etdirən və digər təlim texnologiyaları geniş tətbiq edilir. Bəzi texnologiyalar isə birgə fəaliyyət bacarıqlarının formalaşmasını dəstəkləyir. Təlim texnologiyalarının mənimsəmə prosesinə təsir mexanizmini təhlil etməklə daha səmərəli nəticə əldə etmək mümkün ola bilər. Bunun üçün prosesə innovativ yanaşmaq lazımdır: obyekt və subyekt məsələsi, təsir mexanizmi, təsir istiqamətlərinin kompleksləşdirilməsi və digər məsələlər mənimsəmə göstəricisinin yüksəlməsini təmin edə bilər.

Tədqiqat prosesində insanın informasiyaları qəbul etmə və dəyərləndirmə imkanlarına müasir təlim texnologiyalarının sinergetik təsirləri təhlil edilmişdir. Öyrənmə prosesinə, o cümlədən kimya elmlərinin öyrənilməsi prosesinə sinergetik təsirlərin mövcudluğu mənimsəmə göstəricisinin yüksəlməsinin təmin edilməsinin mümkünlüyünü göstərir.

Aparılan araşdırmalar elmi-praktiki, o cümlədən pedaqoji əhəmiyyət kəsb edir.

Açar sözlər: müasir təlim texnologiyaları, kimya elmlərinin tədrisi, innovativ yanaşma

ABSTRACT

In the modern era of dynamic development of sciences, training of highly qualified personnel requires a more sensitive approach to the teaching process. This increases the relevance of purposeful assessment of numerous factors affecting the results of the educational process. From this point of view, along with the precise identification of the subjects that are important to be mastered, it is important to organize their teaching process according to the current scientific achievements. The successful organization of the educational process requires a complex assessment of various aspects of the innovative approach to the process. To achieve this, a number of factors need to be considered:

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

- regular updating of teaching-methodical materials according to scientific development;
- purposeful use of modern training technologies;
- use of training tools, especially the possibilities of new information technologies, etc.

In the presented work, the directions of effective use of modern learning technologies in the teaching of chemical sciences are analyzed. The purpose of using learning technologies is mainly aimed at increasing the level of mastery. Therefore, other training technologies that simplify the learning process, stimulate it, develop cognitive activity, and others are widely used. Some technologies support the formation of joint action skills. It may be possible to get a more efficient result by analyzing the mechanism of influence of learning technologies on the learning process. For this, it is necessary to take an innovative approach to the process: the question of object and subject, the mechanism of influence, the complexification of the directions of influence and other issues can ensure the increase of the mastering indicator.

In the research process, the synergistic effects of modern learning technologies on people's ability to receive and evaluate information were analyzed. The presence of synergistic effects on the learning process, including on the process of learning chemical sciences, indicates the possibility of ensuring an increase in the assimilation indicator.

The conducted researches are of scientific-practical, including pedagogical importance.

Key words: Modern Education Technologies, Teaching Of Chemical Sciences, Innovative Approach

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

MÜƏLLİMİN INNOVATİV FƏALİYYƏTİ YARADICI PROSES KİMİ

Nizami Quliyev

ÖZET

Məqalədə innovativ pedaqoji fəaliyyətin təşkili probleminin nəzəri təhlili vəri-ir, müasir müəllimin innovativ fəaliyyətinin formalaşmasının əsas mərhələləri təsvir edilir, müəllimin təşkilati-pedaqoji innovativ fəaliyyətinin əsas blokları səciyyələndirilir. Məqalədə həmçinin hər hansı bir elementar yenilikdən fərqli olaraq, pedaqoji yeniliklər uşaqların tərbiyəsinin şəxsi və yaradıcı prosesini əhatə edir, onlar müxtəlif funksiyaları - ekspert, məsləhətçi, dizayner, innovativ məktəblərin müəllimini yerinə yetirərək təhsil və müəllim hazırlığının bütün sahəsini əhatə edir

Açar sözlər: pedaqoji fəaliyyət, innovasiya, innovativ proseslər, innovativ mədəniyyət.

ABSTRACT

The article provides a theoretical analysis of the problem of organizing innovative pedagogical activity, describes the main stages of the formation of the innovative activity of a modern teacher, and lists the main blocks of the organizational-pedagogical innovative activity of the teacher. The article also states that, unlike any elementary innovation, pedagogical innovations include the personal and creative process of children's upbringing, they perform various functions - expert, consultant, designer, teacher of innovative schools, and cover the entire field of education and teacher training.

Key words: Pedagogical Activity, Innovation, Innovative Processes, Innovative Culture.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TITLE: "ETHICAL AI IN EDUCATION: HARMONIZING DATA PRIVACY, EQUITY, AND HUMAN CONNECTIONS FOR INCLUSIVE LEARNING EXPERIENCES"

Dr. Ayşe Aslı BOZDAĞ

Orcid Number: 0000-0003-0647-8120

ABSTRACT

The rapidly growing incorporation of Artificial Intelligence (AI) in education necessitates a comprehensive approach to ensure the responsible development and deployment of AI technologies while addressing ethical considerations and fostering human connections. This article offers a multifaceted analysis of AI-driven educational systems, contributing valuable insights to the ongoing debates surrounding AI integration in education, particularly in an international context. The study delves into personalized learning, a transformative application of AI, highlighting the challenges of safeguarding data privacy and adhering to regulations such as the General Data Protection Regulation (GDPR) without compromising the advantages of tailored educational experiences. The importance of designing ethical AI algorithms to promote fairness and equity is also addressed, emphasizing the need to prevent unintended biases and discrimination in educational tools and assessment systems. The analysis extends to the role of human oversight in AI-driven assessment, underscoring the necessity for transparent AI algorithms in fostering trust among stakeholders, including educators, students, and parents. Furthermore, the potential of social robotics and AI technologies in supporting social-emotional learning and nurturing human connections is examined, with a particular focus on their impact on students with special needs. The article also explores the implications of AI on lifelong learning and adaptability in the context of an evolving job market, stressing the need for educational systems to be agile and responsive. By considering the complexities of balancing ethical AI principles, data privacy, and human connections, this research paves the way for cultivating equitable, inclusive, and adaptive learning environments that cater to diverse student needs while ensuring responsible AI integration. This comprehensive analysis offers a novel perspective on the interplay of AI, ethics, and education, which can significantly inform future research, policy discussions, and practical implementations in educational settings worldwide, ultimately shaping a more inclusive and ethically driven future for AI in education.

Keywords: Artificial Intelligence, education, ethical AI, data privacy, personalized learning, AI-driven assessment, social robotics, transparency, inclusive learning environments, AI integration

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

İBTIDAI SINIFLƏRDƏ DİL QAYDALARININ ÖYRƏDİLMƏSİ YOLLARI (II SINIF ÜZRƏ)

WAYS OF TEACHING LANGUAGE RULES IN PRIMARY CLASSES (FOR CLASS II)

Səfərəliyeva Fəridə Akif qızı

Pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent.

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

ÖZET

Dünyada təhsilin inteqrasiya olduğu bir zamanda başqa fənn müəllimləri kimi Azərbaycan dili fənn müəllimi də öz fəaliyyətində dönüş yaratmalı, daha səmərəli metod, üsul və vasitələr tapmalıdır. Müasir dövrdə hər bir müəllim keyfiyyətli dərsə yiyələnmək üçün qarşısına məqsəd qoymalıdır: “Şagirdlərin bilik və bacarıqları hansı səviyyədədir?”, “Tədris etdiyim mövzunu hansı şəkildə mənimsəyiblər?”, “Şagirdlər əldə olunmuş bilikləri tətbiq edərək onları bacarıq və vərdişə çevirməyi bacarırlarmı?”, “Şagirdlərin dərsi mükəmməl mənimsəmələri üçün hansı məsələlər diqqət mərkəzində olmalıdır?”. Məhz bu suallara cavab tapmaq üçün müəllim şagirdin, müvafiq hallarda sinfin hazırkı vəziyyətinə qiymət verməyi bacarmalıdır.

Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi ümumtəhsil məktəblərində tədrisinin əsas məqsədi şagirdlərə dinləyib-anlama, danışma, oxu və yazı bacarıqları qazandırmaqla onların nitqini inkişaf etdirmək, şəxsiyyət kimi formalaşmalarına zəmin yaratmaqdan ibarətdir.

Ana dilinin orta məktəbdə öyrədilməsində yazı təlimi, orfoqrafik qaydalar üzərində işin düzgün təşkil olunması vacib amil kimi dəyərləndirilir. Şagirdlər ayrı-ayrı mövzuların tədrisi prosesində orfoqrafik qaydaların mənimsənilməsi ilə bağlı müxtəlif səpgili, praktik çalışmaları təhlil edirlər. Məhz qrammatik çalışmaları köməyi ilə şagirdlərin qazandıqları biliklər möhkəmlənir, qrammatik hadisələrin nə dərəcədə başa düşülməsi dəqiqləşir, orfoqrafiya və nitq inkişafı sahəsində onlara bir sıra vərdişlər aşılanır. Savadlı yazının təşkil olunmasına maneə törədən cəhətlərdən biri də yazılışı çətin sözlərin, terminlərin işlənməsidirsə, digəri də orfoepik tələffüzün arasında kəskin fərqlərin olmasıdır. Müəllim nəinki dil dərslərində, həm də oxu dərslərində şagirdlərlə birgə sözlərin leksik mənalarını açmağa çalışmalı, onların sinonimlərini tapmaqla cümlədə işlətməlidirlər. Şagirdlərin öz yazılarında ardıcılıq, məzmunca dolğunluq, yazının bədii bir dildə ifadə olunması olduqca önəmlidir.

İbtidai siniflərdə ana dilinin tədrisinin başlıca prinsipi nitq inkişafı olduğundan qrammatikanın tədrisi prosesində də şagirdlərin nitqinin və təfəkkürünün inkişafına geniş imkanlar açılır. Hər bir dərsdə ədəbi tələffüz, leksika, söz yaradıcılığı, üslubiyyət və ya rəhbərli nitq inkişafı üzrə iş əks olunmalıdır. İbtidai sinif şagirdlərinin dilin qrammatik formalarını şüurlu şəkildə dərk etmələri, onların lüğət ehtiyatını sürətlə mənimsəmələri üçün geniş imkanlar yaradır. Hər hansı qrammatik qaydaların və terminlərin mənimsədilməsi lüğət ehtiyatının dəqiqləşdirilməsinə xidmət edir.

Açar sözlər: İbtidai sinif, dil qaydaları, dərslik, metod və yollar, nitq

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

At a time when education is integrated in the world, the Azerbaijani language subject teacher, like other subject teachers, should make a change in his activity and find more efficient methods, methods and tools. In today's era, every teacher should set a goal in order to master a quality lesson: "What is the level of knowledge and skills of the students?", "How did they master the subject I taught?", "Are the students able to apply the acquired knowledge and turn it into skills and habits?", "What issues should be in focus for the students to master the lesson perfectly?". In order to find answers to these questions, the teacher must be able to assess the current situation of the student and, if applicable, the class.

The main purpose of teaching the Azerbaijani language as the state language in general education schools is to develop students' speech and to create a basis for their personality formation by giving them listening, speaking, reading and writing skills.

In the teaching of the mother tongue in secondary school, writing training, correct organization of work on orthographic rules is considered as an important factor. In the process of teaching different subjects, students analyze various practical exercises related to mastering orthographic rules. It is with the help of grammar studies that students' acquired knowledge is strengthened, the extent to which grammatical events are understood is clarified, and a number of habits are instilled in them in the field of spelling and speech development. One of the obstacles to the organization of literate writing is the processing of difficult-to-write words and terms, and the other is the existence of sharp differences between orthoepic pronunciation. Not only in language lessons, but also in reading lessons, the teacher should try to open the lexical meanings of words together with students, find their synonyms and use them in sentences. It is very important for students to have consistency, fullness of content in their writing, and expression of the writing in an artistic language.

Since the main principle of mother tongue teaching in primary classes is the development of speech, the process of teaching grammar opens wide opportunities for the development of students' speech and thinking. Each lesson should reflect work on the development of literary pronunciation, vocabulary, word creation, stylistics or communicative speech. Conscious understanding of the grammatical forms of the language by elementary school students creates ample opportunities for them to quickly master the vocabulary. Mastering any grammatical rules and terms serves to refine the vocabulary.

Keywords: Elementary school, language rules, textbook, method and ways, speech

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

YENİLİKÇİ EĞİTİM UYGULAMALARIYLA OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN ÖĞRETMENLERE KAZANDIRILMASI: BİR UYGULAMA ÖRNEĞİ 7'DE 7 OKURYAZAR PROJESİ

BRINGING LITERACY SKILLS TO TEACHERS WITH INNOVATIVE EDUCATIONAL
PRACTICES: A PRACTICE EXAMPLE 7 IN 7 LITERACY PROJECT

Dr. Yılmaz DEMİR

Millî Eğitim Bakanlığı, Merkez, Kilis

Orcid Numarası: 0000-0001-5477-1300

Leyla KULE

Kilis Bilim ve Sanat Merkezi, Merkez, Kilis

ÖZET

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretim programında yer verilen yedi temel okuryazarlık becerisinin (çevre okuryazarlığı, dijital okuryazarlık, finansal okuryazarlık, harita okuryazarlığı, hukuk okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, politik okuryazarlık) yedi yenilikçi eğitim uygulamasıyla (okul dışı bilimsel alan gezileri, dijital oyunlar, eğitsel oyunlar, artırılmış gerçeklik uygulamaları, argümantasyon tekniği, web 2.0 araçları, sahne sanatları) sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerine kazandırılması amaçlanmıştır. Çalışmanın verileri Tübitak 4005 10. Yenilikçi Eğitim Uygulamaları kapsamında gerçekleştirilen 7'de 7 Okuryazar başlıklı projeden elde edilmiştir. Projenin yöntemi nicel araştırma yöntemlerinden bir olan ön test son test deneysel desen oluşturmaktadır. Çalışmanın hedef kitlesini başta bilim ve sanat merkezleri olmak üzere devlet okullarında çalışan sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. 21-25 Kasım 2022 tarihinde uygulaması yapılan 7'de 7 Okuryazar projesinin katılımcılarını, 17'si kadın 13'ü erkek olmak üzere toplam 30 sosyal bilgiler ve sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Hedef kitle içerisindeki katılımcı gruba ön testler uygulanmıştır. Ardından her bir okuryazarlık becerisi için, bir yenilikçi eğitim uygulaması, alanında uzman eğitimciler tarafından verilmiştir. Son olarak son testler katılımcı gruba uygulanarak proje süreci tamamlanmıştır. Araştırmada ön test ve son test veri analizinde tüm beceri alanlarında verilerin son test lehine farklılaştığı belirlenmiştir. Proje sonucunda katılımcılara okul dışı bilimsel alan gezileriyle çevre okuryazarlığı, dijital oyunlarla dijital okuryazarlık, eğitsel oyunlarla finansal okuryazarlık, artırılmış gerçeklik uygulamalarıyla harita okuryazarlığı, argümantasyon tekniğiyle hukuk okuryazarlığı, web 2.0 araçlarıyla medya okuryazarlığı ve sahne sanatlarıyla politik okuryazarlık becerisi kazandırılmıştır. Böylece mevcut projeye öğretmenlerin söz konusu yedi okuryazarlık becerisine dönük tutum, algı ve becerilerinin geliştiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuryazarlık, eğitimde yenilikçi uygulamalar, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen, Tübitak 4005

ABSTRACT

In this study, it is aimed to gain the seven basic literacy skills included in the social studies curriculum (environmental literacy, digital literacy, financial literacy, map literacy, legal literacy, media literacy, political literacy) with seven innovative educational practices (out-of-school scientific field trips, digital games, educational games, augmented reality applications, argumentation technique, web 2.0 tools, performing arts) to social studies and classroom teachers. The data of the study was obtained

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

from the project titled 7 in 7 Literacy, which was carried out within the scope of Tübitak 4005 10. Innovative Education Practices. The method of the project is the pre-test post-test experimental design, which is one of the quantitative research methods. The target audience of the study consists of social studies and classroom teachers working in public schools, especially in science and art centers. The participants of the 7 in 7 Literacy project, implemented on 21-25 November 2022, consist of a total of 30 social studies and classroom teachers, 17 women and 13 men. The criterion sampling method was used while determining the participant group within the target audience. At the beginning of the project process, pre-tests were applied to the participant group. Then, for each literacy skill, an innovative training application was given by expert trainers. Finally, the project process was completed by applying the post-tests to the participant group. In the study, it was determined that the data differed in favour of the post-test in all skill areas in the pre-test and post-test data analysis. As a result of the project, the participants gained environmental literacy with out-of-school scientific field trips, digital literacy with digital games, financial literacy with educational games, map literacy with augmented reality applications, legal literacy with argumentation technique, media literacy with web 2.0 tools, and political literacy with performing arts. Thus, with the current project, it has been determined that teachers' attitudes, perceptions, and skills towards these seven literacy skills have improved.

Keywords: Literacy, innovative practices in education, social studies education, teacher, Tübitak 4005

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERİN MESLEKİ HAYATLARINA YÖNELİK EĞİTİM ALANINDA TÜRKİYE’DE YAPILMIŞ TEZLERİN İNCELENMESİ

AN INVESTIGATION OF THESES IN TURKEY IN THE FIELD OF EDUCATION FOR
VOCATIONAL LIVES OF INDIVIDUALS WITH SPECIAL NEEDS

Prof.Dr. Ümit ŞAHBAZ

1. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Özel Eğitim Ana Bilim Dalı

ORCID: 0000-0002-1775-8884

Özlem YAĞCIOĞLU

2. Ege Üniversitesi Özel Eğitim Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

ORCID: 0000-0001-7355-0984

ÖZET:

Çalışma hakkı ve ödevi tipik gelişim gösteren bireylerin olduğu kadar özel gereksinimli bireylerinde hakkıdır. Bu nedenle Türkiye’de özel gereksinimli bireylerin çalışma hakları ile ilgili yasal politikalar oluşturularak, bu bireylerin iş yaşamında yer almaları hedeflenmektedir. Bu hedefe yönelik olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda mesleki eğitimler verilmekte olup, bu okullardan mezun olan öğrencilere gerek devlet kurumlarında (Örneğin, e-KPSS ile atanma), gerekse özel sektörde istihdam hakkı verilmektedir. Bu bağlamda devlet tarafından özel gereksinimli bireylerin kamu ve özel sektörde istihdamları desteklenmekte, iş yerlerinde genellikle korumalı iş yeri uygulaması ve kota yöntemi uygulanmaktadır. Ancak özel gereksinimli bireylerin istihdam edilmeleri ile ilgili süreç tamamlanmamakta, istihdam edildikten sonra da gerekli izleme ve değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir. Bu kapsamda özel gereksinimli bireylerin iş yaşamlarına katılmaları konusunda eğitim alanında çeşitli araştırmalar yapılmasına rağmen araştırmalara genel bir bakış açısı oluşturabilecek bir sistematik derleme çalışması bulunmamaktadır. Araştırma gereksinimi buradan kaynaklanmaktadır.

Bu araştırma ile Türkiye’de özel gereksinimli bireylerin istihdamında eğitim alanında yapılan tezlerin içerik analizi yoluyla incelenmesini amaçlamıştır. Araştırma da özel gereksinimli bireylerin istihdamına yönelik “Engelli”, “Özel Gereksinim”, “İstihdam” “İş” ve “Meslek” kelimeleri ile aratma yapılarak ulusal tez merkezi sitesinde tarama yapılmıştır. Yapılan tarama sonucunda 86 yüksek lisans tezi ve 11 doktora tezi olmak üzere toplam 97 teze ulaşılmıştır. Tezlerin çalışma ekonomisi, hukuk, sosyoloji, sosyal hizmet, eğitim, iş sağlığı güvenliği, psikoloji gibi alanlarda yapıldığı belirlenmiştir. Ulaşılan tezler; 1) Doğrudan özel gereksinimli bireylerle ilgili olma, 2) Eğitim alanında yapılmış olma, kriterlerine göre incelenmiştir. Bu incelemede herhangi bir tarih sınırlaması olmadan ulaşılabilen ilk tezin 2009 yılında olduğu belirlenmiş ve araştırma kapsamında 2023 yılına kadar yayımlanmış olan sekiz yüksek lisans ve bir doktora tezi olmak üzere dokuz teze ulaşılmıştır. Ulaşılan tezlerin beş tanesi özel eğitim, büro yönetimi eğitimi ve beden eğitimi ve spor alanlarında, üç tanesi Türkçe ve sosyal bilimler eğitimi ve eğitim bilimleri alanlarında, bir tanesi de iş sağlığı ve güvenliği alanında yapılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan tezler; konu, yöntem ve sonuç bakımından içerik analizi yoluyla analiz edilerek kongrede sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özel Gereksinim, İstihdam, Sistematik Derleme, İçerik Analizi

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

The right and duty to work is the right of individuals with special needs as well as individuals with typical development. For this reason, legal policies regarding the right to work of individuals with special needs are established in Turkey and it is aimed for these individuals to take part in business life. To this end, vocational training is provided by the Ministry of National Education in schools, and students who graduate from these schools are given the right to be employed both in state institutions (e.g. appointment through e-KPSS) and in the private sector. In this context, the employment of individuals with special needs in the public and private sectors is supported by the state, and sheltered workplace practice and quota method are generally applied in workplaces. However, the process of employment of individuals with special needs is not complete and necessary monitoring and evaluations need to be made after employment. In this context, although various studies have been conducted in the field of education on the participation of individuals with special needs in business life, there is no systematic compilation study that can provide an overview of the research. This is where the need for research stems from. This research aims to examine the theses in the field of education in the employment of individuals with special needs in Turkey through content analysis. In the research, the words "Disability", "Special Needs", "Employment", "Job" and "Occupation" were searched for the employment of individuals with special needs and a search was made on the national thesis center site. As a result of the search, a total of 97 theses, 86 master's theses and 11 doctoral theses, were reached. It was determined that the theses were conducted in fields such as labor economics, law, sociology, social work, education, occupational health and safety, and psychology. The theses reached were; 1) directly related to individuals with special needs, 2) It was analyzed according to the criteria of being in the field of education. In this examination, it was determined that the first thesis that could be reached without any date limitation was in 2009, and within the scope of the research, nine theses, eight master's theses and one doctoral thesis, published until 2023, were reached. Five of the theses were in the fields of special education, office management education and physical education and sports, three in the fields of Turkish and social sciences education and educational sciences, and one in the field of occupational health and safety. The theses reached within the scope of the research will be analyzed through content analysis in terms of subject, method and result and will be presented at the congress.

Keywords: Special Needs, Employment, Systematic Review, Content Analysis

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

AİLELERİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİN İÇERİĞİYLE İLGİLİ BİLGİ VE TUTUMLARININ İNCELENMESİ

EXAMINING THE KNOWLEDGE AND ATTITUDES OF FAMILIES ABOUT THE CONTENT
OF PRE-SCHOOL EDUCATION

Tuğba ATAGÜN

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ORCID ID: 0009-0001-4603-9862

Prof. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi

ORCID ID: 0000-0003-1155-9339

ÖZET

Çocukların eğitim-öğretim hayatına okul öncesiyle başlayacak olmaları, bu alanda gereken tanıtım ve bilgilendirme eksikliği sebebiyle çocuklarını okul öncesi eğitim kurumuna verecek olan ailelerin okul öncesinin önemini kavrayamamış olmasına ve kulaktan dolma bilgilere maruz kalarak yanlış anlamalarına ve eksik bilgilere neden olmaktadır. Bu araştırmada amaç ailelerin okul öncesi eğitimi konusunda görüşlerini değerlendirerek okul öncesi eğitimin içeriğiyle ilgili ne tür bilgi sahibi oldukları incelemek ve eksik bilgilerin hangi alanda olduğu belirleyerek bu eksikliklerin giderilmesine yönelik çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılı, ilk yarıyılında Amasya ili Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'na bağlı merkez köyde çocuğu okul öncesi eğitim kurumuna devam edecek olan dört ebeveyn üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada veri toplamak amacıyla görüşme yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda ailelerin ailelerin % 75'i kadın, % 25'i erkek ve ailelerin büyük çoğunluğunun ortaokul mezunu (% 75) ve küçük bir kısmının da (%25) lise mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca ailelerin okul öncesi eğitimden ne anladıklarına ilişkin yüzdelik oranlarına baktığımızda en çok paylaşım, arkadaşlık edinme ve okula hazırlanması olduğu görülmektedir. Aileler okul öncesi eğitimin en çok bilişsel gelişime (%100), sonra sosyal duygusal gelişimine, dil gelişimine, öz bakım becerilerine (%75) yönelik olduğunu düşünürken ve en az psikomotor gelişime (%50) yönelik olduğu görülmektedir. Ailelerin tamamı iyi bir okul öncesi kurumunun değerlendirmesini yaparken öğretmenden kaynaklı sebepler üzerine yanıt vermişlerdir. Buna göre %50 si iyi bir okul öncesi kurumunun öğretmen kaynaklı özellikleri olarak destekleyici öğretmen davranışı, çocukları tanınması ve oyunla öğretmesi olarak belirtmiştir. %25 ise öğretmenin dikkatli olması, öğretmenin yaşlarına göre davranması, becerilerini teşvik edici, yetenekleri keşfedici, dayaktan uzak ve öğretmenin işini sevmesi gerektiği yönünde yanıtlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, aile görüşleri, okul öncesi eğitim kurumları

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

The fact that children will start their education life with pre-school and due to the lack of necessary promotion and information in this field, the families who will send their children to the pre-school education institution do not understand the importance of pre-school, and they are exposed to hearsay information and cause misunderstandings and incomplete information. The aim of this research is to evaluate the views of families on pre-school education, to examine what kind of information they have about the content of preschool education, and to develop solutions for eliminating these deficiencies by determining which area of missing information. The research was carried out on four parents whose children will attend a pre-school education institution in the central village of the Ministry of National Education (MEB) in the province of Amasya in the first semester of the 2022-2023 academic year . Interviews were conducted to collect data in the research. As a result of the research, it is seen that 75% of the families are women, 25% are men and the majority of the families are secondary school graduates (75%) and a small portion (25%) are high school graduates . In addition, when we look at the percentages of what families understand from pre-school education, it is seen that sharing, making friends and preparing for school are the most common. Families think that pre-school education is mostly geared towards cognitive development (100%), then social-emotional development, language development, self-care skills (75%), and least psychomotor development (50%). All of the families responded on the reasons originating from the teacher while evaluating a good preschool institution. According to this, 50% stated that as teacher-based characteristics of a good preschool institution, supportive teacher behavior, recognizing children and teaching through games. 25% answered that the teacher should be careful, behave according to the age of the teacher, encourage skills, discover talents, stay away from beating and love the work of the teacher.

Keywords: Pre-school education, family views, preschool education institutions

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNDE GÖRÜLEN EKRAM BAĞIMLILIĞININ EBEVEYN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRMESİ

EVALUATION OF SCREEN ADDICTION IN ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS
ACCORDING TO PARENTS' VIEWS

Beytullah Bahadır DUYAR

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

ORCID: 0009-0007-0838-401X

Prof. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi

ORCID:0000-0003-1155-9339

ÖZET

Son yıllarda teknolojinin gelişmesiyle birlikte, özellikle ilkököl öğrencileri arasında ekran bağımlılığı artmaktadır ve bu durum ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde pek çok çocuk, tablet, telefon, bilgisayar gibi elektronik cihazlarla çok fazla zaman geçirmekte ve bu durum bazı olumsuz etkileri beraberinde getirmektedir. Özellikle ilkököl çağındaki çocukların hızla gelişen beyinlerine, fiziksel sağlıklarına ve sosyal becerilerine zarar verebilmektedir. Bu nedenle, ilkököl çağındaki çocukların ekran bağımlılığı sorunu ile ilgili araştırmalar önem arz etmektedir. Bu araştırmada ilkököl öğrencilerinde görülen ekran bağımlılığı sorununu, ebeveynlerin görüşlerine dayanarak incelemek ve ebeveynlerin bu soruna karşı tutumlarını ve çözüm önerilerini belirlemektir. Bu şekilde, hem ebeveynlerin bu konudaki farkındalıklarını artırmak hem de ilgili paydaşlar için faydalı bilgiler sunmak hedeflenmektedir. Bu nedenle, özel durum çalışması olarak tasarlanan bu araştırmanın sonuçları, ilkököl öğrencilerinin ekran bağımlılığı sorununun nasıl ele alınabileceği konusunda değerli bir katkı sağlayacaktır. Örneklem seçiminde araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması açısından Kolay Ulaşılabilir Örneklem Yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2022-2023 Eğitim-Öğretim yılında Sivas ili Koyulhisar ilçesinde bir ilkökölde 4.Sınıfta eğitim gören 3 öğrencinin velisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma verilerinin analizinde QSR Nvivo programı kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, ilkököl öğrencilerinde görülen ekran bağımlılığının ebeveynler tarafından ciddi bir sorun olarak algılandığı görülmüştür. Ebeveynlerin çoğunluğu, çocuklarının aşırı ekran kullanımının akademik performanslarını düşürdüğünü ve sosyal becerilerinin gelişimini olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Ayrıca, ebeveynler bu konuda yardıma açık olduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar, ilkököl öğrencilerindeki ekran bağımlılığı sorununun çözümünde ebeveynlerin desteğinin önemini vurgulamaktadır. Ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi ve çocuklarına doğru ekran kullanımı alışkanlıkları kazandırması, çocukların sağlıklı bir gelişim süreci geçirmelerine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekran bağımlılığı, Ebeveyn, İlkokul öğrencileri

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SUMMARY

With the development of technology in recent years, screen addiction has been on the rise, especially among primary school students, and this is a serious problem. Today, many children spend a lot of time with electronic devices such as tablets, phones and computers and this situation brings some negative effects. In particular, it can harm the rapidly developing brains, physical health and social skills of primary school children. Therefore, research on the problem of screen addiction in primary school children is important. The aim of this study is to examine the problem of screen addiction in primary school students based on the views of parents and to determine parents' attitudes towards this problem and their suggestions for solutions. In this way, it is aimed both to increase the awareness of parents on this issue and to provide useful information for relevant stakeholders. Therefore, the results of this study, which was designed as a case study, will make a valuable contribution to how the screen addiction problem of primary school students can be addressed. The convenience sampling method was used in sample selection in order to provide speed and practicality to the research. The sample of the research consists of the parents of 3 students studying in the 4th grade in a primary school in Koyulhisar district of Sivas province in the 2022-2023 academic year. The data of the study were obtained using a semi-structured interview form prepared by the researcher. QSR Nvivo program was used to analyze the research data. According to the findings, it was seen that screen addiction in primary school students was perceived as a serious problem by parents. The majority of parents think that their children's excessive screen use decreases their academic performance and negatively affects the development of their social skills. In addition, parents expressed that they were open to help in this regard. These results emphasize the importance of parental support in solving the problem of screen addiction in primary school students. Raising awareness of parents on this issue and providing their children with correct screen use habits will help children to have a healthy development process.

Keywords: Screen addiction, Parents, Primary school students

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

UŞAQLARIN TƏHSİL HÜQUQU: HÜQUQI VƏ TƏCRÜBİ PROBLEMLƏR

CHILDREN'S RIGHT TO EDUCATION: LEGAL AND PRACTICAL ISSUES

Allahverdiyev Zamiq Namik oğlu

Bakı Dövlət Universiteti, İnsan hüquqları və informasiya hüququ UNESCO kafedrasının əyani doktorantı

ORCID: 0009-0003-2340-5481

XÜLASƏ

Təhsil hüququ sosial və iqtisadi inkişaf, eləcə də davamlı sülhə və davamlı inkişafa nail olmaq üçün başlıca element kimi çıxış edir. Nəzərə alsaq ki, hər bir uşaq və onun inkişaf səviyyəsi cəmiyyətin gələcək inkişaf səviyyəsini müəyyən edir, bu, dövləti uşaqların təhsil hüququnun bəyan olunması ilə kifayətlənməyib, həmin hüququn təminatını öz təhsil siyasətinin vacib istiqaməti kimi realizə etməsini şərtləndirir. Təsadüfi deyil ki, Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri sırasında “Keyfiyyətli təhsil” (4-cü məqsəd) təhsilin bütün səviyyələrinin əlyətərliyi imkanlarının genişləndirilməsini diqqət mərkəzinə gətirir.

Beynəlxalq-hüquqi sənədlərdə bəyan olunan təhsil hüququ və onun təminatı ilə bağlı məsələlər milli səviyyədə uşaq hüquqlarını və təhsil sahəsini tənzimləyən qanunvericilik aktlarında öz əksini tapmışdır. Məqalənin yazılmasının əsas məqsədi məhz həmin beynəlxalq və dövlətdaxili normaların təcübəyə tətbiqi zamanı formalaşan problemlərin təhlili və onların aradan qaldırılması yollarının müəyyən edilməsindən ibarətdir.

Uşaqların təhsil hüquqlarının pozulması problemi dünyada baş verən böhranlar səbəbindən qlobal xarakter daşıyır. “Təhsil Gözləyə Bilməz” Qlobal Fondunun yeni hesablamalarına görə, dünyada böhrandan təsirlənən 222 milyon uşaq və yeniyetmənin təhsil sahəsində dəstəyə ehtiyacı vardır.

Təəssüf ki, respublikamızda təhsilə dair statistik göstəricilərdən təhsildən yayınma hallarının sayı barədə məlumat əldə etmək olmur. “Uşaqlara dair Strategiyanın həyata keçirilməsi üzrə 2020–2025-ci illər üçün Fəaliyyət Planı”nda təhsildən yayınma hallarının qarşısının alınması məqsədilə nəzarətin gücləndirilməsi müvafiq dövlət qurumlarının 2020-2025-ci illərdə həyata keçirməli olduğu tədbir kimi qeyd olunsada, respublikamızda bu problem hələ də davam edir. Xüsusilə regionlarda qız uşaqlarının təhsildən uzaqlaşdırılması hallarına çox rast gəlinir.

Məqalədə problemlərin hüquqi baza və təcrübə əsasında təhlili nəticəsində uşaqların təhsildən yayınmasının gələcəkdə ağır fəsadlar verəcəyini nəzərə alaraq, bu əməlin müvəqqəti də olsa ölkəmizdə kriminallaşdırılması təklif olunmuşdur. Eyni zamanda, təhsildən yayınma hallarının qarşısının alınması məqsədilə dövlət orqanlarının (xüsusilə Təhsil Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Ədliyyə Nazirliyi) koordinasiya olunmuş formada (məsələn komissiyaların yaradılması ilə) fəaliyyət göstərməsi mexanizmləri ilə bağlı təkliflər təqdim olunmuşdur.

Açar sözlər: uşaq, təhsil hüququ, təhsildən yayınma, qanunvericilik, hüquqi təminat.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

The right to education acts as a key element for social and economic development, as well as for achieving lasting peace and sustainable development. Considering that each child and his level of development determine the future level of development of the society, this requires the state not to be satisfied with the declaration of children's right to education, but to realize the guarantee of that right as an important direction of its education policy. It is no coincidence that among the Sustainable Development Goals, “Quality education” (Goal 4) focuses on expanding access to all levels of education.

Issues related to the right to education and its provision declared in international legal documents are reflected in the legislative acts regulating children's rights and the field of education at the national level. The main purpose of writing this thesis is to analyze the problems formed during the practical application of those international and domestic norms and to determine the ways to eliminate them.

The problem of violation of children's educational rights is global due to the crises occurring in the world. According to the new estimates of the “Education Can't Wait” Global Foundation, 222 million children and adolescents affected by the crisis in the world need support in the field of education.

Unfortunately, it is not possible to obtain information about the number of cases of truancy from education statistics in our republic. Although in the “Action Plan for the Implementation of the Children's Strategy for 2020-2025” strengthening control to prevent cases of truancy is mentioned as a measure to be implemented by the relevant state institutions in 2020-2025, this problem still persists in our republic. Especially in the regions, there are many cases of girls being excluded from education.

In the thesis, as a result of the analysis of the problems based on the legal basis and experience, taking into account that children's evasion of education will have serious consequences in the future, it is proposed to criminalize this act in our country, albeit temporarily. At the same time, in order to prevent cases of truancy from education, proposals were presented regarding the mechanisms for the functioning of state bodies (in particular, the Ministry of Education, the Ministry of Internal Affairs, the State Committee on Family, Women and Children's Problems, the Ministry of Justice) in a coordinated form (for example, by creating commissions) .

Keywords: child, right to education, truancy, legislation, legal guarantee.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**“ƏMƏKDAŞLIQ PEDAQOGIKA”SI MƏKTƏBƏQƏDƏR MÜƏSSİSƏLƏRDƏ
HUMANİSTLƏŞDİRMƏNİN ƏSASI KİMİ**

**"COOPERATIVE PEDAGOGY" AS THE BASIS OF HUMANIZATION
IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS**

Abdullayeva Səidə Atəş qızı

Pedaqogika Üzrə Fəlsəfə Doktoru, Baş Müəllim

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

ÖZET

Məlum olduğu kimi, müasir dövrümüzdə müəllimin ənənəvi fəaliyyətində dəyişikliklər baş vermişdir. İndi onun mövqeyi bələdçi (fasilitator), aparıcı (istiqlalət verən) bir mövqedir.

Əslində bu, müəllim liderliyinin yeni tipidir. Bu liderlik müəllimlə şagirdin təhsilin məqsədinə nail olmağa yönəldilmiş birgə fəaliyyətinə əsaslanır. Müəllim sistemli, ardıcıl və məqsədyönlü şəkildə əməkdaşlıq edir: problemlə vəziyyəti təşkil edir, tədqiqat məqsədlərinin qoyulmasında şagirdlərə istiqamət verir, bunların həllində metodik kömək göstərir, biliklərin əldə edilməsi və mənimsənilməsi yollarını öyrədir.

Şagird isə müəllimin istiqamətinə əsasən fəaliyyət göstərir. O, fəaliyyətə məcbur olunmur, sadəcə təhrik edilir. Onun mövqeyi kəşf edən, tədqiqatçı xarakteri daşıyır. Ona görə də müəllimin istiqaməti üzrə kiçik tədqiqatlara qoşulur, araşdırmalar aparır, konkret nəticələrə gəlir. Şagird gəldiyi nəticələrini qiymətləndirməklə bir daha ona əmin olur.

İstər müəllimin, istərsə də şagirdin fəaliyyəti subyektlərin fəaliyyəti kimi əməkdaşlıq xarakteri daşıyır. Bu münasibətlər müasir təhsili, məktəbi xarakterizə edən, onun humanist keyfiyyətini üzə çıxaran əsas əlamətdir.

Düzgün qurulmuş müəllim-şagird münasibətləri şagirdlərin təlim marağının artmasında mühüm vasitədir. Müəllim-şagird münasibətlərinin düzgün qurulması, ilk növbədə, müəllimlərdə bir sıra qabiliyyətlərin olmasını zəruri tələb kimi qarşıya qoyur. Bu məsələ ilə bağlı müasir pedaqogikada da xeyli araşdırmalar aparılmış və nəticələrə gəlinmişdir. Xüsusən, müəllimin müasir dövr üçün xarakterik olan qabiliyyətləri son tədqiqatlarda ayrıca qeyd edilir.

Müəllim-şagird qarşılıqlı münasibətləri bir-birinə elə yönəlməlidir ki, onların qarşılıqlı anlaşmasını şərtləndirsin. Bu isə öz növbəsində davranışın qarşılıqlı korreksiyasına gətirir. Təlim şəxsiyyətlərarası münasibətlər vasitəsilə başlayır və bitir. Müəllim-şagird qarşılıqlı münasibətləri təlim və tərbiyə məsələlərinin həllində əsas rol oynayır.

Təlim prosesində elə qarşılıqlı münasibətlərin yaradılması nəzərdə tutulur ki, burada hər iki tərəf qarşıya qoyulmuş məqsədə çatıbilsin. Əməkdaşlığın əsasında bu prosesin iştirakçıları arasında pozitiv münasibətlərin saxlanması durur. Müəllim-şagird münasibətlərinin yüksək olması keyfiyyətli nəticələrin əldə olunması ilə müəyyənləşir. Bu isə bilavasitə real prosesdə meydana çıxır.

Real proses həyata keçirilən pedaqoji prosesdir. Müəllim-şagird münasibətlərinin öyrətmə-öyrənmə mexanizmi məhz bu prosesdə meydana çıxır. Həm müəllimlər, həm də şagirdlər özlərinin fəaliyyət potensialını bu şəraitdə təzahür etdirirlər. Real proses müəllim-şagird tərəfdaşlığının bir müstəvidə olmasını, təlimin səmərəliliyi istiqamətinə yönəlməsini, hər iki tərəfin qarşılıqlı münasibətini tələb edir.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

Açar sözlər: “əməkdaşlıq pedaqogika”sı, məktəbəqədər müəssisələr, humanistləşdirmə, müəllim-şagird əməkdaşlığı

SUMMARY

As is known, changes have occurred in the traditional activity of the teacher in our modern times. Now his position is a guiding (facilitator), leading (giving direction) position.

In fact, this is a new type of teacher leadership. This leadership is based on the joint activity of the teacher and the student aimed at achieving the goal of education. The teacher cooperates in a systematic, consistent and purposeful way: he organizes the problem situation, guides the students in setting research goals, provides methodical help in solving them, teaches the ways of obtaining and mastering knowledge.

The student acts according to the direction of the teacher. He is not forced into action, he is only provoked. His position is that of a discoverer, a researcher. Therefore, he joins small studies under the direction of the teacher, conducts research, and comes to concrete conclusions. The student is once again convinced of his results by evaluating them.

The activity of both the teacher and the student has a cooperative nature, like the activity of the subjects. These relationships are the main feature that characterizes modern education, school, and reveals its humanistic quality.

A well-established teacher-student relationship is an important tool in increasing students' interest in learning. The correct establishment of teacher-student relations, first of all, requires teachers to have a number of abilities as a necessary requirement. Many studies have been conducted and conclusions have been reached in modern pedagogy regarding this issue. In particular, the abilities of the teacher, which are characteristic for the modern era, are separately mentioned in recent studies.

Teacher-student mutual relations should be aimed at each other in such a way as to condition their mutual understanding. This, in turn, leads to mutual correction of behavior. Learning begins and ends through interpersonal relationships. Teacher-student interaction plays a key role in solving the issues of education and upbringing.

In the training process, it is intended to create such mutual relations that both parties can achieve the set goal. Cooperation is based on maintaining positive relations between the participants of this process. A high teacher-student relationship is determined by the achievement of quality results. This appears directly in the real process.

The real process is the implemented pedagogical process. The teaching-learning mechanism of teacher-student relations emerges precisely in this process. Both teachers and students show their activity potential in these conditions. The real process requires the teacher-student partnership to be on the same level, to be directed towards the efficiency of training, and the mutual relationship of both parties.

Keywords: "cooperative pedagogy", preschool institutions, humanization, teacher-student cooperation

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**SPOR YAPAN VE YAPMAYAN BİREYLERDE SÜREKLİ KAYGI
DURUMUNU İNCELENMESİ**

CONTINUOUS ANXIETY IN SPORTS AND NON-SPORTS INDIVIDUALS
EXAMINING THE STATUS

Doç. Dr Yener AKSOY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Orcid No:0000-0002-1899-4096

Yüksek Lisans Öğrencisi Dinçer DİNÇ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Orcid No: 0000-0002-5186-5632

ÖZET

Her yarışma, müsabaka sporcu için sosyal, ekonomik ve birçok açıdan büyük önem arz etmektedir. Böyle bir ortamda sporcunun fiziksel özellikleri ne kadar mükemmel ve geçirdiği antrenman süreci ne kadar kusursuz olursa olsun başarıya ulaşmada kaygıyla başa çıkabilme yeteneği son derece önemli bir kriterdir. Kaygı (anksiyete) kelimesinin kökü eski Yunanca “anxietas” olup endişe, korku, merak anlamlarına gelen bir kavramdır(Karakaş, 2013) Psikolojide insanın yaşadığı ruhsal bir durum olarak tanımlanan kaygı kavramı ilk olarak Sigmund Freud tarafından egonun bir işlevi olarak dile getirilmiştir. Önceleri biyolojik bir kavram olarak kabul edilen bu kavram Freud ile birlikte psikolojik literatüre girmiştir. Freud’un öncülüğünü yaptığı Psikanalizmde Freud’un ardıllarının da işlediği önemli kavramlardan birisi haline gelen kaygı kavramına, insanın yaşadığı bir ruhsal durumdan öte anlamlar da yüklenerek kavram daha da genişletilmiştir(Manav, 2011) Kaygı altında olan sporcular kaygı seviyesi yükseldikçe sporcu doğru karar alabilmek ve yeteneklerini sergileyebilmekten uzaklaşır. Aşırı baskı altında bulunan sporcular bazı yanlış hareketler yapabilmektedir. Aşırı kaygı, sporcuların çok iyi bildikleri ve defalarca antrenmanlarda gerçekleştirdikleri bazı hareketleri unutturabildiği gibi, duygularında karışıklığa yol açıp olumsuz bazı hareketler yapmasını da sağlayabilir(Gümüş, 2002). Sporda ortaya konulan becerilerin başarılı sonuçlar vermesi için doğru zamanda doğru yerde doğru teknik seçimlerle doğru yöntemlerle doğru kararlar alarak uygulamayı yerine getirmek gerekmektedir. Sporcularda doğru karar alma ve uygulamalarda bulunma yeteneklerinin geliştirilmesinde, imgeleme çalışmaları önemli katkılarda bulunabilir(Konter, 1999). Birçok üst düzey sporcu becerileri ve yeteneklerini yalnızca fiziksel ve fizyolojik kapasitelerine değil, psikolojik özelliklerine de borçludur. Bu sporcunun kendini karşılamaya psikolojik olarak hazırlamada, motive olmada, kaygılarını yönetmede, konsantrasyon olmada, amaçlar belirlemede mükemmel yeteneklere sahiptirler(Koç, 2004). Müsabakadan önce veya müsabaka sırasında sporcuların son derece yoğun olarak yaşadıkları kaygı ve stres düşünüldüğünde, kontrol altına alınamayan kaygı durumları, sporcuların performanslarını olumsuz yönde etkileyebilmekte ve başarısızlığa neden olmaktadır. Bu nedenle, sporcuların kaygı düzeylerinin ve kaygı nedenlerinin bilinmesi bununla başa çıkacak olan sporcu ve antrenörler açısından oldukça önemli olduğu aşikârdır. Bu çalışmanın amacı spor yapan ve yapmayan bireylerde sürekli kaygı durumunu incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Kaygı, Spor, Yarışma

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

Every competition is of great importance for the athlete in social, economic and many aspects. In such an environment, the ability to cope with anxiety is an extremely important criterion in achieving success, no matter how perfect the physical characteristics of the athlete and how flawless the training process he/she undergoes. The root of the word anxiety (anxiety) is “anxietas” in ancient Greek and it is a concept that means worry, fear, and curiosity (Karakaş, 2013). This concept, which was previously considered a biological concept, entered the psychological literature with Freud. In Psychoanalysis pioneered by Freud, the concept of anxiety, which has become one of the important concepts handled by Freud's successors, has been further expanded by adding meanings beyond a mental state that a person experiences (Manav, 2011). shy away from showing off his talents. Athletes who are under extreme pressure can make some wrong moves. Excessive anxiety can make the athletes forget some movements that they know very well and that they have repeatedly performed in training, as well as causing confusion in their emotions and causing them to perform some negative actions (Gümüş, 2002). In order for the skills put forward in sports to give successful results, it is necessary to make the right decisions by making the right decisions with the right technical choices in the right place at the right time. Imagination studies can make important contributions to the development of athletes' ability to make correct decisions and practice (Konter, 1999). Many top athletes owe their skills and abilities not only to their physical and physiological capacities, but also to their psychological characteristics. These athletes have excellent abilities in preparing themselves psychologically for the encounter, being motivated, managing their anxiety, concentrating, and setting goals (Koç, 2004). Considering the intense anxiety and stress experienced by the athletes before or during the competition, anxiety states that cannot be controlled can negatively affect the performance of the athletes and cause failure. For this reason, it is obvious that knowing the anxiety levels of the athletes and the causes of anxiety are very important for the athletes and coaches who will cope with this. The aim of this study is to examine the state of trait anxiety in individuals who do and do not do sports.

Keywords: Anxiety, Sport, Competition

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SPORCULARIN CİNSİYETE GÖRE SALDIRGANLIK DURUMLARININ İNCELENMESİ

EXAMINATION OF AGGRESSION STATUS OF ATHLETES BY GENDER

Yüksek Lisans Öğrencisi Dinçer DİNÇ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Orcid No: 0000-0002-5186-5632

Doç. Dr Yener AKSOY

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Orcid No:0000-0002-1899-4096

ÖZET

Bu çalışmada sporcuların cinsiyete ve aile yapısı durumuna göre saldırganlık durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Sporcuların saldırganlık düzeylerini belirlemek amacı ile Kiper (1984) tarafından geliştirilen ve geçerlilik, güvenilirlik çalışması araştırmacı tarafından yapılan 30 maddeden ibaret “Saldırganlık Envanteri” kullanılmıştır. Envanter, yıkıcı saldırganlık, atılğanlık ve edilgen saldırganlık için üç alt boyut içermektedir. Sporun günümüzde bakış açısını değiştirmesinin en büyük sebeplerinden bir tanesi finansal olarak milyonlarca dolarları kapsayan bir sektör halini almasından kaynaklı ve bu sektörün üretimi ve tüketimi dünya üzerinde pek çok insanı yakından ilgilendirmektedir. Bu sebeple spor karşılaşmalarına bakış gün geçtikçe değişmekte sürekli yüksek performans ve daha iyi sonuçlar almayı gerektirdiğinden önem arz etmektedir(Özen, 2013) Saldırganlık, Tiryaki (2000) tarafından, “karşısındakini yönetmek, incitici, hırpalayıcı bir işi bozmak, üstün gelmek, onu yönetmek, boşa çıkarmak için düşmanca, ağrı, acı verici davranış biçimi olarak açıklanmıştır. Sporda saldırganlık genellikle spor organizasyonuna zarar vermek üzere yapılan olumsuz bir davranış türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Sporda saldırgan eylemler bireyden ziyade karşılaşmanın sonucuna etki etmek amacıyla yapılır. Yani sporda skorun lehine dönmeyeceğini anlayan kişiler saldırgan davranışlarla sonucu lehine çevirmeye çalışırlar. Bu da spor müsabakalarında rakibe kaba kuvvet kullanarak karşılaşmanın sonucunu kendi lehine çevirme anlamında sporda şiddeti doğurur(Yeter, 2006) Yapılan çalışmada cinsiyete göre kadın sporcuların daha saldırgan sonucunu ortaya çıkarmıştır, aile yapısına göre incelendiğinde çekirdek aile ve geniş aile yapısına göre saldırganlık boyutunda herhangi anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Saldırganlık düzeyi yüksek olan kişiler, spor psikolojisi konusunda eğitim almış antrenörler eşliğinde çalışmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Saldırganlık, Şiddet

ABSTRACT

In this study, it was aimed to examine the aggression status of the athletes according to their gender and family structure. In order to determine the aggression levels of the athletes, the “Aggression Inventory” consisting of 30 items, which was developed by Kiper (1984) and whose validity and reliability studies were carried out by the researcher, was used. The inventory includes three sub-dimensions for destructive aggression, assertiveness and passive aggression. One of the biggest reasons why sports has changed its perspective today is that it has become an industry that covers millions of dollars financially, and the production and consumption of this industry is of interest to many people around the world. For this reason, the view of sports events is changing day by day, and it is important because it requires continuous high performance and better results (Özen, 2013). It has been described as a hostile, painful, painful behavior to nullify it. Aggression in sports is generally

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

seen as a type of negative behavior done to harm the sports organization. Aggressive actions in sports are done to affect the outcome of the match rather than the individual. In other words, people who understand that the score will not turn in their favor in sports try to turn the result in their favor with aggressive behavior. This causes violence in sports in the sense of turning the result of the encounter in favor of oneself by using brute force in sports competitions (Yeter, 2006). no difference could be detected. People with a high level of aggression can work with trainers trained in sports psychology.

Keywords: Sport, Aggression, Violence

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULUNDA OKUYAN ÖĞRENCİLERİN ENERJİ İÇECEĞİ TÜKETİMİ VE BİLİNCİNİN KARŞILAŞTIRILMASI MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ İLE KERKÜK ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

AN INVESTIGATION OF ENERGY DRINK CONSUMPTION AND AWARENESS AMONG THE STUDENTS OF MARDİN ARTUKLU UNIVERSITY AND KIRKUK UNIVERSITY SPORTS SCIENCES DEPARTMENT

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa TÜRKMEN

Mardin Artuklu Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

Orcid Numarası:0000-0003-3152-9495

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’den Mardin Artuklu Üniversitesi ve Irak’tan Kerkük Üniversitesi bünyesindeki Spor Bilimleri Fakültelerinde okuyan öğrencilerin enerji içeceği tüketimi ve bilinci tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu yolla üniversite öğrencileri arasında enerji içeceği tüketimi ve bilincini geliştirmeye katkı sağlaması umulmaktadır. Araştırma için çeşitli alt problemler oluşturulmuştur. Üniversite öğrencilerinin enerji içeceği tüketim oranı, enerji içeceklerinin içeriği ile ilgili üniversite öğrencilerinin bilgi düzeyleri, hangi amaçla ve hangi zaman aralığında kullandıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu durumu tespit etmek amacıyla Ova ve arkadaşlarının (2011) geliştirmiş oldukları "Enerji İçecekleri Tüketimi ve Bilinci" ölçeği 500 kişiye uygulanmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizleri, SPSS 21.0 For Windows Paket Programından yararlanılarak frekans, yüzde, kümülatif yüzde gibi tanımlayıcı tekniklerden yararlanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; öğrencilerin çoğunluğu enerji içeceği tüketmemektedirler. Tüketenlerin ilk kez tüketme nedenlerine bakıldığında çoğunluğu meraktan tüketmektedir. Tüketme nedenlerine bakıldığında; enerji ihtiyacını karşılamak, lezzet ve spor yapmak için tükettiklerini belirtmişlerdir. Öğrenciler genellikle, enerji içeceklerini 12-18 saatleri arasında sade olarak tüketmektedirler. Enerji içeceği tüketen öğrencilerin büyük çoğunluğunun marka tercihi yoktur. Büyük bir çoğunluğu enerji içeceklerini bilinçsiz olarak tüketmekte, enerji içeceklerinin içeriği hakkında yeterli bilgiye sahip olamadıkları görülmektedir. Bu içeceklerle ilgili tüketim bilincinin geliştirilmesine yönelik önlemler alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Üniversite Öğrencisi, Enerji İçeceği, Tüketim Bilinci

ABSTRACT

In this study, it was tried to determine the energy drink consumption and awareness of the students studying at the Faculty of Sports Sciences within the body of Mardin Artuklu University from Turkey and Kirkuk University from Iraq. In this way, it is hoped to contribute to develop the energy drink consumption and consciousness among the students. For the research some sub - problems were created. It is tried to identify the proportion of energy drink consumption, the information level of the students about the ingredients in energy drink, for which aim and how often they use it. To identify this state the Scale "Energy Drink Consumption and Consciousness" that was developed by Ova and his friends (2011) was applied to 500 people. The statistical analyses of this were made by using SPSS 21.0 Windows Packet Programme and some descriptive technics like frequency, percentage and cumulative percentage. According to the obtained results, the majority of students are consuming energy drinks. Considering the causes of consuming consume the majority for the first time is consumed with worry. Considering the causes consume; energy needs, taste and stated that they consume for sports. Students often consume energy drinks are simply between 12-18 hours. The

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

majority of students who consume energy drinks brands have no choice. it is understood that a large majority of students consume the energy drink unconsciously and they don't have enough information about the content of the energy drinks. Some precautions should be taken for developing the consumption consciousness about this drinks.

Key Words: University Students, Energy Drink, Consumption Consciousness

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ALIENATION FROM SCHOOL IN SPORTS SCIENCES FACULTY STUDENTS DURING THE DISTANCE EDUCATION PROCESS AFTER THE EARTHQUAKE

Lecturer Dr. Taner YILMAZ

Uşak University, Faculty of Sports Sciences, Physical Education and Sports, Uşak, Türkiye

Orcid: 0000-0001-7443-6753

Associate Professor Halil TANIR

Uşak University, Faculty of Sports Sciences, Coaching Education, Uşak, Türkiye

Orcid: 0000-0001-5626-8362

ABSTRACT

Introduction and aim: In the distance education process, problems such as not being able to provide face-to-face education relationships easily, not providing enough support to students who do not have the habit of self-learning, and not being effective in realizing behaviors towards students' skills and attitudes in terms of practice-based courses may cause students to become alienated from school. For this reason, this study aimed to evaluate the alienation behaviors of the students studying at the Faculty of Sports Sciences in the distance education process implemented after the earthquakes that occurred in Pazarcık and Elbistan districts of Kahramanmaraş on February 6, 2023, and affected ten provinces.

Methods: The sample of the study consisted of 556 (n=174 female and n=382 male) volunteer students between the ages of 18-29 (21.82 ± 1.87) studying at Uşak University Faculty of Sport Sciences in the Spring Semester of the 2022-2023 Academic Year. The School Alienation Scale was used to determine the alienation behaviors of the participants. The data of the study, which was designed in analytical cross-sectional type, were collected using the online survey method after obtaining approval from Uşak University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee. The data obtained from the scale applications were evaluated in SPSS 25.0 package program.

Results: Statistical analysis revealed that 34.0% (n=194) of the participants were satisfied with distance education, 44.8% (n=249) were dissatisfied, and 20.3% (n=113) were undecided. School alienation behavior was observed at a low level in 40.8% (n=227) and a medium level in 40.6% (n=226) of the participants. In the comparisons between independent groups, it was determined that there was a statistically significant difference between the participants in terms of alienation behavior according to gender, undergraduate program, grade level, and income status ($p < 0.05$).

Conclusion: In line with the findings obtained in the study, it was concluded that gender, undergraduate program, grade level, and income status affect alienation from school and that distance education after the earthquake caused low and moderate levels of alienation from school in the participants.

Keywords: Sport sciences, Distance education, School alienation

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

AİLƏDƏ VALİDEYN - YENİYETMƏ MÜNASİBƏTLƏRİNİN PSIXOLOJİ SƏCİYYƏSİ

PSYCHOLOGICAL CHARACTER OF THE ATTITUDES OF PARENT - TEENAGER IN FAMILY

Rüstəmovə Zülfiyyə Rufət qızı

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Orcid:0000-0002-2763-3671

XÜLASƏ

Yeniyyətə yaşı haqqında qısa bunu qeyd edək ki, bu yaş mərhələsi 10-11 yaşdan 14-15 yaşa qədər olan dövrü əhatə edir. Bu il bir il tez və ya gec başlaya və qurtara bilər. Bu dövrdə həmyaşıdları ilə intim - şəxsi ünsiyyət yeniyyətlərin aparıcı fəaliyyəti olur. Ona görə də yeniyyətlilik yaşında valideynlərlə ünsiyyətə olan səviyyəsi aşağı düşür, həmyaşıdlarla ünsiyyətə olan tələbatı artır.

Valideynlər və yeniyyətlilər arasında meydana çıxan belə psixoloji maneənin səbəbi kimi İ.S.Kon "dinləməyi bacarmamaq və ya dinləmək istəməmək, yeniyyətlinin çətin dünyasında nə baş verdiyini başa düşməmək", yeniyyətlini avtonom reallıq kimi qəbul edə bilməmək öz həyat təcrübəsinin qüsuruzluğuna əminliyini göstərmək olar. Oğlan və qızların bu dövrdə ən geniş yayılmış şikayəti "o mənə qulaq asmır"dır. Böyük siniflərin qiymətinə görə valideynlər tərəfindən başa düşmə səviyyəsi, ünsiyyət asılılığı və onlarla açıq münasibətdə olmaq 7-ci sinifdən 9-cu sinifə qədər kəskin aşağı düşür və bütün bu parametrlərə görə valideynlər öz yerini həmyaşıdlara verir.

Valideyn - yeniyyətlilər münasibətləri arasında bir sıra hallara rast gəlinir ki, onlar da aşağıdakı kimi qruplaşdırılmışdır: Birinci halda, öz hüquq və vəzifələrinin daim sınıqlandığını hiss edən yeniyyətə yaşlıların qadağa, göstəriş və tələblərini yerinə yetirməmək üçün müxtəlif yollar axtarır, hiyləgərlik edir və yalan danışır, bir sözlə, öz hərəkətlərinə haqq qazandırmamağa çalışır. İkinci halda, yaşlı yeniyyətlinin təzyiği altında öz şəxsi görüşlərinə zidd gedərək əvvəl icazə vermədiklərinə indi icazə verir. Lakin yaşlı bu cür hərəkətində heç də ardıcılıq göstərmir. Doğrudur, bu vaxt yaşlı ilə yeniyyətə arasındakı ziddiyyətlərin sayı bir qədər azalır, ancaq onlar baş verdikdə valideynlər çıxılmaz vəziyyətdə qalır, yeniyyətə hər dəfə onu getdiyi güzəştə görə təqsirləndirib növbəti güzəştə nail olur. Üçüncü halda, yaşlılar zaman keçdikcə yeniyyətlini daha uşaq hesab etmir, bir növ onunla hesablaşır və davranış tərzlərini müvafiq surətdə dəyişirlər. Belə olduqda çətinliklər azalır və demək olar ki, müəyyən müddətdən sonra tamamilə aradan qalxır. Yaşlılarla yeniyyətə arasında ziddiyyətin baş verməməsi və uşağın müstəqillik meylinin düzgün istiqamətə yönəldilməsi üçün valideyn və müəllimlər yeniyyətlinin şəxsiyyətinə, onun statusuna, mənliliyinə, şəxsi ləyaqətinə hörmət hissi ilə yanaşmağı bacarmalıdırlar.

Açar sözlər: Yeniyyətə, Valideyn, Ailə, Yaş, Münasibət, Davranış

ABSTRACT

The article presents basic psychological aspects of the attitudes of parent - teenager, influence of the family models. And the article presents influence of these to mutual attitudes in future, too. And don't remember that, influence of the family to teenager surrounds all sides to his (her) personality.

We know that teenagers age in psychology 10-15. Character building in teenagers are very important. Because it will be strong foundation for their personality. Character building starts from childhood and continues throughout the life span. Therefore the correct approach them and given true directions are the condition.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

Teenagers are an important asset of a nation. Teenagers are a time that occurs after childhood and before entering adulthood. Therefore these created them great problems (difficulties).

Teenage years are not a bad age. We may help them. If you want to help your child and yourself, you need to have a strong relationship with them. In this you can help methods effective communications. For this purpose, you (parents) can be a good listener, you can make eye contact, you can be assertive, you can stay calm and so on. And don't remember that you (parents) can take time each day to nourish your relationship with your child (teenager). You may interested what your teenagers loves, their hobbies, their activities. With these we can help our teenagers.

Key words: Teenager, Parent, Family, Age, Attitude, Behavior

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

XX ƏSR AZƏRBAYCAN POEZİYASINDA SATIRA

SATIRE IN XX CENTURY AZERBAIJANI POETRY

Ulduz Fərhad qızı Qəhrəmanova

ADPU-nun "Ədəbiyyat" kafedrasında baş müəllim

XÜLASƏ

XX əsrdə satirik gülüşü ədəbiyyata gətirən "Molla Nəsrəddin" satirik şeir məktəbi oldu. "Molla Nəsrəddin" satirik gülüşü xalqın içindən, xalqdan gələn gülüş idi. Bu gülüş demokratik satirik gülüş idi. "Molla Nəsrəddin" in gücü onun üslubunda, Mirzə Cəlil başda olmaqla Mollanəsrəddinçilərin fədakar fəaliyyətində idi. "Molla Nəsrəddin" çilər hər cür məhrumiyyətlərə baxmayaraq, açıq və gizli imzalarla çıxış edir, xalqın səngərində duraraq daha çox iç düşmənlərə, cahilliyə, nadanlığa öldürücü atəş açdılar. "Molla Nəsrəddin" ədəbi məktəbi satirik mətbuatın təməl daşı oldu.

Azərbaycan poeziyasında satira XX əsrin əvvəllərində hər cəhətdən yüksələn xətlə inkişaf edərək özünün kamil pilləsinə-inqilabi satira mərhələsinə M.Ə.Sabir yaradıcılığı ilə çata bildi. XX əsr Azərbaycan ədəbiyyatında M.Ə.Sabir, Mirzə Cəlil yaradıcılığı ilə satira yeni zirvəyə qalxır. "Molla Nəsrəddin" jurnalı yeni realist satirik ədəbiyyatın vüsətlənməsini təmin etdi. Əslində "Molla Nəsrəddin" in ideya-bədii konsepsiyası XIX əsr maarifçi ideyalarından qaynaqlanırdı. XX əsrin əvvəllərində isə bu ideya mövzu və janr baxımından satirik ruhu ilə gücləndi, yeni bir inkişaf yoluna düşdü.

Açar sözlər: Poeziya, Satira, XX Əsr, Dövr, Ədəbiyyat

SUMMARY

"Molla Nasreddin" was the school of satirical poetry that brought satirical laughter to literature in the 20th century. The satirical laugh of "Molla Nasreddin" was a laugh from the people, from the people. This laugh was a democratic satirical laugh. The strength of "Molla Nasreddin" was in his style, in the selfless activity of the Mollanesreddins, led by Mirza Jalil. "Molla Nasreddin" members, despite all kinds of deprivations, spoke with open and secret signatures, stood in the trenches of the people and fired deadly shots at internal enemies, ignorance and ignorance. "Molla Nasreddin" literary school became the cornerstone of the satirical press.

At the beginning of the 20th century, satire in Azerbaijani poetry developed in a rising line in all aspects and was able to reach its perfect stage - the stage of revolutionary satire with the work of M.A. Sabir. In the 20th century Azerbaijani literature, satire rises to a new peak with the works of M.A. Sabir and Mirza Jalil. "Molla Nasreddin" magazine ensured the growth of new realistic satirical literature. In fact, the idea-artistic concept of "Molla Nasreddin" originated from the ideas of the 19th century enlightener. At the beginning of the 20th century, this idea was strengthened by the satirical spirit in terms of subject and genre, and it entered a new development path.

Keywords: Poetry, Satire, 20th Century, Period, Literature

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ZƏRİFƏ BUDAQOVANIN ELMI YARADICILIĞININ ÜMUMİ MƏNZƏRƏSİ

Mehdiyeva Mətanət Bahadır qızı

ADPU, baş müəllim, f.ü.f.d.

XÜLASƏ

Professor Zərifə İsmayıl qızı Budaqova tanınmış dilçi-filoloq, elm təşkilatçısı, ictimai xadim, filologiya üzrə ilk qadın professorumuzdur. O,AMEA-nın Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunda şöbə müdiri, direktor müavini, nəhayət, direktor kimi elmi-ictimai fəaliyyətində həmişə fəal bir elm adamı, fundamental nəşrlərin, Azərbaycan dilinin qrammatikası çoxcildliyinin redaktoru və əsas müəlliflərindən biri kimi tanınmışdır. Zərifə Budaqovanın yaradıcılığını izlədikdə görürük ki, alim bütün elmi fəaliyyətini Azərbaycan dilçiliyinin inkişafına həsr etmişdir.Bu baxımdan dilçi alimin zəngin irsi Azərbaycan dilçiliyi üçün çox dəyərli məxəzdir. Alimin elmi araşdırmaları dilimizin morfoloqiyası, sintaksisi, üslubiyatı, dil əlaqələri, tətbiqi dilçilik məsələləri, xüsusən də durğu işarələri problemlərini əhatə edir. Zərifə Budaqova savadlı kadrlara daim kömək etmiş, onların bir dilçi alim kimi yetişməsində böyük rol oynamışdır.

Alimin Azərbaycan elminə verdiyi töhfələr sırasında onun dilçiliyə gətirdiyi, yetişdirdiyi yüksək ixtisaslı dilçilər də yer tutur. Alim sayısız-hesabsız aspirant və dissertantlara elmi rəhbər, elmi məsləhətçi olmuş, dilçilik sahəsində müdafiə olunan dissertasiyalarda rəsmi opponent, rəyçi olmaqla neçə-neçə gənc alim yetişdirmişdir. Nabat Abdullayeva, Qara Məşədiyev, Mirvari İsmayılova, Sənubər Abdullayeva, İbrahim Bayramov, Rəxşəndə İsrailova, Sevda Kazımova, Akif Miriyev, Ofelya Quliyeva, Rasim Adilov, Təhminə Mehdiyeva, Əlikram Əsədov, İbrahim Hacıyev, Səriyyə Əsgərova, Mədət Bayramov və b. onun yetirmələri olub. Zərifə Budaqova XX əsrin ortalarında, 1953-cü ildə keçmiş SSRİ-nin paytaxtı Moskva şəhərində yerləşən Dilçilik İnstitutunda “Azərbaycan dilində feilin tərz kateqoriyası” adlı namizədlik dissertasiyasını Elmi Şurada müdafiə etmişdir. Namizədlik dissertasiyasından 10 il sonra “Azərbaycan ədəbi dilində sadə cümlə” adlı doktorluq dissertasiyasını müdafiə etmiş, 1968-ci ildə professor elmi adına layiq görülmüşdür.

Açar sözlər: Zərifə Budaqova, Elmi Yaradıcılıq, Azərbaycan Dilçiliyi, Nəzəri Dilçilik, Tətbiqi Dilçilik

ABSTRACT

Professor Budagova Zarifa Ismayil is a well-known linguist-philologist, science organizer, public figure, our first female professor of philology. She was always active in his scientific and public activities as the department head, deputy director, and finally director of the Institute of Linguistics named after Nasimi of ANAS, and was recognized as one of the editors and main authors of fundamental publications, the multi-volume grammar of the Azerbaijani language. When we follow the work of Budagov Zarifa, we see that the scientist devoted all his scientific activities to the development of Azerbaijani linguistics. In this regard, the rich heritage of the linguist is a very valuable source for Azerbaijani linguistics. The scientific researches of the scientist cover the morphology, syntax, style of our language, language relations, applied linguistics issues, especially the problems of punctuation marks. Budagov Zarifa always helped educated people and played a big role in their development as a linguist.

Among the scientist's contributions to Azerbaijani science are the highly qualified linguists he brought to linguistics and trained. The scientist has been a scientific supervisor and scientific advisor to countless post-graduate students and dissertation students, and has trained several young scientists as an official opponent and reviewer in dissertations defended in the field of linguistics.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

Abdullayeva Nabat, Mashadiyev Gara, Ismayilova Mirvari, Abdullayeva Sanubar, Bayramov Ibrahim, Israfilova Rakhshanda, Kazimova Sevda, Miriyev Akif, Guliyeva Ofelya, Adilov Rasim, Mehdiyeva Tahmina, Asadov Alikram, Hajiyeve Ibrahim, Asgarova Sariyya, Bayramov Madat and others were her students. In the middle of the 20th century, in 1953, in the Institute of Linguistics located in Moscow, the capital of the former USSR, Budagova Zarifa defended her candidate's thesis entitled "Mood category of the verb in the Azerbaijani language" in the Scientific Council. 10 years after the candidate's dissertation, she defended his doctoral dissertation entitled "A simple sentence in the literary language of Azerbaijan" and was awarded the scientific title of professor in 1968.

Keywords: Budagova Zarifa, Scientific Creativity, Azerbaijani Linguistics, Theoretical Linguistics, Applied Linguistics

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

CƏLİL MƏMMƏDQULUZADƏNİN UŞAQ ƏDƏBİYYATININ INKIŞAFINDA ROLU

JALIL MAMMADGULUZADE'S ROLE IN THE DEVELOPMENT OF CHILDREN'S LITERATURE

Əliyeva Xoşbəxt Təyyan

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, baş müəllim

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Orkid kod: 0000-0002-6511-7002

ÖZƏT

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, böyük yazıçı, dramaturq, publisist və ictimai xadim Cəlil Məmmədquluzadə Azərbaycan ədəbiyyatının yeni mərhələyə yüksəlməsində misilsiz rol oynamış, bütöv bir ədəbi məktəb formalaşdırmışdır. Ədib 1866-cı il fevral ayının 22-də qədim və zəngin tarixə malik Naxçıvan şəhərində anadan olmuşdur. Yazıçı 1882-ci ildə Qori seminariyasının Azərbaycan şöbəsinin müfəttişi məşhur pedaqoq və xeyirxah insan olan A.O.Çerniyavskinin təşəbbüsü ilə bu tədris ocağına qəbul olunur. Cəlil Məmmədquluzadənin hekayə yaradıcılığı Azərbaycan klassik hekayəçiliyi ilə sıx bağlıdır. Ədib, hər şeydən əvvəl, güclü realist nasir, bədii publisistika və satirik hekayələrin atası idi. Cəlil Məmmədquluzadə yaradıcılığına təkan verən əsas amillərdən biri də, onun yaşadığı dövr və tarixi şərait idi. Onun hekayələri yaşadığı dövrün güzgüsüdür. Yazıçının “Danabaş kəndinin əhvalatları”, “Poçt qutusu”, “Dəllək”, “Kişmiş oyunu”, “Pirverdinin xoruzu”, “Qurbanəli bəy”, “Quzu”, “Molla Fəzləli”, “Usta Zeynal”, “Saqqallı uşaq”, “Buz”, “İki alma”, “Oğru inək”, “Bəlkə də qaytardılar” kimi bir sıra nəsr əsərləri özündə zəmanəsinin bir çox əhəmiyyətli məsələlərini, o cümlədən, mənəviyyat və insan xarakteri təsvirini əks etdirir. Mirzə Cəlilin hekayələri bir əsrlik uşaq hekayələrinin əsasını təşkil edir.

Ədibin ilk əsəri 1889-cu ildə Nəraşəndə ikən yazdığı alleqorik pyes - “Çay dəstgahı”-dır. Əsər elə həmin ildə Cəlil Məmmədquluzadənin dərs dediyi ibtidai məktəbdə müəllim və tələbələrin iştirakı ilə tamaşaya qoyulmuşdur. Mirzə Cəlil xalqın maariflənməsi, milli oyanış və mədəni tərəqqi uğrunda daim çalışmışdır. Yaradıcılığının davamı kimi yazıçı 1892-ci ildə “Kişmiş oyunu”, 1894-cü ildə isə “Danabaş kəndinin əhvalatları” pyesini yazmışdır. Ədibə ilk böyük şöhrəti qazandıran da elə “Danabaş kəndinin əhvalatları” əsəri olmuşdur.

Açar sözlər: Cəlil, hekayə, maarifçilik, novella

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SUMMARY

Jalil Mammadguluzade, a prominent representative of Azerbaijani literature, a great writer, playwright, publicist and public figure, played an unparalleled role in the rise of Azerbaijani literature to a new stage and formed a whole literary school. Adib was born on February 22, 1866 in the city of Nakhchivan, which has an ancient and rich history. In 1882, the writer was admitted to this educational institution at the initiative of A.O. Cherniyavsky, the inspector of the Azerbaijani branch of the Gori seminary, a well-known pedagogue and a kind person. Story creation of Jalil Mammadguluzade is closely related to Azerbaijani classical storytelling. Adib was, above all, a strong realistic prose writer, the father of literary journalism and satirical stories. One of the main factors that spurred Jalil Mammadguluzade's creativity was the period and historical conditions in which he lived. His stories are a mirror of his time. The writer's "Stories of Danabash Village", "Mailbox", "Dallek", "Raisin Game", "Pirverdi's Rooster", "Gurbanali Bey", "Lamb", "Molla Fazlali", "Master Zeynal", "Bearded Boy", A number of prose works such as "Ice", "Two apples", "Cow thief", "Perhaps they returned" reflect many important issues of his time, including the description of spirituality and human character. Mirza Jalil's stories form the basis of a century of children's stories.

The first work of the writer is the allegorical play "The Tea Table", which he wrote in 1889 while in Norashen. In the same year, the work was staged in the elementary school taught by Jalil Mammadguluzadeh with the participation of teachers and students. Mirza Jalil constantly worked for the education of the people, national awakening and cultural progress. As a continuation of his creativity, the writer wrote the play "The Raisin Game" in 1892, and "Stories of Danabash Village" in 1894. It was the work "Danabash Village Stories" that brought the first great fame to literature.

Keywords: Calil, Tale, Enlightenment, Novella

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

M. FUZULİ'NİN ŞİİRLERİNDE TELMİH

TELMİH İN M. FUZULİ'S POEMS

Prof. Dr. Ramazan SİRACOĞLU

Karabük Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-3953-6860

ÖZET

Muhammed Fuzuli kendi şiirlerinde teferruata varmadan herkesçe malum olaylara birçok göndermeler yapmıştır. Telmih adlanan göndermeler söz sanatlarında şairlerin başvurdukları özel yöntemdir. Fuzuli'nin telmihleri, genelde Kuran-ı kerim ve hadislerden kaynaklanmıştır. Yazıdaki örnekler M. Fuzuli'nin Bakü'de yayımlanmış kitabından alındığı için şiirin orfografisi muhafaza edilmiştir:

Ol düri-dürücü-“ənə əfsəh” ki, hikmət dayəsi, / Şe' r şəhdilə ləbi-canpərvərin tər qılmamış. (s.27)

Örnek beyitteki “ene efseh” tabiri Hazret-i Muhammed (A.S.) hakkında olan bir hadisten alıntıdır. Hadise göre, İslam Peygamberi, “ben Arapça konuşanların en fasihiyim” buyurmuştur. Şiirde İslam Peygamberine övgüler yağdıran Fuzuli, malum hadise telmih yapmıştır.

Sənsən qılan məzahiri-ümmidü bim, edib, / Musayı elm gənci, əsasini əjdəha. (s.38)

Beyitte Musa Peygamberin asasının bir ejderhaya çevrilmesi hakkında Araf suresinin 107-ci ayetine telmih uygulanmıştır. Söz konusu ayette Hazret Musa'nın elinden yere bıraktığı asanın aniden bir ejderha olmasından bahsedilmiştir. Kuran-ı kerimde asanın “su'ban”, yani büyük yılan olması gösterilmiştir.

Bulmazdı, qəhrin açmasa xani-siyasətin, / Həl min məzid” löqməsinə duzəx iştəha. (s.38)

Söz konusu beyitte Fuzuli'nin kullanmış olduğu “Həl min məzid” ifadesi Kaf suresinin 30. ayetinden alıntıdır. Ayette anlatıldığı üzere, Cehennem, ceza çekmek için ona dahil edilecek suçlulardan bir türlü doymayacak, sürekli olarak “daha yok mu?” söyleyecek. “Həl min məzid” ifadesini Fuzuli'den daha önce Celaleddin Rumi, Ebü'l-Mecd Senai ve Sadi Şirazi de kendi şiirlerinde kullanmışlardır.

Bu qəmlər kim mənim vardır, bəirin başına qoysan, / Çıxar kafər cəhənnəmdən, gülər əhli-əzab, oynar. (s. 113)

Örnek beyitte Araf suresinin 40. ayetine telmih vardır. Ayete göre, Hak olan hükümleri yalanlayanlar, “deve iğnenin deliğinden geçmedikçe, Cennet'e giremeyeceklerdir.” Fuzuli, söz konusu beyitte aynı zamanda mübaləğa yapmıştır. Kendi üzüntüsünün ve dertlerinin deveye yüklenmesi sonucunda zayıflayacağını ve sonuçta iğnenin deliğinden geçeceğini ve müşriklerin Cehennemden kurtulacaklarını dile getirmiştir.

Ey Füzuli, hər əməl qılsan xətədir, qeyri-eşq, / Budurur mən bildigim, “vəllahü ə'ləm bis-səvab.” (s.66)

Beyitte kullanılmış “vəllahü ə'ləm bis-səvab” ifadesi bir hadisten alınmış “doğrusunu ALLAH bilir” anlamına gelen bir tabirdir. Fuzuli, söz konusu mısra ile Ortaçağ dönemi Tasavvuf edebiyatında yaygın olan hadise gönderme yapmıştır.

Anahtar sözlər: Şiir, Telmih, Hadis, Ayet, Fuzuli

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

Mahammad Fuzuli in his poetry, without needing details, hinted at well-known events and concepts. Such a special allusion is called "telmih" in the literature, and poets often use this method. "Telmih" used by Fuzuli, is mainly taken from the Qur'an and Hadith. Since all the examples in this article are taken from Fuzuli's book, which was published in Baku, the spelling of the poems has been preserved.

Ol düri-dürçü-“ənə əfsəh” ki, hikmət dayəsi, / Şe’ r şəhdilə ləbi-canpərvərin tər qılmamış. (p.27)

(The mouth of the Prophet who said I am the most eloquent is not sweetened with the honey of poetry)

In this example, the expression "ene efseh" is taken from the hadith of the Islamic Prophet Muhammad. According to this hadith, the Islamic Prophet said: "I am the most eloquent among the Arabic-speaking people. Here Fuzuli, praising the Islamic Prophet, hinted at a well-known hadith.

Sənsən qılan məzahiri-ümmidü bim, edib, / Musayı elm gənci, əsasini əjdəha. (p.38)

(Thanks to you, fear turns into hope, the staff of Musa becomes a dragon, and he himself acquires a treasure of knowledge.)

In this example, a hint is made about the 107th verse of Surah Araf. This verse says that, Musa's staff suddenly turned into a dragon. The Qur'an notes that the staff turned into "su'ban" - a large snake.

Bulmazdı, qəhrin açmasa xani-siyasətin, / “Həl min məzid” löqməsinə duzəx iştəha. (p.38)

(Hell couldn't open its tablecloth if your anger didn't let it.)

In this couplet, Fuzuli, under the expression "Həl min məzid", hints at the 30th ayat of Sura Kaf. According to this verse, Hell is not sated by sinners who are thrown into Hell and will ask: "is there any more?" This expression "Həl min məzid" before Fuzuli was used in the poems of Jalaladdin Rumi, Abul Majid Sanai and Sadi Shirazi.

Bu qəmlər kim mənəm vardır, bəirin başına qoysan, / Çıxar kafər cəhənnəmdən, gülər əhli-əzab, oynar. (p. 113)

(If my grief and suffering are loaded onto a camel, then the unbelievers will come out of Hell and the sinners will rejoice.)

In this couplet there is a hint about the 40th verse of Surah Araf. According to this verse, those who deny ALLAH's signs, they willn't enter Paradise until the camel passes through the needle's eye. In this example, Fuzuli simultaneously applied the hyperbole method. He exaggerates his suffering and notes that his unbearable grief will exhaust the camel so much that it will eventually pass through the eye of the needle and thus the sinners will be delivered from Hell.

Ey Füzuli, hər əməl qılsan xətdır, qeyri-əşq, / Budurur mən bildigim, “vəllahü ə'ləm bis-səvab.” (p.66)

(Oh, Fuzuli, except love, all your actions are sinful, as I understand it, but of course ALLAH knows better than anyone.)

In this couplet, the expression "vəllahü ə'ləm bis-səvab" is taken from one hadith and is translated as "ALLAH knows better than anyone." Thus, Fuzuli, alluding to this expression, used telmic, which was widely popular in the medieval literature of Tasavvuf.

Key words: Poem, Telmih, Hadith, Verse, Fuzuli

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TÜRK EPOS SÜJET ƏNƏNƏSİ VƏ NİZAMİ GƏNCƏVİNİN “YEDDİ GÖZƏL” POEMASI

TURKISH EPIC PLOT TRADITION AND NIZAMI GANJAVI'S "SEVEN BEAUTY" POEM

Ülkər Baxşiyeva

ADPU-nun Filologiya fakültəsinin, Ədəbiyyatın tədrisi texnologiyası
kafedrasının baş müəllimi

XÜLASƏ

Böyük Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvi bütün yaradıcılığında Azərbaycan- türk milli ruhunu öz əsərlərinin bədii-estetik qayəsinə çevirmişdir. Onun əsərlərində türk xalqının milli mənəviyyəti, adət-ənənələri, milli-bədii ruhu, epik-estetik ənənələri, mifoloji elementləri açıq şəkildə görünür. Nizami bütün “Xəmsə” yaradıcılığı boyu türk folklor və türk mifik ənənələrindən sistemli şəkildə istifadə etmişdir. Bu cür nümunələr Nizami sənətinin milli folklor ənənəsinə bağlılığını təsdiqləyir. Bu baxımdan şairin yaradıcılığında “Yeddi gözəl” poeması xüsusilə seçilir. Qeyd edək ki, Nizami Gəncəvinin “Yeddi gözəl” poeması bir sıra milli xüsusiyyətlərinə görə mühüm əhəmiyyət kəsb edir. “Yeddi gözəl” poemasındakı 7 gözəlin hər birinin söylədiyi nağıllarda folklor motivlərinin izləri vardır. Məqalədə Bəhrəmin çərşənbə günü firuzə rəngli günbəddə beşinci iqlim padşahının qızından dinlədiyi “Mahanın nağılı”nın folklor qaynaqları ilə bağlılıq baxımından poemadakı digər nağıllardan fərqli məqamları diqqətə çatdırılmışdır. Belə ki, bu nağıl sanki Azərbaycan sehrli nağılları və mifoloji mətnlərinin personajlar sistemini bütövlükdə əks etdirmişdir.

Məqalədə Nizaminin nağılın və bütün əsərin ideyasını tədrisən, bədii-məntiqi ardıcılıqla, mənəvi təkamülün pillələrinə uyğun şəkildə təcəssüm etdirməsinin səbəbləri araşdırılmış, bədii-milliy xüsusiyyətləri baxımında təhlil edilmişdir. Bu cəhətdən Mahan süjetin sonunda özünün tamahkar adam olduğunu, bütün bədbəxtliklərinə öz tamahının səbəb olduğunu məhz özü dərk edir. Bu, ondan irəli gəlir ki, “Xəmsə”də Nizami ideyalarını təcəssüm etdirən qəhrəmanların hamısı mənəvi-əxlaqi kamilləşmə prosesindən keçirlər. Həmin yol/proses müxtəlif mərhələlərdən ibarətdir. Prosesin mühüm mərhələlərindən biri insanda özünüdərk düşüncəsinin yaranmasıdır. İnsan yalnız özünüdərk yolu ilə öz mənfi keyfiyyətlərindən xilas olub, kamil insana çevrilə bilər. Məqalədə, həmçinin, Mahanın süjetin sonunda “özünüdərk” mərhələsinə çatması, öz psixoloji kimliyini anlaması və onu pisləklərə, bədbəxtliklərə, harama, günaha aparan bütün mənfi xüsusiyyət və əməllərinə tövbə etməsi məqamları təhlil olunmuşdur.

Açar sözlər: N.Gəncəvi, Türk, Mif, Obraz, Xarakter

SUMMARY

The great Azerbaijani poet Nizami Ganjavi has turned the Azerbaijani-Turkish national spirit into the literary-aesthetic aim of his works. The national spirituality, traditions, national-artistic spirit, epic-aesthetic traditions, and mythological elements of the Turkish people are clearly visible in his works. Nizami systematically used Turkish folklore and Turkish mythic traditions throughout his "Khamsa" creation. Such examples confirm the attachment of Nizami's art to the national folklore tradition. From this point of view, the poem "Seven Beauties" stands out in the work of the poet. It should be noted that Nizami Ganjavi's poem "Seven Beauties" is of great importance due to a number of national characteristics. There are traces of folklore motifs in the stories told by each of the 7 beauties in the poem "Seven Beauties". In the article, the different aspects of "Mahan's tale" that Bahram listened to from the daughter of the fifth climate king in the turquoise dome on Wednesday, in terms of

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

connection with folklore sources, are brought to attention. So, this tale seems to reflect the character system of Azerbaijani magical tales and mythological texts as a whole.

In the article, the reasons why Nizami embodies the idea of the tale and the whole work gradually, in an artistic and logical sequence, according to the stages of spiritual evolution, are investigated. In this regard, at the end of the plot, Mahan realizes that he is a greedy person, that his greed is the cause of all his misfortunes. This is due to the fact that all the heroes embodying Nizami's ideas in "Khamisa" go through the process of spiritual and moral improvement. That path/process consists of different stages. One of the important stages of the process is the emergence of self-awareness in a person. A person can get rid of his negative qualities and become a perfect person only through self-awareness. The article also analyzed the moments of Mahan reaching the stage of "self-awareness" at the end of the plot, understanding his psychological identity and repenting of all the negative traits and actions that led him to vices, unhappiness, haram, and sin.

Key words: N. Ganjavi, Turkish, Myth, Image, Character

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABAY KUNANBAYEVİN NƏSR YARADICILIĞI

PROSE CREATION OF ABAY KUNANBAYEV

Prof. Dr. Elman Hilal Oğlu Quliyev

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin professoru,
Türkojoloji mərkəzin Türk ədəbiyyatı bölməsinin müdiri

XÜLASƏ

Abay Kunanbayev yaradıcılığının zirvəsi hesab edilən “Qara sözlər” özünün bədii və milli-ictimai dəyərinə görə xüsusi əhəmiyyətə malikdir. “Qara sözlər”ə daxil olan nəsr parçalarında əsasən kamil insan olmağın yolları göstərilir, bəşəri dəyərlər baxımından bir sıra problemlərdən söhbət açılır. Bu əsərdə Abay Kunanbayevin mənsub olduğu millətin taleyi, onun keçmişi, bu günü və gələcəyi barədə düşüncələri yer alır. “Qara sözlər” müdrik kəlamlar toplusudur, həmin kəlamlar vasitəsilə yazıçı dövrü üçün, cəmiyyəti üçün əhəmiyyət daşıyan problemlərə toxunur. Yazıçı bu əsərdə ilk növbədə öz xalqının xoşbəxtliyini düşünmüş, onun gələcək inkişafına təsir edəcək məsələlərdən bəhs açmışdır. Ona görə də Abay Kunanbayev irsinin, məxsusi olaraq “Qara sözlər”in milli dəyərlər baxımından araşdırılması öz aktuallığı ilə diqqət mərkəzində dayanır. Məqalədə “Qara sözlər” bədii-estetik keyfiyyətlər baxımından təhlil edilmiş, əsərin XIX əsr qazax həyatı ilə bağlılığı məsələlərinə xüsusi diqqət ayrılmışdır. Təhlil prosesində Abay Kunanbayevin düşüncələri əsasında milli oyanış, milli dəyərlər və qazax xalqının təmsalında insanlıq üçün əhəmiyyət daşıyan problemlərə daha çox diqqət ayrılmışdır. 1890-1898-ci illərdə yazılmış “Qara sözlər” əsərində XIX əsr qazax milli şüur və ictimai baxışları fonunda qazaxların real həyatı yer almış xalqın tərəqqi məsələləri əhəmiyyətli dərəcədə diqqət mərkəzində saxlanılmışdır. Əsərdə Abay Kunanbayevin doğma xalqına böyük sevgisi nümayiş etdirilir. Müəllif bu sevgi fonunda xalqını vicdanlı, ləyaqətli görmək istəyir və onları yüksək amallar uğrunda yaşamağa səsləyir. Bu əsər bədii nümunə olsa da, burada tarixilik müəyyən mənada önə keçir. Abay Kunanbayev bu əsərdə qazax xalqının həyatına kompleks müdaxilə edir. Abay Kunanbayev qazax xalqının xoşbəxt və firavan yaşaması üçün ilk növbədə elmin və təhsilin əhəmiyyətini xüsusi qeyd edir. “Qara sözlər” əsərində insanın cəmiyyətdə yeri və rolu, ictimai fəaliyyət dairəsi, milli düşüncə amalı və s. məsələlərə xüsusi diqqət ayrılmışdır. Abay Kunanbayevin problemə bu cür münasibəti mənsub olduğu xalqın gələcəyi yolu düzgün müəyyənləşdirməyə kömək etmişdir.

Açar sözlər : Abay Kunanbayev, qazax, “Qara sözlər”, milli, estetik

SUMMARY

"Black words" (kaz: "Kara Sozder"), considered the pinnacle of Abay Kunanbayev's creativity, have a special significance for his artistic and national-social value. The prose passages included in "Black words" mainly show ways to be a perfect person, and deal with a number of problems from the point of view of universal values. This work contains thoughts about the fate, past, present and future of the nation to which Abay Kunanbayev belongs. "Black words" is a collection of wise words through which the writer touches on issues that are important for his era, for his society. In this work, the writer primarily reflected on the happiness of his people, spoke about issues that will affect its further development. Therefore, the study of the heritage of Abay Kunanbayev, especially the "Black words" from the point of view of national values, is the focus of its relevance. The article analyzes the "Black words" from the point of view of artistic and aesthetic qualities, paying special attention to issues

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

related to the Kazakh life of the XIX century. In the process of analysis based on the opinions of Abay Kunanbayev, more attention was paid to issues of significance for humanity in the context of national awakening, national values and the Kazakh people. In the work "Black Words" written in 1890-1898, the real life of the Kazakh people was placed in the background of the 19th century Kazakh national consciousness and public views, and the issues of progress of the people were significantly focused on. The work shows Abay Kunanbayev's great love for his native people. In the background of this love, the author wants to see his people honest and dignified and calls them to live for high deeds. Although this work is an artistic example, here the historicity comes to the fore in a certain sense. In this work, Abay Kunanbayev makes a complex intervention in the life of the Kazakh people. Abay Kunanbayev especially mentions the importance of science and education for the happy and prosperous life of the Kazakh people. The place and role of a person in society, the scope of social activity, national thinking, etc. are discussed in the work "Black Words". issues are given special attention. This kind of attitude of Abay Kunanbayev to the problem helped to determine the right path for the people he belongs to.

Keywords: Abay Kunanbayev, Kazakh, "Black words", national, esthetic

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ORFOQRAFİK SAVADLILIĞIN MAHIYYƏTİ VƏ ONU TƏMİN EDƏN YAZILAR

THE ESSENCE OF SPELLING LITERACY AND POSTS THAT PROVIDE IT

Abdullayeva Gültəkin Atəş qızı

pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

ÖZET

Azərbaycan dili təliminin başlıca məqsədi yazılı və şifahi nitq bacarıqları formalaşdırmaqla şagirdlərin nitq mədəniyyətinə yiyələnmələrini təmin etməkdir. Doğma dilimizdə söz, ifadə, mətn dinləyib anlayan, anladıklarını müsahibinə danışmağı bacaran, strategiyalı oxucu olmağı hədəfləyən və savadlı, düzgün yazı intellektinə sahib olan şagirdlər davamlı təhsil prosesində uğurlar əldə edə biləcəklər.

İbtidai təlim səviyyəsində şagirdlər ilkin fonetik, leksik, qrammatik anlayışlarla tanış olur, oxu, yazı vərdisləri qazanır, orfoqrafiya qaydalarını gözləməklə müxtəlif növ yazılı çalışmaları yerinə yetirə bilirlər.

Əgər şagirdin ədəbi tələffüzü, savadlı yazısı, ümumilikdə nitq qabiliyyəti aşağı siniflərdən başlayaraq təkmilləşməyə başlayırsa, ilk növbədə, fonetika, morfolojiya bəhsi və sintaksisin nitq inkişafı, durğu işarələri ilə bağlı mövzuları varislik əsasında, inteqrasiyada mənimsədilməli, orfoepik, orfoqrafik dil normaları, nitq inkişafı məsələləri müasir təlimin bütün məzmun xətləri ilə əlaqələndirilməlidir.

Məlumdur ki, yazı və ədəbi dil daima bir-biri ilə vəhdət təşkil etmiş, qarşılıqlı surətdə əlaqədə olmuşlar. Orfoqrafik normaları gözləmək, nəinki orta məktəb şagirdinin, həmçinin cəmiyyətdə fərd kimi yetişən bütün insanların birinci dərəcəli vəzifəsi olmalıdır. Əgər bir insanın savadlı bir fərd kimi, ictimaiyyətə yararlı şəxsiyyət kimi yetişdirmək məqsəd olaraq düşünülürsə, ilkin növbədə həmin insanın orfoqrafik biliklərə yiyələnməsi yolunda təcrübələr aparmaq lazımdır. İnsan öz fikrini, müşahidə apardığı mövzuya dair münasibətini, müzakirə və fikir mübadiləsi əsnasında yekun qərara gəldikdə düşüncələrini nitq təzahürləri vasitəsilə çatdırmalı olur. Orfoqrafiya və onları təmin edən yazılara günümüzdə tez-tez müraciət olunur. Demək olar ki, yazılı nitqin bünövrəsini orfoqrafiyanı təmin edən yazılar təşkil edir. Orta məktəblərdə orfoqrafik yazı vərdislərini şagirdlərə aşılayaraq onların həm linqvistik-qrammatik bacarıqlara sahib olmalarına şərait yaradırlar, həm də digər fənlər üçün zəmin rolunda çıxış edirlər.

Açar sözlər: Azərbaycan Dili, Orfoqrafiya, Orfoqrafik Normalar, Yazılı Nitq

ABSTRACT

The main goal of Azerbaijani language training is to ensure that students acquire speech culture by forming written and oral speech skills. Students who listen to and understand words, phrases, texts in our native language, who are able to tell the interviewer what they understand, who aim to become strategic readers and who have literate, correct writing intelligence, will be able to achieve success in the continuous education process.

At the primary education level, students get acquainted with basic phonetic, lexical, and grammatical concepts, acquire reading and writing skills, and can perform various types of written work by observing spelling rules.

If the student's literary pronunciation, literate writing, speaking ability in general begins to improve starting from the lower grades, first of all, the topics related to phonetics, morphology and syntax,

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

speech development, punctuation marks should be mastered on the basis of inheritance, integration, orthoepic, orthographic language norms, speech development issues should be linked to all content lines of training.

It is known that writing and literary language have always formed a unity with each other and were mutually connected. Expecting orthographic norms should be the primary duty not only of a high school student, but also of all people growing up as individuals in society. If the goal is to train a person as an educated individual, as a person useful to the public, first of all, it is necessary to conduct experiments on the way to acquire orthographic knowledge of that person. A person has to convey his opinion, his attitude to the subject he observes, and his thoughts when he comes to a final decision during the discussion and exchange of ideas through speech manifestations. Spelling and writings that provide them are often referred to today. It can be said that the foundation of the written speech is made up of writings that provide orthography. By inculcating orthographic writing habits in secondary schools, they create conditions for them to acquire linguistic and grammatical skills, and act as a foundation for other subjects.

Keywords: Azerbaijani language, spelling, orthographic norms, written speech

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

“KİTABI-DƏDƏ QORQUD” XALQIMIZIN TEOQONİK GÖRÜŞLƏRİNİN QAYNAĞI KİMİ

"KITABI-DEDE GORGUD" AS A SOURCE OF THEOGONICAL VIEWS OF OUR PEOPLE

Aynur Aydın qızı Fərəcova

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Azərbaycan Texniki Universiteti, “Humanitar fənlər” kafedrası

ORCID NO: 0000-0002-9416-3235

XÜLASƏ

Türk teoqonik obrazlarının tədqiqi baxımından dastanlar zəngin qaynaq verir. Bu cəhətdən, “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanı əvəzsiz qaynaqdır. Bu dastanın mövzumu baxımından əlamətdar cəhəti ondan ibarətdir ki, onda həm Tanrı obrazına, həm də Tanrı oğlu statusunu daşıyan obrazlara rast gəlirik.

“Kitabi-Dədə Qorqud” sıradan bir dastan yox, Oğuz xalqının sosial-bədii düşüncə potensialı, yəni milli düşüncə enerjisinin qorunduğu ehtiyatlar sistemidir. Oğuz babalarımızın varlıq aləminin yaradıcılığını əks etdirən teoqonik görüşləri də xalqın ilkin düşüncə enerjisinin əsasında durur. Çünki Tanrı oğuzlar üçün, sözün həqiqi mənasında, mənəvi güc, enerji qaynağı idi. Bu cəhətdən, “Kitabi-Dədə Qorqud” eposunun diqqətlə incələmək, öyrənmək və təhlil etməklə onda teoqonik obrazlar sistemi ilə bağlı qiymətli faktlar tapmaq mümkündür.

Müasir Azərbaycanın siyasi lideri Heydər Əliyev göstərir ki, “Kitabi-Dədə Qorqud” bizim milli estetikamızın mötəbər qaynağı olaraq, mənəvi və estetik dəyərlərin vəhdətini özündə əks etdirir”. Bizcə, bu yanaşma “Kitabi-Dədə Qorqud”un təkə milli düşüncə və mədəniyyət tarixindəki yeri və rolunun üzərinə deyil həm də bu abidənin xalqımızın teoqonik görüşlərinin qaynağı kimi əhəmiyyətinin də üzərinə gur işıq salır. Bu yanaşma, əslində, bizim araşdırdığımız problemin məntiqi-metodoloji açarındır. Belə ki, “Kitabi-Dədə Qorqud” bir epos kimi milli yaddaşın əsas qaynağıdır. Teoqonik görüşlər və həmin görüşlərin daşıyıcısı olan obrazlar da ilkin mifoloji yaddaşı təşkil edir. Buradan aydın olur ki, “Dədə Qorqud” dastanı teoqonik görüşləri də bu və ya digər şəkildə özündə qorumuşdur.

Araşdırmaq istədiyimiz problemin mahiyyəti də elə bu qan və gen yaddaşı ilə bağlıdır. Xalqın ilk yaradılış düşüncəsini özündə əks etdirən teoqoniyə bilavasitə xalqın qan və gen yaddaşının əsasında, nüvəsində durur və bu nüvə “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanında qorunub qalmışdır. Ana kitab olan “Kitabi-Dədə Qorqud”un heç nə ilə müqayisə oluna bilməyən əhəmiyyəti də elə bunda – xalqımızın qan və gen yaddaşını qoruyaraq bizlərə çatdırmasındadır.

Açar sözlər: teoqoniyə, epos, yaddaş, düşüncə, qaynaq

SUMMARY

The epics provide a rich source for the study of Turkish theogonic images. In this respect, the "Kitabi-Dede Gorgud" saga is an invaluable resource. The remarkable aspect of this epic from the point of view of our topic is that we find both the image of God and the images that bear the status of God's son.

"Kitabi-Dede Gorgud" is not an ordinary epic, but a system of resources that preserves the socio-artistic thinking potential of the Oguz people, that is, the energy of national thought. The theogonic views of our Oguz ancestors, which reflect the creation of the world of existence, are also the basis of the original thought energy of the people. Because God was a source of spiritual power and energy for

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

the Oghuz, in the truest sense of the word. In this regard, it is possible to find valuable facts about the system of theogonic images in the "Kitabi-Dede Gorgud" epic by carefully examining, studying and analyzing it.

The political leader of modern Azerbaijan, Heydar Aliyev, shows that "Kitabi-Dada Gorgud" reflects the unity of moral and aesthetic values as a reliable source of our national aesthetics. In our opinion, this approach sheds light not only on the place and role of "Kitabi-Dede Gorgud" in the history of national thought and culture, but also on the importance of this monument as a source of theogonic meetings of our people. This approach, in fact, is the logical-methodological key to the problem we are investigating. Thus, "Kitabi-Dede Gorgud" is the main source of national memory as an epic. Theogonic meetings and the images that are the carriers of those meetings also form the primary mythological memory. It is clear from this that the "Dede Gorgud" saga has preserved the theogonic meetings in one way or another.

The essence of the problem we want to investigate is related to this blood and gene memory. The theogony, which reflects the first creation thought of the people, is directly at the core of the blood and gene memory of the people, and this core is preserved in the "Kitabi-Dede Gorgud" epic. The incomparable importance of the main book "Kitabi-Dede Gorgud" lies in this - it preserves the blood and gene memory of our people and conveys it to us.

Key words: theogony, epos, memory, thought, resource

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

1888'DEN GÜNÜMÜZE ÖZBEK ATASÖZLERİ

UZBEK PROVERBS FROM 1888 TO THE PRESENT

Dr. Mehmet BULUT

TC Milli Eğitim Bakanlığı

<https://orcid.org/0000-0001-6137-096X>

ÖZET

Bildirimizde 1888'den günümüze kadar gelen süreçte Özbek atasözlerinin izlediği anlamsal ve biçimsel özellikler üzerinde duracağız. Rus imparatorluğunun işgaliyle başlayan ve komünist Rusya'nın hakimiyeti ile bağımsızlığından ayrılan Türkistan ahalisi bu yıllar içinde geçirdiği kültürel değişim ve harf değişimlerine maruz kalmıştır. Atasözleri bir toplumun kültürel hafızasıdır. N. Ostroumov tarafından Taşkent'te çıkarılan TRUDI adlı eserde 492 adet atasözü derlenmiştir. Bu eserde atasözleri Arap harfleriyle Çağatay Türkçesi ve Rusçası birlikte verilmiştir. Bu atasözlerinde Çağatay Türkçesinin özelliklerini görmekteyiz. Ancak Özbek yerel özelliklerine de rastlamaktayız. Bu çalışmada biz, 1888'de N. Ostroumov tarafından derlenen Çağatay Türkçesi atasözleri ile 2005 yılında To'ra MIRZAYEV, Asqar MUSOQULOV, Bahodir SARIMSOQOV ve Sh. TURDIMOV tarafından derlenen Özbek atasözlerinin biçimsel ve anlamsal değişimlerini izlemek, günümüz Özbek latin alfabesini anlamak, ayrıca fonetik ve morfolojik değişimine şahit olmak için iki yayında birbirinin anlam açısından aynı olan 232 atasözünü tespit ederek bunlar üzerinde kıyaslamalar yaptık. Çalışmadaki bulgulara göre çokça ses değişimleri, ses türeme ve düşmeleri, hâl eklerinde anlamsal ve yapısal farklılaşmalar, zamir n'sini kullanımı, söz varlığının değişimi, cümle yapısı ve diziliminin farklılaşması, cümlelerdeki eklemeler ve düşmeler, cümle öğelerinde farklı sözcüklerin kullanılması, sözcüklerin sahip olduğu bazı eklerin ve sözcüklerin kendilerinin düşürülmesi ve sözcük eklenmesi, tamamen farklı bir cümlenin getirilmesi ve anlamın değişmesi; kip, fiilimsi ve kişi eklerinin farklılaşması ve başkaca farklı unsurlar tesbit edilmiştir. Transkrip alfabesi ile günümüz Özbek Latin Alfabesi'nin kıyaslaması yapıldığında birçok harfin günümüzde kullanılmadığını görmekteyiz. Ayrıca günümüz latin alfabesinin kullanımı dolayısıyla birçok sözcüğün yanlış telaffuz edilmesine yol açtığını, Çağatay Türkçesinden ses ve yapı olarak uzaklaştığını görmekteyiz. Bu durum ortak Türkçe için mesafeleri açmaktadır. Oysaki Türk Dünyası bugün 1921'den sonra Rusların yaptığı kültürel kıyım uğramamış olsaydı, ortak Türkçe için daha az çalışmaya ihtiyacımız kalacak ve bugün yazı dilinde Türk Dünyası birbirini daha iyi anlayacaktı.

Anahtar kelimeler: Maqol, atasözü, Özbek, Çağatay

SUMMARY

In our paper, we will focus on the semantic and stylistic features of Uzbek proverbs from 1888 to the present day. Beginning with the occupation of the Russian empire and leaving its independence with the rule of communist Russia, the people of Turkestan have been subjected to cultural changes and changes in letters during these years. Proverbs are the cultural memory of a society. In the work TRUDI published by N. Ostroumov in Tashkent, 492 proverbs were compiled. In this work, proverbs are given in Chagatai Turkish and Russian in Arabic script. In these proverbs, we see the features of Chagatai Turkish. However, we also come across Uzbek local features. In this study, we will compare the proverbs of Chagatai Turkic collected by N. Ostroumov in 1888 and Uzbek proverbs collected by To'ra MIRZAYEV, Asqar MUSOQULOV, Bahodir SARIMSOQOV and Sh. TURDIMOV, Bahodir SARIMSOQOV and Sh. TURDIMOV in 2005, we identified 232 proverbs that are identical in

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

meaning in the two publications and made comparisons on them in order to monitor the formal and semantic changes of Uzbek proverbs, to understand the modern Uzbek Latin alphabet, as well as to witness the phonetic and morphological changes. According to the findings of the study, there are many sound changes, sound derivations and drops, semantic and structural differences in case suffixes, use of pronoun n, change of vocabulary, differentiation of sentence structure and sequence, additions and drops in sentences, use of different words in sentence elements, dropping some suffixes and words themselves and adding words, introducing a completely different sentence and changing the meaning; differentiation of modal, verb and person suffixes and other different elements. A comparison of the transcript alphabet with today's Uzbek Latin alphabet shows that many letters are not used today. In addition, due to the use of today's Latin alphabet, we see that many words are mispronounced and that they have moved away from Chagatai Turkish in terms of sound and structure. This situation opens distances for common Turkish. However, if the Turkic World had not been subjected to the cultural slaughter by the Russians after 1921, we would need less work for common Turkish and the Turkic World would understand each other better in written language today.

Key words: Maqol, proverb, Uzbek, Chagatai

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

STUDENTS ASSESSMENT OF ONLINE EDUCATION DURING THE COVID-19 EPIDEMIC

Zohaib Hassan Sain

Faculty of Business & Management Sciences, Superior University, Pakistan

ABSTRACT

The purpose of this study was to assess the online instruction given to students during the COVID-19 epidemic. At the four universities of Lahore city that were the center of the study, 650 students pursuing undergraduate, graduate, and doctoral degrees participated. A mixed method was used to design the research using both qualitative and quantitative components. An online survey was employed during the quantitative phase. Online in-depth interviews using a semi-structured interview form were carried out during the qualitative phase. Local Lahore, Pakistan, inhabitants were among the responses. The content analysis led to the identification of 21 categories and three major themes. The following themes were accomplished: "It could have been better!" for their suggestions, "Face-to-face education is better!" for the bad parts of the student's experiences, and "Better than nothing!" for the positive aspects of their experiences. It has been decided that a technology approach should be employed to further expand the distance education curriculum in the four universities that have been selected.

Keywords: Covid-19, Distance Education, Online Education, University Students.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**BLENDED LEARNING: A NEW CHALLENGE FOR PAKISTANI UNIVERSITY
STUDENTS**

Zohaib Hassan Sain

Faculty of Business & Management Sciences, Superior University, Pakistan

ABSTRACT

The aim of this study was to examine the standpoints of BS 4 years program (BSCS) students in Pakistani universities regarding the issues and challenges they face. The study utilized a descriptive survey method with a quantitative approach to quantify and measure students' perceptions and issues related to blended learning in education. The study collected data from 320 students out of 450 enrolled in the BS 4 years program (BSCS) at three public universities in Pakistan in the 2022 academic year. A questionnaire with a five-point Likert scale was used to gather data, which was then analyzed using frequencies, percentages, and diagrams. The findings showed that most students had a positive view of blended learning, but they also encountered various issues, such as lack of time, insufficient skills and support for proper use, lack of training, and unavailability of Learning Management Software (LMS) for technological learning tools. The study suggests the need for the development of institutional policies for the effective use of blended learning in universities and the implementation of training and skill development programs for teachers to integrate technology in their teaching.

Keywords: Blended Learning, Challenges, Standpoints, Teacher Education.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**EXPLORING EFFECTIVE STRATEGIES FOR MANAGING CLASSROOM CONFLICTS: A
STUDY ON THE IMPORTANCE OF CONFLICT MANAGEMENT FOR ENHANCING
CLASSROOM INTERACTION**

Dèkandé Sylvestre TCHAGNONHOU

Djibo Hamani University of Tahoua, Niger

Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA

University of Abomey-Calavi (UAC), Benin

ABSTRACT

This study explores effective strategies for managing classroom conflicts and the role of conflict management in enhancing classroom interaction in the context of English as a Foreign Language (EFL) instruction. The study investigates the significance of addressing and resolving conflicts among 438 EFL learners and 13 EFL teachers in a classroom setting. It examines the impact of conflict management on students' learning outcomes and overall classroom environment. The study utilized a mixed-methods approach, with a questionnaire administered to all participants and semi-structured interviews conducted with a subsample of teachers. The survey data was analyzed through thematic analysis, specifically a deductive thematic approach following the guidelines by Braun and Clarke (2006), while the interviews were analyzed through inductive content analysis, specifically an Interpretative Phenomenological Analysis (IPA) approach following the guidelines by Smith et al. (2009). The results indicate that effective conflict management strategies, such as communication, collaboration, and problem-solving, positively impact students' academic performance and foster a supportive and productive classroom environment. Additionally, the study reveals that teachers play a crucial role in managing conflicts in the classroom and that their beliefs, attitudes, and skills in conflict management greatly influence classroom dynamics. The findings of this study suggest that conflict management should be an essential component of EFL instruction and that teacher training programs should emphasize the development of conflict management skills to enhance classroom interactions and improve student learning outcomes.

Keywords: Classroom conflict management, Classroom interaction, EFL instruction, Thematic analysis, Interpretative Phenomenological Analysis

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

UNPACKING THE IMPACTS OF EDUCATIONAL TECHNOLOGY ON BEGINNER LEARNERS' DISPOSITIONS TOWARD EFL PEDAGOGY AT TANGUIÉTÁ SECONDARY SCHOOL IN BENIN

Coffi Martinien ZOUNHIN TOBOULA

English Department, University of Abomey Calavi (UAC), Benin
Laboratoire du Groupe de Recherche sur l'Afrique et la Diaspora (GRAD)

ABSTRACT

This study aims to determine the influence of Information and Communication Technologies (ICT) on beginner learners of Tanguiétá Secondary School and their attitudes towards English as a Foreign Language (EFL) pedagogy. Specifically, the research examines the impact of ICT on students' performance, attitudes, and study habits in EFL instruction. Data was collected from third- and fourth-form students at Tanguiétá Secondary School, and a mixed-methods approach was used to analyze the data. The quantitative data were analyzed using descriptive and inferential statistics, while the qualitative data was analyzed through content analysis. The results demonstrate that using ICT significantly influences students' attitudes and study habits, although its effect on their performance requires further investigation. The findings underscore the importance of teachers and parents in guiding students' use of ICT. This study provides valuable insights into the integration of ICT in education and its impact on EFL learners, serving as a comprehensive guide for future research and educational policy.

Keywords: Information and Communication Technologies (ICT), Beginner learners, Tanguiétá Secondary School, EFL teaching, Students' attitudes and performance

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TÜRKİYE-AZERBAIJAN İLİŞKİLERİNDE EĞİTİMİN ROLÜ: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÖRNEĞİ

THE ROLE OF EDUCATION IN TURKEY-AZERBAIJAN RELATIONS:
THE EXAMPLE OF UNIVERSITY STUDENTS

Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

ORCID ID: 0000-0003-4796-5232

Aygün ALİYEVA

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ORCID ID: 0000-0002-9620-9743

ÖZET

Türkiye-Azerbaycan devletleri arasındaki ilişkileri Haydar Aliyev'in iki ülkenin birbiri ile olan tarihi bağını bir cümlede özetlemiş olduğu "Bir millet, iki devlet" ifadesi temelinde değerlendirmek gerekir. İki ülkenin birçok farklı alanlardaki karşılıklı ilişkileri tarihi köklere ve uzun bir geçmişe sahiptir. Aynı kökene sahip olan bu toplumlar sıkı bağlarla birbirine kenetlenmiş durumdadır. Siyasi, ekonomik, pedagojik ve toplumsal alanlar başta olmak üzere pek çok alandaki karşılıklı ilişkiler, dayanışma temelinde her geçen gün daha da gelişmektedir. 20. yüzyıl her iki toplumun zihninde Türklük bilincine dayalı millet şuurun canlanması ve gelişmesine yönelik atılan adımlar bakımından oldukça önemlidir. Hasanbey Zerdabi, Mirza Fethali Ahundzade gibi düşünürler ile başlayan bu faaliyetler 20. yüzyılda Mirza Aliekber Sabir, Celil Memmedkuluzade gibi mütefekkirler tarafından devam ettirilmiştir. Bu çerçevede özellikle çocuklara ve gençlere eğitim imkânlarının sağlanabilmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır. Dönemin ileri gelenleri tarafından kurulan vakıflar yoluyla sağlanan destekler ile eğitilmiş gençlerin yetişmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Böylece maddi imkânı yetersiz olan yetenekli çocukların ve gençlerin nitelikli bir eğitim almaları sağlanmıştır. Bu dönemde ve Cumhuriyet döneminde eğitim alanında önemli gelişme kat edilmesi için Türkiye'nin desteği ile yapılan faaliyetlerden biri de Azerbaycan'a öğretmenlerin gönderilmesi ve yeni eğitim-öğretim programının hazırlanmasıdır. Azerbaycan'ın bağımsızlığını ilan ettiği 1990'lı yıllardan itibaren bu alandaki karşılıklı ilişkiler daha da gelişmeye başlamıştır. İki ülke arasında askeri eğitim, haritacılık eğitimi ve yükseköğretim alanında bir dizi anlaşma imzalanmıştır. Bu kapsamda, özellikle öğrenci değişim programları aracılığıyla her iki ülkeden çok sayıda öğrenci karşılıklı eğitim hareketliliğine katılmaya devam etmektedir. "Kültür elçileri" olarak ifade edebileceğimiz bu öğrenciler iki ülkenin gelecekte de farklı alanlarda yapacağı işbirliğine dayalı olarak yürüteceği ilişkilerin güçlendirilmesine çok ciddi katkıda bulunacaktır. "Türkiye-Azerbaycan İlişkilerinde Eğitimin Rolü: Üniversite Öğrencileri Örneği" başlıklı bu çalışmada, öncelikle iki ülke arasında eğitim alanında yapılan çalışmaların tarihsel sürecine yer verilecek, daha sonra bu çalışmaların Azerbaycan ve Türkiye ilişkilerindeki rolü incelenecektir. Çalışma kapsamında Türkiye'deki üniversitelerde çeşitli programlarla öğrenim gören öğrenciler ile mülakatlar yapılacaktır. Nitel araştırma tekniklerinden olan mülakatın yanı sıra dökümantasyon tekniğine dayalı literatür taramasına da başvurulacaktır. Elde edilen verilerden hareketle konuyla ilgili sosyolojik değerlendirmelerin yapılması ve konunun akademik dünyanın dikkatine sunulması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, Türkiye, Kültürlerarası İlişkiler, Eğitim.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

We ought to analyze Turkey-Azerbaijan relations on the basis of the expression “One nation, two states,” which Heydar Aliyev used to characterize the two nations’ historical links in one statement. The mutual relations of the two countries in many various sectors have historical roots and a lengthy history. These societies, which have the same origin, are linked with each other with close ties. Mutual relations, particularly in the political, economic, educational, and social fields, are evolving on a daily basis on the basis of solidarity. The twentieth century is significant in terms of the initiatives taken in minds of the both societies to revive and establish national consciousness based on Turkish consciousness. These activities, which began with philosophers such as Hasanbey Zardabi and Mirza Fethali Ahundzade, were carried on in the twentieth century by thinkers such as Mirza Aliekber Sabir and Celil Mammadkuluzade. In this context, efforts have been made particularly towards providing educational opportunities for children and young people. It was aimed to contribute to the education of educated young people through support provided by foundations established by the leading figures of the period. As a result, it was ensured that talented children and young people with insufficient financial means received a quality education. One of the activities carried out with the support of Turkey during this period and in the Republican era in order to achieve significant progress in the field of education is the sending of teachers to Azerbaijan and the preparation of a new education-training program. Mutual contacts in this industry have become stronger since Azerbaijan established independence in the 1990s. A series of agreements were signed between the two countries in the field of military education, cartography education and higher education. Many students from both nations continue to participate in reciprocal education mobility, particularly through student exchange programs, in this context. These students, who may be described as cultural ambassadors will make a significant contribution to the future strengthening of relations between the two countries based on cooperation in various disciplines. In this study titled "The Role of Education in Turkey-Azerbaijan Relations: The Case of University Students", firstly, the historical process of the studies carried out between the two countries in the field of education will be given, and then the role of these studies in the relations between Azerbaijan and Turkey will be examined. Within the scope of the study, interviews will be conducted with students studying in various programs at universities in Turkey. In addition to the interview, which is one of the qualitative research techniques, literature review based on the documentation technique will also be applied. Based on the data obtained, it is planned to make sociological evaluations on the subject and bring the subject to the attention of the academic world.

Keywords: Azerbaijan, Turkey, Intercultural Relations, Education.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TƏDRİS PROSESİNİN SƏMƏRƏLİ TƏŞKİLDƏ TƏLİM RESURLARININ ƏHƏMİYYƏTİ

**THE IMPORTANCE OF TRAINING RESOURCES IN THE EFFECTIVE ORGANIZATION OF
THE EDUCATIONAL PROCESS**

Gulshen Mehdizade

ADPU, ETM-in kiçik elmi işçisi

XÜLASƏ

Təlim mühiti dedikdə, şagirdlərin müxtəlif duyğu vasitələri ilə (görmə, eşitmə, dadbilmə, iybilmə və lamisə) öyrəndiyi müxtəlif fiziki yerlər, kontekstlər və mədəniyyətlər başa düşülür. Şagirdlər yalnız məktəb daxilində deyil, məktəb xaricindəki yerlər, açıq hava mühitləri kimi müxtəlif parametrlərdən, eləcə də onları əhatə edən hər şeydən öyrənə bildikləri üçün bu termin daha çox məhdud və ənənəvi bir otağa, yəni sinif otağı və məktəbə aid edilir. Təlim mühiti anlayışında öz xüsusiyyətləri və səmərəliliyi ilə seçilən dəstəkləyici təlim mühiti anlayışı da vardır ki, onun təşkil olunması şagirdin öyrənmə fəaliyyətində daha yüksək nailiyyətlər əldə etməsinə səbəb olur. İstənilən tədris resursu, əşyavi mühit, sinifdəki bütün elementlər mühit anlayışdır. Dəstəkləyici təlim mühitinin təhsilverənlər tərəfindən (məktəb rəhbərliyi, müəllim və s.) təmin edilməsi şagirdin sinif daxilindəki bütün fəaliyyətini əhatə edən anlayışdır. Sadəcə şagirdin fəaliyyəti deyil, bu fəaliyyətə təsir edən müsbət və mənfi amillər də dəstəkləyici təlim mühiti anlayışına aiddir. Məsələn, günəş işığı ilə yaxşı qidalanan sinif otağında şagirdlərin təfəkkürünün stimullaşması və tədris materiallarının mənimsənilməsi üçün daha əlverişli şərait yaranır. Pəncərəsiz və ya dekorasiyası pis, resursları olmayan, şagirdə qarşı zorakı və qanunsuz fəaliyyət nümayiş etdirilən yerlərdə isə şagirdlərin hansısa bilik və bacarığı normal öyrənməsi mümkün deyildir. Buradan da belə nəticəyə gələ bilərik ki, tədris mühitinin əlverişli resursla təmin edilməsi təhsilin optimallaşdırılmasının vacib amillərindəndir. Tədris prosesinin səmərəli təşkil olunması və optimal nəticələrə nail olmaq üçün təlim zamanı istifadə olunan zəruri resursların sinif otağında istifadə olunması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bütün dərslik və dərs vəsaitləri, şagirdlərin istifadə etdiyi kitablar, jurnallar, maarifləndirici buklet və bülletenlər, müəllim tərəfindən tövsiyə edilən əlavə vəsaitlər çap resurslarına aiddir. Çap resursları daha əlçatandır. Çap resursları ilə yanaşı, elektron resurslar da özünəməxsus əhəmiyyətə malikdir. Vaxt və kağız materiallarına qənaət, eləcə də informasiya müxtəlifliyi və çoxçeşidlilik elektron resurslar üçün xarakterikdir. Müasir dövrdə mobil cihazların, elektron vasitələrin müxtəlifliyi şagirdlərin elektron resurslardan faydalanmasını əlçatan edir. Çap və elektron resurslarla yanaşı, maddi-əşyavi resurslar da şagirdlər üçün öyrədici mühit yaratmaqda əvəzsiz rola malikdir. Bu resursların müəllim və şagirdlər tərəfindən hazırlanması və sinifdə istifadəsi çox mühüm əhəmiyyət kəsb edir. İbtidai sinif müəllimlərinin yiyələnəli olduqları bacarıqlardan biri də təlim üçün zəruri resursların hazırlanmasıdır. Sinifdə müəllim və şagirdlər tərəfindən hazırlanan zəruri resurslar mühafizə olunaraq sonra da istifadə oluna bilər və bu da şagirdlərin iqtisadi tərbiyəyə yiyələnməsinə kömək olur. Eyni zamanda, şagirdlər texnologiya dərslərində bu vəsaitləri hazırlamaqla həyati bacarıqlara yiyələnmiş olurlar. Təhsil prosesinin optimal qurulması üçün tədrisin əyani və texniki resurslarla təmin olunması, sinif otağının öyrədici resurslarla zənginləşdirilməsi vacibdir. Bir sinif otağı təsəvvür edin. Bu sinif otağında hansı resurslar olmalıdır ki, şagirdlərin öyrənmə fəaliyyəti dəstəklənsin, onlar çətinlik çəkmədən öyrənə bilsinlər? Hər şeydən öncə qeyd etmək lazımdır ki, sinifdə istifadə olunan hər şey resursdur, sinifdəki ən balaca əşya (dəmir bərkidici), tədris üçün istifadə olunan mətn, simvol, şəkil və s. gördüyümüz, toxduğumuz, duyduğumuz, oxuduğumuz, yazdığımız bütün əşya və materiallar təlimin optimallaşdırılmasına və dəstəkləyici təlim mühitinin yaradılmasına xidmət edir.

Açar sözlər: tədris prosesi, təlim resursları, öyrədici mühit, öyrənmə fəaliyyəti, dəstəkləyici təlim mühiti

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT:

Learning environment refers to the different physical places, contexts, and cultures where students learn through different sensory means (sight, hearing, taste, smell, and touch). As students can learn not only inside the school, but also from different settings such as places outside the school, outdoor environments, as well as everything that surrounds them, this term is more applicable to a limited and traditional room, i.e. classroom and school. In the concept of the learning environment, there is also the concept of a supportive learning environment distinguished by its characteristics and efficiency, the organization of which leads to higher achievements of the student in the learning activity. Any educational resource, material environment, all elements in the classroom are the concept of environment. The provision of a supportive learning environment by educators (school management, teachers, etc.) is a concept that encompasses all student activities within the classroom. Not only the activity of the student, but also the positive and negative factors affecting this activity belong to the concept of supportive learning environment. For example, in a classroom that is well nourished by sunlight, more favorable conditions are created for the stimulation of students' thinking and the assimilation of educational materials. It is impossible for students to learn some knowledge and skills normally in places without windows or badly decorated, without resources, where violent and illegal activities are shown against students. From here we can conclude that providing the educational environment with suitable resources is one of the important factors of optimizing education. In order to effectively organize the educational process and achieve optimal results, it is important to use the necessary resources in the classroom. All textbooks and study materials, books used by students, magazines, educational booklets and bulletins, additional materials recommended by the teacher belong to the printed resources. Print resources are more accessible. Along with print resources, electronic resources are also important. Saving time and paper materials, as well as information variety and diversity are characteristic of electronic resources. In modern times, the variety of mobile devices and electronic tools makes it possible for students to benefit from electronic resources. In addition to print and electronic resources, material resources also play an indispensable role in creating an educational environment for students. It is very important that these resources are prepared by teachers and students and used in the classroom. One of the skills that elementary school teachers must master is the preparation of necessary resources for teaching. Necessary resources prepared by teachers and students in the classroom can be saved and used later, and this helps students acquire economic education. At the same time, students acquire life skills by preparing these materials in technology classes.

For the optimal construction of the educational process, it is important to provide teaching with visual and technical resources, to enrich the classroom with educational resources. Imagine a classroom. What resources does this classroom need to support students' learning so that they can learn without difficulty? First of all, it should be noted that everything used in the classroom is a resource, the smallest object in the classroom (iron fastener), the text used for teaching, symbols, pictures, etc. all the objects and materials we see, touch, hear, read, and write serve to optimize learning and create a supportive learning environment.

Key words: educational process, educational resources, educational environment, learning activity, supportive learning environment

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

HEYDƏR ƏLİYEV İRSİNDƏ TƏHSİL ŞURASI

HEIDAR ALIYEV LEGACY BOARD OF EDUCATION

Sərdarova Mehriban Nağı qızı

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Elmi Tədqiqat Mərkəzi,
Fundamental Araşdırmalar bölməsinin kiçik elmi işçisi

XÜLASƏ

Heydər Əliyevin təhsil irsində Azərbaycan Müəllimləri Qurultayları xüsusi yerlərdən birini tutur. Təsadüfi deyildir ki, Heydər Əliyevin müəllim, ümumiyyətlə, Azərbaycan müəllimi haqqında müstəqil kəlam, aforizm ömrü qazanan fikirləri, müəllimə və müəllimlik peşəsinə münasibətinin bütün çalarları ilk dəfə Azərbaycan Müəllimlərinin XI Qurultayında ifadə olunub.

Vikipediya Azərbaycan Müəllimlərinin XI Qurultayı məqaləsi iki məqamla diqqəti çəkir:

1. İlk dəfə olaraq Azərbaycan müəllimlərinin himni bu qurultayda səsləndirilib;
2. Respublika Təhsil Şurası yaradılıb.

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının təhsil tarixində Respublika Təhsil Şurası öz yaranma tarixi, məzmunu, daşdığı zəngin irsi ilə mühüm yer tutur.

Hər şeydən əvvəl qeyd etməliyik ki, Təhsil Şurası ümummillə liderimiz Heydər Əliyevin təhsil irsidir, onun ideyası əsasında yaranıb, təklif və tövsiyələri ilə fəaliyyət istiqamətini qurub və fəaliyyəti dövründə qurultayda irəli sürülən ideyalara, dövlətin təhsil siyasətinə sadıq qalaraq, təhsilimizin inkişafı istiqamətində fundamental layihələr həyata keçirməklə təhsil islahatlarının önündə addımlayıb. Təşkilatın fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri müəllimlərin problemlərini öyrənmək, onların təklif və tövsiyələrini ümumiləşdirib müvafiq qurumlara təqdim etməkdən ibarət olub.

Digər tərəfdən də Heydər Əliyevin dövlətçilik fəaliyyəti və niyyəti ilə bağlı heç bir sahə bu gün yaşayıb-yaşamamasından, fəaliyyət göstərib-göstərməməsindən asılı olmayaraq pərdə arxasında qalmamalıdır. Çünki zamanında Heydər Əliyev dövlətçilik siyasətində ən qiymətli vaxtlarını bu məqsədə yönəldib. Həm də nəzərə alsaq ki, 1998-ci il dövlətçiliyimizdə yenicə saabitliyin bərpası və inkişaf yoluna çıxılması ilə xarakterizə olunur, bu irsin araşdırılmasının gərəkliyi əhəmiyyəti üzə çıxar.

Respublika Təhsil Şurasının yaradılması ideyasının əsaslanması, onun tərkibinin müəyyənəlməsi, məzmunun, məqsəd və vəzifələrinin təyin olunması XI Müəllimlər Qurultayında Heydər Əliyevin tarixi çıxışının əsasında müəyyənəlib.

Heydər Əliyevin irəli sürdüyü Təhsil Şurası ideyası bütöv, mükəmməl və sistemli bir ictimai birlik səviyyəsinə qaldırılması, ictimai təcrübədən irəli gəlməsi, ümummillə liderin qurultayda diqqətə çatdırdığı kimi, birinci dövr respublikamıza və sovet təhsil nazirliklərinə rəhbərlik təcrübələrini, eyni zamanda müasir beynəlxalq təcrübəni ehtiva etməsi ilə xarakterikdir. Başqa sözlə, Heydər Əliyevin bu ideyası milli olduğu qədər də ümumbəşəri elmi təfəkkür modelləri ilə ifadə oluna bilməsi və humanizmi, insanlığa xidmət etməsi ilə diqqəti çəkir.

Maraqlıdır ki, Azərbaycan Müəllimlərinin XI qurultayında Azərbaycan təhsil işçiləri, müəllimləri tərəfindən irəli sürülən təkliflər, ümummillə liderin həmin təklifləri müəyyən dəyişikliklərlə dəyərləndirməsi, qəbul edilən qətnamə Azərbaycan Təhsil Şurasının Nizamnaməsinin əsasını təşkil etmişdir.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

Qurultayın qətnaməsindən aydın olur ki, Heydər Əliyevin Təhsil Şurasının qarşısına qoyduğu vəzifə və tapşırıqlarla milli təhsil quruculuğunda dövlətçilik əhəmiyyətli məsələləri, milli təhlükəsizlik məsələlərinin qorunmasını ona etibar edir: *“Azərbaycanın Təhsil Şurası Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və digər aidiyyəti olan qurumlar ilə birlikdə aşağıdakı istiqamətlərdə uzunmüddətli fəaliyyət proqramı formalaşdırıb həyata keçirsin.”*

Habelə, milli təhsil quruculuğunun konstitusiyon əsasını təşkil edən İslahat Proqramının başlıca müddələrinin formalaşdırılması da Təhsil Şurasına tapşırıldı: *“Azərbaycanın Təhsil Şurasına tapşırılır ki, təhsil sahəsinin müasir dövrün tələblərinə uyğun maliyyələşdirilməsi və idarə olunması ilə bağlı islahatlar Proqramını bir ay müddətinə hazırlayıb Təhsil İslahatları üzrə Dövlət Komissiyasında təsdiq etdirsin.”*

Göründüyü kimi, Təhsil Şurasının qarşısına qoyulmuş vəzifə və tapşırıqlar təhsilin məzmununu, bütün pillələrini əhatə edir. Təhsil Nazirliyi çərçivəsində, əsasən pedaqoq-alimlərin hazırladıqları bir sıra prinsiplial məsələlərdə özünü doğrulda bilməyən sənədlərin strateji, ümummilli və ümumdövlət əhəmiyyətinə malik olan fəaliyyət sahəsinə çevrilməsinə dövlət təminatı Təhsil Şurasının öhdəsinə buraxılır. Təsədüfi deyil ki, Təhsil Şurasının tərkibi müəyyənləşəndə ümummilli lider təşkilatda yalnız müəllimlərin, bilavasitə təhsil sahəsində işləyənlərin olmasını vurğulamış, bir çox məsul vəzifəli şəxslərin Şuranın siyahı tərkibindən çıxarılmasını tövsiyə etmişdir: *“..Mən hesab edirəm ki, bu şuranın müstəqil olması üçün orada dövlət nümayəndələri olmamalıdır. Gərək bu şura müstəqil olsun, ictimai təşkilat olsun, öz sözünü hökumətə, hakimiyyət orqanlarına desin və öz təkliflərini irəli sürsün...Mən isə söz verirəm ki, hər bir nazirin, hökumət nümayəndəsinin sizin Şuranın bütün təkliflərinə, qərarlarına baxmasını təmin edəcəyəm.”*

Heydər Əliyev Təhsil Şurasının uzunmüddətli fəaliyyətinə böyük ümidlər bəsləmişdir: *“Əminəm ki, bu Şura formal bir təşkilat yox, işlək təşkilat olacaq və təhsilin, müəllimin, məktəbin problemlərini həll etmək üçün həmişə fəal olacaqdır.”*

Məqalədə Təhsil Şurasını Heydər Əliyevin təhsil irsi kimi, Təhsil Şurasını ekspert kimi, milli təhsil quruculuğunda yerini, sələflərdən xələflərə hədəflərini, istiqamətlərini, Heydər Əliyevin təhsillə bağlı ideyalarının təbliğində fəaliyyətini, təhsil kadrlarının yetişməsində və təkmilləşməsində yaratdığı mühiti təhlil edən bölmələr vardır.

Açar sözlər: Respublika Təhsil Şurası, Heydər Əliyev, Müəllimlərin XI qurultayı, təhsil irsi, qurultay qətnaməsi

SUMMARY

In the educational legacy of Heydar Aliyev, the Azerbaijan Teachers' Congress occupies a special place. It is not by chance that Heydar Aliyev's ideas about the teacher, the Azerbaijani teacher in general, which have gained a lifetime of independent words, aphorisms, all shades of his attitude towards the teacher and the teaching profession, were expressed for the first time at the 11th Congress of Azerbaijan Teachers.

The article on the 11th Congress of Azerbaijan Teachers on Wikipedia is noteworthy for two points:

1. For the first time, the anthem of Azerbaijani teachers was sung at this congress;
2. The Republic Education Council was established.

In the educational history of the independent Republic of Azerbaijan, the Republican Education Council occupies an important place with its history of creation, content, and rich heritage.

First of all, we should note that the Education Council is the educational heritage of our national leader Heydar Aliyev, it was created based on his idea, established the direction of activity with his suggestions and recommendations, and during its activity, adhering to the ideas put forward at the congress, the education policy of the state, and implementing fundamental projects in the direction of

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

the development of our education, stepped in front of the reforms. One of the main directions of the organization's activity was to study the problems of teachers, summarize their suggestions and recommendations and present them to relevant institutions.

On the other hand, no field related to Heydar Aliyev's statehood activity and intention should remain behind the curtain, regardless of whether he is alive or not. Because in his time, Heydar Aliyev directed his most valuable time in the politics of statehood to this goal. Also, if we take into account that 1998 was characterized by the restoration of stability and development in our statehood, the importance of the need to examine this legacy becomes apparent.

The foundation of the idea of establishment of the Republican Education Council, determination of its composition, determination of content, goals and tasks were determined on the basis of Heydar Aliyev's historical speech at the 11th Teachers' Congress.

The idea of the Education Council put forward by Heydar Aliyev is characterized by raising it to the level of a whole, perfect and systematic social union, arising from social experience, as the national leader pointed out at the congress, including the experience of leading our republic and the Soviet ministries of education in the first period, as well as modern international experience. In other words, this idea of Heydar Aliyev is remarkable for the fact that it can be expressed with universal scientific thinking models as well as national and humanism, serving humanity.

It is interesting that the proposals put forward by Azerbaijani education workers and teachers at the 11th Congress of Azerbaijan Teachers, the evaluation of those proposals by the national leader with certain changes, and the adopted resolution formed the basis of the Charter of the Azerbaijan Education Council.

It is clear from the resolution of the Congress that Heydar Aliyev entrusts him with the tasks and tasks set before the Education Council by the important issues of statehood in the construction of national education and the protection of national security issues: "The Education Council of Azerbaijan, together with the Ministry of Education of the Republic of Azerbaijan and other related institutions, has a long-term action program in the following directions form and implement."

Also, the formation of the main provisions of the Reform Program, which is the constitutional basis of national education, is also assigned to the Education Council: "The Education Council of Azerbaijan is instructed to prepare the Reform Program related to the financing and management of the field of education in accordance with the requirements of the modern era and approve it in the State Commission on Education Reforms for a period of one month. let him do it."

As it can be seen, the tasks and tasks set before the Education Council cover the content of education and all levels. Within the framework of the Ministry of Education, it is left to the Education Council to ensure the transformation of documents that cannot be justified in a number of principled issues, prepared mainly by pedagogues-scientists, into a field of activity of strategic, nationwide and state-wide importance. It is no coincidence that when the composition of the Council of Education was determined, the national leader emphasized the presence of only teachers in the organization, who work directly in the field of education, and recommended the removal of many officials from the list of the Council: "...I think that in order for this council to be independent, there should not be state representatives there . This council should be independent, a public organization, speak to the government and authorities and put forward its own proposals...I promise that I will ensure that every minister and government representative considers all the proposals and decisions of your Council."

Heydar Aliyev had high hopes for the long-term activity of the Education Council: "I am sure that this Council will not be a formal organization, but a working organization and will always be active in solving the problems of education, teachers, and schools."

The article contains sections that analyze the Education Council as Heydar Aliyev's educational heritage, the Education Council as an expert, its place in the construction of national education, its

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

goals and directions from the predecessors to the successors, Heydar Aliyev's activity in promoting ideas related to education, and the environment he created for the development and improvement of educational personnel.

Keywords: Republican Education Council, Heydar Aliyev, XI Congress of Teachers, educational heritage, congress resolution

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

4.SINIF SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARININ SOLO TAKSONOMİYE GÖRE ANALİZİ

ANALYSIS OF PRIMARY SCHOOL 4TH GRADE SOCIAL SCIENCE COURSE'S LEARNING
OUTCOMES ACCORDING TO SOLO TAXONOMY

Öğr. Gör. Dr. Akın KARAKUYU

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

ORCID: 0000-0001-7370-5464

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, 4.sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımların SOLO Taksonomisine göre taksonomik düzeylerini belirlemektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, Mili Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından 2018 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlardan elde edilmiştir. Söz konusu öğretim programında 4.sınıflara ait 33 kazanım veri olarak kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Kazanımların SOLO taksonomisinin basamaklarına göre yüzde ve frekansları verilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için kazanımların sınıflandırılması iki uzman tarafından incelenmiş ve görüş uyumu %84,84 olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre kazanımların çoğunluğu ilişkisel yapı düzeyinde ve niteliksel kazanımlar olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kazanım, SOLO Taksonomi, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the taxonomic levels of the learning outcomes in the 4th grade Social Studies Curriculum according to the SOLO Taxonomy. The research was carried out with the document analysis method, one of the qualitative research approaches. The data of the research were obtained from the achievements in the Social Studies Curriculum updated in 2018 by the Ministry of National Education. In the said curriculum, 33 learning outcomes belonging to 4th graders were used as data. Content analysis technique was used in the analysis of the data. The percentages and frequencies of the learning outcomes are given according to the steps of the SOLO taxonomy. For the reliability of the research, the classification of the learning outcomes was examined by two experts and the agreement of opinion was calculated as 84.84%. According to the results of the research, the majority of the learning outcomes were determined as relational structure and qualitative learning outcomes.

Keywords: Learning Outcomes, SOLO Taxonomy, Social Sciences Curriculum

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TƏLƏBƏLƏRİN İKT SƏRİŞTƏLİYİ

ICT-COMPETENCE OF STUDENTS

Lalə Rəhimova Kamal qızı

Gəncə Dövlət Universitetinin doktorantı

ORCID ID: 0000-0002-7731-9728

XÜLASƏ

Tələbələrin informasiya mədəniyyətinin formalaşdırılması, İKT-səriştəliyinin inkişaf etdirilməsi ixtisasından asılı olmayaraq, bütün bakalavrlar üçün zəruridir. Hal-hazırda tələbələrin İKT-səriştəliyi onların peşəkarlığının vacib tərkib hissəsidir. Fasiləsiz təhsil sistemində səriştəlik “savad– səriştə – mədəniyyət – mentalitet” zəncirində təhsilin yekun nəticələrindən biri olmalıdır.

Açar sözlər: təhsil, müəllim, səriştə, informasiya mədəniyyəti, İKT, informasiya cəmiyyəti.

SUMMARY

Formation and development of information culture is necessary for all specialists, regardless of their profile. Currently, the ICT competence of students is an important component of their professionalism. In the system of continuous education, competence should be one of the most important final results of education, in the chain "literacy - competence - culture - mentality".

Key words: education, teacher, competence, information culture, ICT, information society.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TƏHSİLİN INKIŞAFINDA İKT AMILI

FACTOR OF ICT IN DEVELOPMENT EDUCATION

MAMEDOVA GUNAY (GSU)

Gəncə Dövlət Universitetinin doktorantı

XÜLASƏ

Təhsilin bu gün reallaşan transformasiyası xeyli dərəcədə informasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı ilə əlaqədardır. Müasir təhsil tələbələrin müstəqil idraki fəaliyyətinin təşkili, öz təhsil nəticələrinə görə məsuliyyət daşması, tənqidi və yaradıcı təfəkkürün inkişafı, qrupda iş vərdişlərinin formalaşdırılması kimi prinsiplərə əsaslanır. Yeni təhsil paradıqması müəllimin rolunun dəyişməsi ilə səciyyələnir. Artıq müəllim tələbələr üçün yeganə informasiya mənbəyi deyil. Müəllim tələbələri istiqamətləndirir və idraki fəaliyyətlərini dəstəkləyir.

Açar Sözlər: Təhsil, İKT, ETR, təhsil paradıqması, onlayn təhsil.

SUMMARY

Today's transformation of education is largely associated with the intensive development of information technology. Modern education is based on the principles of organizing students' independent cognitive activity, responsibility for their own learning outcomes, developing critical and creative thinking, and developing group work skills. The educational paradigm is characterized by a change in the role of the teacher. The teacher ceases to be the only source of information for students, he directs them and supports independent cognitive activity.

Keywords: Education, ICT, electronic educational resource (EER), educational paradigm, online education.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TƏHSİLİN İNKİŞAFINDA İNNOVASİYALARIN ƏHƏMİYYƏTİ

THE IMPORTANCE OF INNOVATIONS IN THE DEVELOPMENT OF EDUCATION

Məhərrəmovə Elmira

ADPU-nun ETM-nin əməkdaşı

XÜLASƏ

Sürətli tərəqqi yolunda olan Respublikamızda təhsil sisteminin insan kapitalının inkişafı çağırışlarına cavab verməsi yönündə yeni hədəflərin müəyyənəndirilməsi və təhsilin keyfiyyət göstəricilərinin Avropa standartlarına uyğunlaşdırılması prioritet vəzifə kimi qarşıda durur.

Təhsil dövlət və cəmiyyətin inkişafının əsasında durmaqla strateji əhəmiyyətə malik olan və bütün üstün inkişaf etdirilən fəaliyyət sahəsidir. Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemi milli zəminə ümumbəşəri dəyərlərə əsaslanır, demokratik xarakter daşıyır. Azərbaycan Respublikasında təhsil dünyəvi və fasiləsiz xarakter daşımaqla, vətəndaşın, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarını əks etdirən fəaliyyət sahəsidir.

Təhsilin inkişafı hər bir ölkədə inkişaf konsersiyasının mühüm tərkib hissəsidir. Ölkəmizdə son illərdə təhsilin inkişafı ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər deməyə əsas verir ki, Azərbaycan öz gələcəyini daha etibarlı və inamlı görmək əzmindədir. Hazırda müasir innovasiyaların təlim prosesinə daxil edilməsi aşağıdakı qabiliyyətlərə malik olan şəxsiyyətin formalaşması üçün şərait yaradır:

- Biliklərin müstəqil mənimsənilməsinə və biliklərin kəşf edilməsinə;
- Bu biliklərin yaradıcılıqla yenidən işlənməsinə;
- Həyatı məqsədlərə nail olmaq üçün biliklərin istifadəsinə;
- Problemi həll etmək üçün əməkdaşlıq etməsinə;
- Özünürealizə yollarının axtarılıb tapılmasına;

Təhsil sistemində aparılan islahatlar müasir dərslərin məzmununun təkmilləşdirilməsi, yeni innovasiyaların tətbiqini tələb edir. İnnovativ metodlardan istifadə təhsilin keyfiyyətinə öz müsbət təsirini göstərir. Bu gün təlim-tərbiyə prosesində öyrənənlərə daha çox müstəqillik verilməli, öz fikirlərini sərbəst, çəkinmədən söyləməyə şərait yaradılmalıdır.

Yeni innovasiyalar tədris prosesinin təşkilinə yeni məzmun gətirir, əməkdaşlığa, qarşılıqlı hörmətə, bir-birinin ləyaqətinə hörmət etməyə, yeni münasibətlərin yaradılmasını tələb edir.

Bunlarla yanaşı, təhsilin inkişaf etdirilməsi, keyfiyyətə yeni tərəqqi meyilləri və motivlərinin əldə olunmasına təkan verən mühüm amillərdən biri də bu sahəyə yeni informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiq edilməsidir. Bu onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycanın təhsil sisteminin mühüm vəzifə, məqsəd, meyl, motiv və inkişaf prioritetləri dünyada cərəyan edən proseslərə inteqrasiya olunmaqla, beynəlxalq standartların mənimsənilməsi və təhsilə tətbiq olunmasıyla müəyyənəndirilir.

Açar sözlər: Azərbaycan, təhsil, inkişaf, keyfiyyət, motiv.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SUMMARY

In our Republic, which is on the path of rapid progress, the identification of new goals for the education system to meet the challenges of human capital development and the adaptation of the quality indicators of education to European standards are a priority.

Education is a field of activity that has strategic importance and is highly developed, being the basis of the development of society and the state. The education system of the Republic of Azerbaijan is based on universal values on a national basis and has a democratic character. Education in the Republic of Azerbaijan is secular and non-stop, reflecting the interests of the citizen, society and the state.

The development of education is an important component of the development concept in every country. The measures taken in recent years in our country regarding the development of education indicate that Azerbaijan is determined to see its future more reliable and confident.

Currently, the inclusion of modern innovations in the training process creates conditions for the formation of a personality with the following abilities:

- Independent assimilation of knowledge and discovery of knowledge;
- Creative reworking of this knowledge;
- Use of knowledge to achieve vital goals;
- To cooperate to solve the problem;
- To search and find ways of self-realization.

The reforms carried out in the education system require the improvement of the graduate of the modern class, the introduction of new training technologies. The use of innovative methods shows its positive effect on the quality of education. Today, learners should be given more independence in the educational process, and conditions should be created to express their opinions freely and without hesitation.

New innovations bring new content to the organization of the educational process, require cooperation, mutual respect, respect for each other's dignity, and the creation of new relationships.

In addition to these, one of the important factors that encourage the development of education and the achievement of qualitatively new trends and motives is the application of new information and communication technologies in this field.

It is this process that includes the main factors that lead to integration into the educational system of Azerbaijan. This suggests that the important tasks, goals, tendencies, motives and development priorities of the educational system of Azerbaijan are determined by integrating into the processes taking place in the world, adopting international standards and applying education.

Keywords: Azerbaijan, education, development, quality, motive

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

FEN EĞİTİMİ ALANINDA VE 7E ÖĞRENME MODELİ KULLANILARAK YAPILAN TEZLERİN İNCELENMESİ: BİR META SENTEZ ÇALIŞMA ÖRNEĞİ¹

EXAMINATION OF THESIS MADE IN THE FIELD OF SCIENCE EDUCATION AND USING
THE 7E LEARNING MODEL: A META SYNTHESIS STUDY EXAMPLE

Tuğba OĞUZMAN

Öğretmen, Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Kayseri

ORCID NO: 0000-0002-9965-2601

Hasan KAYA

Prof. Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Kayseri

ORCID NO: 0000-0003-3529-9762

ÖZET

Bu çalışmada, Türkiye’de 2000-2021 yılları arasında fen eğitimi alanında 7E öğrenme modeli kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin meta-sentez yöntemi ile incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya dahil edilen tezlerin belirlenmesinde, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nden yararlanılarak “7E” ve “fen eğitimi” anahtar kelimeleri kullanılarak tespit edilmiş ve 16 doktora tezi ile 8 yüksek lisans tezi olmak üzere toplamda 24 teze ulaşılmıştır. Araştırmada incelenen tezler; tezlerin türü, yayınlanma yılı, araştırma konusu, araştırma yöntemleri, araştırma desenleri, örneklem grupları ve büyüklükleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri ve amaç-sonuçlarına göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda elde edilen veriler tablo ve grafikler halinde sunularak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda 2000-2021 yılları arasında yapılan fen eğitimi alanında 7E öğrenme modeli ile yapılarak incelen tezlerin çoğunluğunun doktora tezi olduğu görülürken, son yıllarda yapılan çalışmaların giderek azaldığı görülmektedir. Araştırmada en çok tercih edilen fen konularının elektrik devreleri, kuvvet ve hareket ile maddenin yapısı ve özellikleri olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada çoğunlukla nicel araştırma yöntemlerinden deneysel desenin kullanıldığı, çalışmaların çoğunluğunda çalışma grubu olarak lise öğrencileri ile 41-60 kişilik katılımcı ile yürütüldüğü görülmektedir. İncelenen tezlerde veri toplama aracı olarak çoğunlukla başarı testi ile tutum ölçeği kullanıldığı, t-testi ve ANOVA ile analiz yapıldığı görülmüştür. Araştırmada 7E öğrenme modeline uygun hazırlanan etkinlikler ve uygulamaların öğrenci başarısına, fene yönelik tutumuna ve bilimsel süreç becerilerine etkisini tespit etmek amacıyla yürütüldüğü görülmüştür. Uygulamalar sonucunda ise akademik başarının çoğunlukla arttığı, bilimsel süreç becerilerinin olumlu yönde değişiklik gösterdiği fakat öğrencilerin fene karşı tutumlarında bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmalarda 7E öğrenme modeline uygun yapılan etkinliklerin öğrencilerin eleştirel düşünme becerisini olumlu yönde etkilediği, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını artırdığı, öğrencilerde var olan kavram yanlışlarını giderdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Sonraki araştırmalar için yurt dışında fen eğitimi alanında ve 7E öğrenme model kullanılarak yürütülen çalışmaların derinlemesine incelenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 7E öğrenme modeli, Fen eğitimi, Meta-sentez.

¹ Bu çalışma, birinci yazarın yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümünden üretilmiştir.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

In this study, it is aimed to examine the postgraduate theses made by using the 7E learning model in the field of science education in Turkey between the years 2000-2021 by meta-synthesis method. In the determination of the theses included in the research, the YÖK National Thesis Center was determined by using the keywords "7E" and "science education", and a total of 24 theses, 16 doctoral theses and 8 master's theses, were reached. These examined in the research; The theses were analyzed by classifying them according to their type, publication year, research topic, research methods, research designs, sample groups and sizes, data collection tools, data analysis methods and purpose-results. The data obtained as a result of the analysis were presented in tables and graphics and interpreted. As a result of the research, it is seen that the majority of the theses examined with the 7E learning model in the field of science education conducted between 2000-2021 are doctoral theses, while it is seen that the studies conducted in recent years are gradually decreasing. It has been determined that the most preferred science topics in the research are electrical circuits, force and motion, and the structure and properties of matter. In addition, it is seen that the experimental design, which is one of the quantitative research methods, was mostly used in the research, and the majority of the studies were conducted with high school students and 41-60 participants as the study group. It was seen that achievement test and attitude scale were mostly used as data collection tools in the theses examined, and analysis was made with t-test and ANOVA. In the research, it was seen that the activities and applications prepared in accordance with the 7E learning model were carried out in order to determine the effects of student achievement, attitude towards science and scientific process skills. As a result of the applications, it was determined that academic success mostly increased, scientific process skills changed positively, but it did not have an effect on students' attitudes towards science. In addition, in the studies, it was concluded that the activities carried out in accordance with the 7E learning model positively affected the critical thinking skills of the students, increased the permanence of the learned information, and eliminated the misconceptions of the students. For further research, it is recommended to examine in depth the studies carried out in the field of science education abroad and using the 7E learning model.

Keywords: 7E learning model, Science education, Meta-synthesis.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN SANAL LABORATUVAR UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SCIENCE TEACHERS' OPINIONS ON VIRTUAL LABORATORY APPLICATIONS

Orhan ÇALIŞKAN

Milli Eğitim Bakanlığı Şahmelik Ortaokulu

Orcid: 0000-0003-4034-7642

Emine GÜNERİ

Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü, Eğitim Fakültesi, Erciyes Üniversitesi

Orcid: 0000-0002-3475-8229

ÖZET:

Çalışmada, fen bilimleri öğretmenlerinin fen derslerinde kullandıkları sanal laboratuvar uygulamaları hakkında görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Fen bilimleri derslerinde sanal laboratuvar uygulamalarını kullanan dört fen bilimleri öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler kod, kategori ve tema oluşturularak içerik analizi ile analiz edilmiştir. Katılımcılar sanal laboratuvarları en çok sanal ortam, bilgisayar ortamı ve simülasyon olarak tanımlamışlardır. Sanal laboratuvar uygulamalarının olduğu diğer internet sitelerine göre fen bilimleri öğretmenleri, Milli Eğitim Bakanlığı'nın üretmiş olduğu Eğitim Bilişim Ağı (EBA) ve Morpa Kampüs internet sitesinde bulunan sanal laboratuvar uygulamalarını daha fazla tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Sanal laboratuvar uygulamalarının fen bilimleri öğretmenlerine zaman tasarrufu ve deney malzemelerinde avantaj sağlarken, uygulamanın öğrencilere yaparak yaşayarak öğrenme imkanı verdiği söylenebilir. Sanal laboratuvar uygulamalarının öğretmen açısından en büyük dezavantajının teknolojik yetersizlik iken öğrenci açısından en büyük dezavantajının dersten kopukluk olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Fen bilimleri öğretmenlerinin sanal laboratuvar uygulamalarını en çok asit-baz, kimyasal tepkimeler ve basit makineler konularında kullandıkları tespit edilmiştir. Sanal laboratuvar uygulamaları kullanırken internetin kesilmesi en çok karşılaşılan zorluk olarak belirtilmiştir. Bu çalışma sanal laboratuvar uygulamalarına ilişkin ortaokul ve lise öğrencilerinin görüşleri belirlenerek geliştirilebilir. Konu ile ilgili karma yöntem kullanılarak çalışma yapılabilir. Sanal laboratuvar uygulama tasarlayan ve üreten birimler yeni sanal laboratuvar uygulamaları üretirken fen bilimleri öğretmenlerinin görüşlerine başvurabilir. Öğretmenlerden alınan görüşler doğrultusunda sanal laboratuvarların dezavantajlı kısımları internet gibi teknik sorunlar minimum seviyeye indirilebilir. Öğrencilerin derslerden kopmasını engelleyecek ilgi çekici içerikler ile desteklenerek yeni bir sanal laboratuvar uygulaması geliştirilebilirler.

Anahtar Kelimeler: Fen Eğitimi, Sanal Öğrenme, Sanal Laboratuvar

ABSTRACT:

In the study, it was aimed to determine the views of science teachers about virtual laboratory applications that they use in their science lessons. Phenomenology design was preferred from the qualitative research method. Data were collected by conducting semi-structured interviews with four science teachers who use virtual laboratory applications in science classes. The data obtained from the semi-structured interview form were analyzed by content analysis by creating codes, categories and themes. Participants mostly defined virtual laboratories as virtual environment, computer environment

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

and simulation. Compared to other websites with virtual laboratory applications, it has been revealed that science teachers prefer virtual laboratory applications on the Education Informatics Network (EBA) and Morpa Campus website produced by the Ministry of National Education. It can be said that virtual laboratory applications provide science teachers with an advantage in time saving and experimental materials, while the application gives students the opportunity to learn by doing and experiencing. It has been concluded that the biggest disadvantage of virtual laboratory applications for teachers is technological inadequacy, while the biggest disadvantage for students is disconnection from the lesson. It has been determined that science teachers mostly use virtual laboratory applications on acid-base, chemical reactions and simple machines. While using virtual lab applications, internet disconnection is stated as the most encountered difficulty. This study can be developed by determining the opinions of secondary and high school students about virtual laboratory applications. The study can be done by using the mixed method on the subject. Units that design and produce virtual laboratory applications can seek the opinions of science teachers while producing new virtual laboratory applications. In line with the opinions received from the teachers, the disadvantaged parts of the virtual laboratories, such as the internet, can be minimized. A new virtual laboratory application can be developed by supporting students with interesting content that will prevent them from leaving the lessons.

Keywords: Science Education, Virtual Learning, Virtual Laboratory

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TÜBİTAK 2204 PROJE YARIŞMALARININ ÖĞRENCİLERİN 21.YÜZYIL BECERİLERİNE OLAN KATKISI İLE İLGİLİ ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

STUDENT OPINIONS ON THE CONTRIBUTION OF TÜBİTAK 2204 PROJECT COMPETITIONS TO STUDENTS' 21ST CENTURY SKILLS

Emre ERDEN

Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

ORCID. 0000-0001-6811-4969

Prof. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi

ORCID. 0000-0003-1155-9339

ÖZET

21. yüzyılda bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi, bireysel ve toplumsal değişimleri de beraberinde getirmiştir. Günümüzde ülkelerin eğitim felsefeleri yapılandırmacı bir anlayışı kabul etmektedir. Ayrıca öğretim programları öğrencilerin 21.yüzyıl temel becerilerini öğretim süreci içerisinde deneyimlemesine imkan sağlayabilecek şekilde geliştirilmektedir. Bu bağlamda Türkiye’de 2018 yılında kabul edilen Fen bilimleri öğretim programı felsefesi, işbirliği, iletişim ve karar verme becerileri gelişmiş, analitik, yaratıcı, eleştirel ve yenilikçi düşünebilen, problem çözme becerileri gelişmiş bireyler yetiştirmeyi hedefleyen bir eğitim modeli olarak ifade edilmektedir. Programın felsefesinde yer alan beceriler incelendiğinde ülkemizde öğrencilerin 21.yüzyıl becerilerini geliştirmeleri beklenmektedir. Öğrencilerin belirtilen becerileri deneyimlemesine fırsat sağlamak için her yıl Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından ortaokul ve lise öğrencilerine yönelik 2204-A lise ve 2204-B ortaokul öğrencilerine yönelik proje yarışmaları düzenlenmektedir. Bu araştırmanın amacı “TÜBİTAK 2204 proje yarışmalarının öğrencilerin 21.yüzyıl becerilerini deneyimlemesine nasıl bir katkısı vardır?” sorusuna ilişkin çeşitli kategorilerde yarışmış ve ödül almış öğrencilerin görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel yöntem desenlerinden fenomenolojik desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubu önceki yıllarda proje yarışmasında bölge ve final etaplarında yarışan 8 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrenci görüşleri yapılandırılmamış görüşme soruları ile toplanarak Nvivo programı ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğrenciler yarışma sürecinde; problem çözme, eleştirel düşünme, işbirliği ve iletişim, farklı disiplinlerden yararlanma becerilerinin gelişmesine yönelik çeşitli deneyimler yaşamışlardır. Ayrıca öğrenciler yarışmalar sayesinde özgüven kazanma, çözüm odaklı olma, çevre sorunlarına karşı duyarlılık, çalışma alanına ilgi ve merakın artması konusunda yaşam becerilerini de geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmanın sonucuna bağlı olarak danışman öğretmenlere; proje konusunun belirlenmesi, kaynakçanın hazırlanması, kontrollü deney düzeneği kurma, araştırma raporunun hazırlanması süreçlerinde öğrencilere yapması gereken rehberlik çalışmaları hakkında çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tübitak, Proje, 21.Yüzyıl Becerileri

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT:

The rapid advancement of science and technology in the 21st century has brought about individual and social transformations. Today, educational philosophies in many countries accept a constructivist ideology. Furthermore, curricula are developed in a way that allows students to experience the basic skills of the 21st century during the teaching process. In this regard, the concept of the science curriculum implemented in Turkey in 2018 is expressed as an education model that aspires to raise individuals who can think analytically, creatively, critically, and innovatively and who have advanced problem-solving skills. When the skills in the program's philosophy are analyzed, students in our country are expected to gain 21st-century skills. Every year, the Turkish Scientific and Technical Research Council (TUBITAK) holds project competitions for secondary and high school students in the 2204-A high school and 2204-B secondary school to give students the opportunity to practice the skills indicated. The aim of the study is to reveal the opinions of the students who competed in various categories and received awards with relation to the question, "How do TUBITAK 2204 project competitions contribute to students' experience of 21st century skills?" The research was carried out using the phenomenological design, one of the qualitative method designs. The study group is made up of eight students who have previously competed in the regional and final stages of the project competition. Students' opinions were collected with unstructured interview questions and analyzed through the Nvivo tool. According to the findings, students had a variety of experiences during the competition process that helped them enhance their problem-solving, critical thinking, cooperation, and communication skills, as well as benefit from diverse disciplines. In addition, the students stated that they improved their life skills by gaining self-confidence, being solution-oriented, having sensitivity to environmental problems, and increasing interest and curiosity in the field of study thanks to the competitions. Depending on the results of the research, various suggestions were presented to the advisor teachers about the guidance they should provide for their students in the processes of: determining the project topic, preparing the bibliography, setting up a controlled experiment setup, and preparing the research report.

Keywords: Tubitak, Project, 21st Century Skills

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

BİR EĞİTSEL OYUN GELİŞTİRME SÜRECİ: KİMİ TARİF EDİYOR?

THE PROCESS OF DEVELOPING AN EDUCATIONAL GAME: WHO IS DESCRIBED?

Doktora Öğrencisi Muhammet YILMAZ

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

ORCID:0000-0002-7285-7121

Prof. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

ORCID:0000-0003-1155-9339

ÖZET

İlkokul kademesinde öğrenim gören öğrenciler somut işlemler döneminde yer almaktadırlar. Bu dönemdeki çocukların konu ve kavramları zihinlerinde yapılandırabilmeleri için yaparak ve yaşayarak öğrenme deneyimlerinin artırılması önemlidir. Yapararak ve yaşayarak öğrenme deneyimi kazandırmak için çeşitli öğretim yöntemleri kullanılmaktadır. Deney, gezi, gözlem ve eğitsel oyunlar bunlardan bazılarıdır. Bu çalışma eğitsel oyun yöntemine odaklanmaktadır. Oyun sadece çocukluk dönemi ile sınırlı kalmayıp insan hayatının her döneminde yer alan bir etkinliktir. Oyunlar çocukların keyif aldıkları ve isteyerek katıldıkları etkinliklerdir. Oyun, eğitim ortamına taşındığında öğrenciye eğlenme ve öğrenme deneyimini bir arada yaşama fırsatı sunar. Özellikle ilkokul kademesinde öğrenim gören çocukların içinde buldukları gelişim dönemi düşünüldüğünde, öğrenme aracı olarak eğitsel oyunlara yer verilmesi gerektiği söylenebilir. Bu çalışmada ilkokul üçüncü sınıf Hayat Bilgisi dersi yönetim birimlerini tanıyorum konusunun öğretiminde kullanılmak üzere eğitsel bir oyun tasarlanması amaçlanmıştır.

İlkokul öğrencilerinin yerel yöneticiler ve görevleri konusunda fazlaca kavram yanılgıları yaşaması ve alanyazında konunun öğretimi için geliştirilmiş herhangi bir oyuna ulaşamaması oyun geliştirilmesinin gerekçesini oluşturmaktadır. Oyunun ilk taslağı araştırmacılar tarafından geliştirildikten sonra iki sınıf öğretmeninden görüş alınmıştır. Öğretmen görüşleri doğrultusunda oyunda yer alan bazı unsurlar çıkarılmış ve bazı görevler değiştirilmiştir. Düzeltmeler sonrası, sırasıyla bir, iki, üç ve dördüncü sınıf öğrencilerine oyunun tanıtımı yapılmıştır. Tanıtımlar sonrasında ilkokul bir ve ikinci sınıf düzeyindeki bazı öğrencilerin oyunu kavramakta zorlandığı ancak üç ve dördüncü sınıf öğrencilerinin oyunu rahatlıkla algılayabildiği tespit edilmiştir. İlkokul üçüncü sınıf düzeyine tam uyumlu hale getirmek amacıyla oyun krokisi üzerinden üçüncü sınıfta öğrenim gören üç öğrencinin görüşü alınarak oyuna son hali verilmiştir. Oyun hazırlandıktan sonra öğrenci görüşleri de alınarak oyun ismi belirlenmiştir. Bu bağlamda geliştirilen oyun “Kimi Tarif Ediyor?” olarak isimlendirilmiştir.

Kimi Tarif Ediyor oyunu Hayat Bilgisi Öğretim Programında yer alan; iletişim, iş birliği, karar verme, kurallara uyma, mekân algılama, öz yönetim ve zaman yönetimi temel yaşam becerilerini desteklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitsel oyun geliştirme, Hayat Bilgisi, Kimi tarif ediyor?

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

Students studying at the primary school level rank as the concrete transactions period. It is important to increase the learning experiences of children in this period by doing and living so that they can structure topics and concepts in their minds. Various teaching methods are used to provide a learning experience by doing and living. Experiments, excursions, observations and educational games are some of them. This study focuses on the educational game method. Game is an activity that is not limited only to childhood, but also takes place in every period of human life. Games are activities that children enjoy and willingly participate in. When the game takes part in the educational environment, it offers to students the opportunity to have fun and to live the learning experience together. Considering the development period of children studying especially at the primary school level, it can be said that educational games should be included as a learning tool. In this study, it is aimed to design an educational game to be used in teaching the subject of I know elementary management units of the third grade Life Science lesson.

The fact that elementary school students have a lot of misconceptions about local administrators and their duties, and the inability to access any games developed for teaching the subject in the literature constitutes the reason for the development of games. After the first draft of the game was developed by the researchers, opinions received from two classroom teachers. In accordance with the teacher's views, some elements in the game have been removed and some tasks have been changed. After the corrections, the game was introduced to one, two, three and fourth grade students respectively. After the introductions, it was found that some students at the primary one and second grade level had difficulty in grasping the game, but third and fourth grade students could perceive the game easily. In order to make it fully compatible with the third grade level of elementary school, the final version of the game was given by taking the opinion of three students, studying in the third grade, through the game sketch. After the game was prepared, the game name was determined by taking the student's opinions. And so, the game was named as "Who is described?"

"Who is described?" game supports communication, cooperation, decision-making, following the rules, space perception, self-management and time management and basic life skills which are in the curriculum of the Life Science lesson.

Keywords: Developing Educational Game, Life Science, Who is described?

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

İNSANLARDA ÜREME BÜYÜME VE GELİŞME KONUSUNUN ANLATIMI SIRASINDA FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN DUYGU, DÜŞÜNCELERİ VE GÖRÜŞLERİ

**SCIENCE DURING THE NARRATION OF REPRODUCTION, GROWTH AND DEVELOPMENT
IN HUMANS EMOTIONS, THOUGHTS AND OPINIONS OF TEACHERS**

Erdem KOÇAK

Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

<https://orcid.org/0000-0002-1125-8264>

Prof. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi

<https://orcid.org/0000-0003-1155-9339>

ÖZET

Eğitim öğretim çalışmalarının kalitesi ortamın fiziksel şartları başta olmak üzere pek çok uyarandan etkilenir. Ortam sıcaklığı, aydınlatma miktarı, ortamın yeterince havalandırılmış olması, temizlik ve duvarların rengi bunlardan yalnızca birkaçıdır. Öğrenme sürecinde öğrencilerin kaygılarından arınmış, rahat olduğu, fikir ve duygularını özgürce ifade edebileceği ortamların oluşturulması gerekmektedir. Bunların yanı sıra öğretmen ve öğrenci arasında kurulacak olan iletişim köprüsünün sağlamlığı da öğretim faaliyetlerinin kalitesini doğrudan etkileyecektir. Öğrenci ve öğretmen iletişimde öğretmenlerin de hisleri, düşünceleri ve kaygı durumları son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı İmam - Hatip Ortaokullarında görev yapan Fen Bilimleri Öğretmenlerinin; 7. Sınıf Fen Bilimleri Öğretim Müfredat Programı'nda bulunan canlılarda üreme, büyüme ve gelişme ünitesinin insanlarda üreme, büyüme ve gelişme konusunun anlatımı sırasındaki duygu, düşünce ve hislerinin; varsa yaşadıkları problemlerin tespit edilmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu Amasya ili merkez ilçede bulunan ve İmam Hatip Ortaokullarında görev yapmakta olan üç Fen bilimleri öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde amaçlı örneklem seçim türlerinden tipik durum örneklem seçimi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışmanın veri analizi kısmında nitel veri analizi yöntemlerinden betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Görüşmeler kayıt altına alınarak dokümanlaştırılmış, N-vivo programı ile frekans dağılımı bulunmuştur. Araştırmada öğretmenlerin konunun anlatımı sırasında daha çok rahat davranamama, konuyu yüzeysel geçme, sözel iletişimin zayıf kalması, konuyu anlatmakta zorluk çekme gibi nedenlerle problem yaşadığı görülmüştür. Araştırmada Fen bilimleri öğretmenlerinin kendi hem cinsleri öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıflarda konunun anlatımı sırasında daha az problemle karşılaştığı ve daha rahat davrandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri, İmam Hatip Ortaokulları, İnsanlarda üreme, Öğretmen görüşleri

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SUMMARY

The quality of education and training activities is affected by many stimuli, especially the physical conditions of the environment. Ambient temperature, amount of lighting, adequate ventilation, cleanliness and color of the walls are just a few of them. In the learning process, it is necessary to create environments where students are free from anxiety, comfortable, and can freely express their ideas and feelings. In addition to these, the strength of the communication bridge to be established between the teacher and the student will directly affect the quality of teaching activities. Teacher's feelings, thoughts and anxiety are extremely important in student and teacher communication. This study aims to determine the emotions, feelings, thoughts, and the problems of the Imam-Hatip Secondary Schools Science Teachers problems if any during the explanation of the reproduction, growth and development in humans of the unit of reproduction, growth, and development in living things in the 7th-grade science curriculum. The research was carried out with the action research design, which is one of the qualitative research methods. The study group of the research consists of three science teachers working in Imam-Hatip Secondary Schools in the central district of Amasya province. The typical case sample selection method which is one of the purposive sample selection types was used In the selection of the sample. A semi-structured interview form was used as a data collection tool in the research. Descriptive analysis method, one of the qualitative data analysis methods, was used in the data analysis part of the study. The interviews were recorded and documented, and the frequency distribution was found with the N-vivo program. In the research, it was observed that the teachers had problems due to the reasons like not being able to behave more comfortably while explaining the subject, passing the subject superficially, poor verbal communication, and difficulty in explaining the subject. In the study, it was concluded that science teachers faced fewer problems and behaved more comfortably while explaining the subject in classes where their students who are of the same kind were educated.

Keywords: Science education, Imam Hatip Secondary Schools, Reproduction in humans, Teacher opinions

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN DİSİPLİNLERARASI YAKLAŞIMLARA VE STEM'E YÖNELİK ALGILARI²

SCIENCE TEACHERS' PERCEPTIONS ON INTERDISCIPLINARY APPROACHES AND STEM

Dr. Zeynep AKÇA

Milli Eğitim Bakanlığı

Orcid: 0000-0001-8533-3186

Prof. Dr. Şenol BEŞOLUK

Sakarya Üniversitesi

Orcid: 0000-0002-9604-0749

ÖZET

Artan bilgi, küreselleşme ve kapsamlı problemlerin çözümü gerekliliği, disiplinlerarası çalışmaları zorunlu hale getirmiş ve eğitim anlayışını etkilemiştir. Çalışmada; disiplinlerarası fen eğitiminin, fen bilgisi öğretmenleri tarafından nasıl algılandığı, disiplinlerarası uygulamaların gerçekleştirilmesinde öğretmen yeterlilikleri ve geliştirilmesi, uygulamalarda karşılaşılan zorluklar, disiplinlerarası bir bakış açısıyla STEM algıları, okul atmosferinin disiplinlerarası yaklaşımlar için uygunluğu konularına ilişkin fen bilimleri öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. Fenomenoloji deseni çerçevesinde yürütülen araştırmada, 21 fen bilimleri öğretmenin görüşü alınmış, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen ve açık uçlu sorulardan oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. İçerik analizi ile analiz edilen araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre, fen bilimleri öğretmenlerinin, disiplinlerarası yaklaşımları tanımlamada ve ayırt edici özelliklerini açıklamada bilgi ve farkındalıklarının yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenler, disiplinlerarası eğitim için gerekli olan temel becerileri; işbirliği, etkili iletişim, öğretim programlarını bilme, hem kendi alanında hem de diğer alanlarda bilgi birikimini artırma, farklı eğitim yaklaşımlarını tanıma, güncel gelişmeleri takip etme, dijital becerileri artırma olarak sıralamaktadırlar. Bu becerilerin gelişmesi için de seminer ve atölye çalışmaları ile öğretmen yeterliliğinin artırılması, hizmet öncesinde öğretmenlere yeterli bilgi birikimi ve deneyimin kazandırılması gerektiğini ifade etmektedirler. Disiplinlerarası eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması için örnek uygulamaların paylaşılması, esnek ve proje çalışmalarına ağırlık veren eğitim ortamlarının oluşturulması, öğretmenler arasındaki etkileşim ve işbirliğinin artırılması, süre ve materyaller ile ilgili sorunların çözülmesi, sınıf mevcutlarının uygun hale getirilmesi, sınav odaklı eğitim sisteminden vazgeçilmesi, bütün okulların aynı ölçüde eğitim olanağına sahip olması, müfredat yoğunluğunun azaltılması, bağlantı kurulabilecek konuların farklı derslerde paralel olarak ilerlemesi şeklindeki gereklilikler öğretmenler tarafından vurgulanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin STEM hakkında olumlu görüşlere sahip oldukları, yaklaşımın öğrencilerin 21. yy becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğunu düşündükleri, özellikle fizik konularının STEM'e daha uygun olduğunu belirttikleri, ancak uygulama konusunda kendilerini yeterli görmediklerini veya yöntem hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Öğretmenlerden gelen bu geri bildirimler ışığında; öğretmenler arası iş birliğinin artırılmasında okul yönetiminin daha sistematik bir koordinasyon sağlaması, okul içerisinde farklı alan öğretmenlerinin bir arada çalışabilecekleri proje konularının belirlenmesi ve öğrencilerin bu proje çalışmalarına katılması,

² Bu çalışma makale olarak yayınlanmış olup, makale bilgileri aşağıda sunulmuştur.

Akça, Z. & Beşoluk, Ş. (2023). Fen bilimleri öğretmenlerinin disiplinler arası yaklaşımlara ve STEM'e yönelik algıları. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13 (1), 141-159. doi:10.24315/tred.1015343

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

disiplinlerarası çalışmalara yönelik iyi örneklerin paylaşılması disiplinlerarası çalışmaların niteliğinin artırılmasında etkili olabilir.

Anahtar Kelimeler: Disiplinlerarası eğitim, Fen eğitimi, STEM

ABSTRACT

Increasing knowledge, globalization and the necessity of solving comprehensive problems have made interdisciplinary studies compulsory and have affected the understanding of education. In the study; science teachers perceive interdisciplinary science education, teacher competencies and development in realizing interdisciplinary practices, difficulties encountered in practice, perceptions of STEM from an interdisciplinary perspective, and their views on the suitability of the school environment for interdisciplinary approaches were examined. In the research conducted within the framework of the phenomenology design, the opinions of 21 science teachers were taken and a structured interview form consisting of open-ended questions developed by the researchers was used as a data collection tool. According to the results obtained from the research data analyzed by content analysis, it has been seen that science teachers have high knowledge and awareness in defining interdisciplinary approaches and explaining their distinctive features. According to the teachers, the basic skills required for interdisciplinary education are; cooperation, effective communication, knowledge of curricula, increasing knowledge both in their own field and in other fields, recognizing different educational approaches, following current developments and increasing digital skills. They state that, in order to develop these skills, teacher proficiency should be increased through seminars and workshops, and sufficient knowledge and experience should be given to teachers in the pre-service stage. Expanding interdisciplinary education practices, sharing exemplary practices, creating flexible and project-oriented educational environments, increasing interaction and cooperation between teachers, solving problems related to time and material, appropriate number of students, abandoning the exam-oriented education system, schools having the same education opportunities, parallel progression of related subjects was emphasized by teachers. In addition, it is seen that teachers have positive opinions about STEM, they think that the approach is effective in improving students' 21st century skills, they especially state that physics subjects are more suitable for STEM, but they do not consider themselves competent in practice or they do not have sufficient knowledge about the method. Based on this feedback from teachers; more systematic school management in increasing cooperation between teachers, determining the project topics that teachers can work together, and students' participation in these project studies, sharing good examples for interdisciplinary studies can be effective in increasing the quality of interdisciplinary studies.

Keywords: Interdisciplinary education, Science education, STEM

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TERS YÜZ ÖĞRENME YÖNTEMİ İLE İLGİLİ FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN DÜŞÜNCELERİNİN İNCELENMESİ

ANALYSIS OF SCIENCE TEACHERS' THOUGHTS ON THE FLIPPED LEARNING METHOD
IN SCIENCE EDUCATION

Tuğçe KURT

Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

<https://orcid.org/0000-0001-9086-1610>

Prof. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi

ORCID. 0000-0003-1155-9339

ÖZET

Günümüzde uzaktan eğitim çok büyük önem taşımaktadır. Bununla birlikte yapılandırmacı bir anlayışı benimseyen ülkelerin çokluğu düşünülürse birbiri içine empoze edilmesi gereken uzaktan eğitim ve yapılandırmacılık için yeni ve etkin yöntemler geliştirilmelidir. Fen bilimleri öğretim programımızın ilkelerine baktığımızda öğrencilere kazandırılması beklenen beceriler de yeni dünyanın isteklerini karşılamak için yapılmıştır. Bundan yola çıkarak uygulayıcısı öğretmenler olan yöntemlerle ilgili en iyi veriyi yine öğretmenlerden alınacağını düşünerek Türkiye'deki fen bilimleri öğretmenlerinin bu konu hakkındaki fikirlerini öğrenmek için bu çalışma yapılmıştır. Bu çalışma, Türkiye'deki fen bilimleri öğretmenlerinin Ters Yüz Öğrenme yöntemi hakkındaki düşüncelerini araştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması kullanılmıştır ve yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir görüşme formu kullanılarak veri toplanmıştır. Toplam sekiz soru, fen bilimleri öğretmenlerinin Ters Yüz Öğrenme yöntemi hakkındaki görüşlerini almak için kullanılmıştır. Görüşmeler, öğretmenlerin rahat hissettikleri ortamlarda ayrı ayrı yapılmış ve her bir görüşme yaklaşık 30 dakika sürmüştür. Verilerin analizi için betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılmış ve NVIVO 11 programı kullanılarak nitel veriler analiz edilmiştir. Sonuçlar, fen bilimleri öğretmenlerinin Ters Yüz Öğrenme yöntemine olumlu baktıklarını ve öğrencilerin bu yöntemle daha fazla etkileşimde bulduklarını düşündüklerini göstermiştir. Öğretmenler, Ters Yüz Öğrenme yönteminin uygulanmasında karşılaştıkları zorluklar hakkında da görüşlerini paylaşmışlardır.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri, Ters yüz öğrenme, Yapılandırmacılık.

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the thoughts of science teachers in Turkey about the Flipped Learning method. A case study approach was used as a qualitative research method, and data was collected using a semi-structured interview form consisting of eight questions to obtain the opinions of science teachers about the Flipped Learning method. The interviews were conducted individually in comfortable environments for the teachers, and each interview lasted approximately 30 minutes. Descriptive analysis and content analysis methods were used for data analysis, and qualitative data was analyzed using NVIVO 11 program. The results showed that science teachers have a positive view of the Flipped Learning method and believe that students interact more with this method. Teachers also shared their opinions about the challenges they face in implementing the Flipped Learning method.

Anahtar Kelimeler: Constructivism, Flipped learning, Science.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

FEN BİLİMLERİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇEVRE EĞİTİMİ VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ DERSİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF SCIENCE TEACHERS FOR THE COURSE ON ENVIRONMENTAL
EDUCATION AND CLIMATE CHANGE

Gülşen AYKAÇ

Amasya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

<https://orcid.org/0000-0002-2271-5336>

Prof. Dr. Murat KURT

Amasya Üniversitesi

ORCID. 0000-0003-1155-9339

ÖZET

Günümüz dünyasında küresel ısınma ve iklim değişikliği ile birlikte çevre eğitimi büyük bir önem kazanmıştır. Bireye çevre bilincini aşlamak ancak küçük yaşlardan itibaren çevre eğitimi vermekle mümkün olabilir. Ülkemizde müfredata yeni eklenen “Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği” dersinde de bu duruma hizmet etmek amaçlanmaktadır. İlgili dersin kazanımları en etkin şekilde öğrencilere kazandırılarak gelecek nesillerin çevre bilinci kazanması sağlanmalıdır. Bu bağlamda bu çalışmada öğretmenlerin ilgili ders hakkındaki görüşleri, dersi nasıl yürüttükleri ve ders hakkındaki önerileri ortaya konmuştur. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen ile yürütülmüştür. Bu amaçla halihazırda dersi devam ettiren beş fen bilimleri öğretmeni ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde NVİVO 11 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular olarak, öğretmenlerin müfredatı yeterli bulduğu, ders için okul dışı öğrenme ortamlarını uygun buldukları, dersin temel eğitimde daha alt kademelerde olması ve zorunlu ders olarak okutulması gerektiği düşüncelerine ulaşılmıştır. Bunların yanı sıra dersin eklenmesinin hem öğrenciler hem öğretmenler açısından bir avantaj olarak görüldüğü ortaya çıkarılmıştır. Sonuç olarak çevre eğitimi ve iklim değişikliği dersinin müfredata eklenmesi öğretmenler tarafından olumlu karşılanmıştır. Araştırmada çevre eğitimi ve iklim değişikliği dersi ile ilgili okullara maddi destek sağlanması, çevre ile ilgili kuruluşlar ile işbirliği sağlanması, araştırmanın öğrenciler boyutu ile de yapılması önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, İklim Değişikliği, Öğretmen Görüşleri

SUMMARY

In today's world environmental education along with global warming and climate change has gained huge importance. In stilling environmental consciousness an individual can only be possible with training in environmental education from young age upwards. It is aimed to serve this circumstance in the course “Environmental Education and Climate Change” which was recently added to the curriculum in our country. It should be provided that future generations acquire environmental consciousness by gaining the attainments of therelevant course in the most efficient way. With in this context, in this study, the teachers' opinions about therelevant course, how they instruct the course and their suggestions about the course were declared. There search was carried out with phenomenological design, one of the qualitative research methods. For that purpose, semi-structured interview was done with five science teachers which are currently continuing the course. The data acquired was resolved with content analysis. NVİVO 11 package software was used in resolving the data. As the acquired

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

findings in there search, it was a greed that the teachers found the curriculum adequate, approved out-of-schooll earning environments for the course, thought that the course should be taught at lower levels in basic education and it should be taught as a compulsory course. In addition to these, it was found that the addition of the course is seen as an advantage for both students and teachers. Consequently, the addition of the environmental education and climate change course to the curriculum was reacted positively by the teachers.

In the research it was suggested to provide financial support to schools about environmental education and climate change courses, to cooperate with organization sconcerningth environment, and to do there search with the aspect of students.

Keywords: Environmental Education, Climate Change, Opinion of Teachers

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

İ.NƏSİMİNİN POETİK DİLİNDƏ İŞLƏNMİŞ, LAKİN MÜASİR DİL BAXIMINDAN ARXAİKLƏŞƏN BƏZİ QRAMMATİK FORMALAR

WRITTEN IN THE POETIC LANGUAGE OF İ.NASIM, BUT MODERN SOME
LINGUISTICALLY ARCHAIC GRAMMAR FORMS

Rəhilə Hümətova

F.Ü.F.D. Dosent, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti Filologiya Fakültəsi Azərbaycan Dili Və Onun Tədrisi
Texnologiyası Bölümü

ÖZET

Böyük filosof şair İmadəddin Nəsimi klassik Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində bədii-fəlsəfi poeziyamızın təməlini qoymuş, onu forma və məzmunca zənginləşdirmişdir. Şairin ağıl-idrak fəlsəfəsi poetik tülə bürünərək orta çağların insanı haqqında könül nəğmələri statusunu qazanmışdır. “İnsanı allahlaşdıran və əksinə, allahı da insanlaşdıran şair poeziyada həyat və insan barəsində yeni bir baxış və dünyagörüşü əks etdirmişdir. ... Məhəbbət və gözəllik, ağıl və idrak nümunəsi olan Nəsimi poeziyası türk xalqlarının ədəbiyyatında böyük əks-səda doğurmuşdur. Onun ölümsüz şeirləri bu gün də öz tərəvət və rayihəsi ilə rəğbət doğurur, ürəklərə yol taparaq sevilir. Nəsimi şəri oxucuya müdriklik aşılayır, onun mənən yüksəldir, göylərə ucaldır, əqidə və məslək döyüşlərinə səsləyir”.

Dilin keçib gəldiyi tarixi inkişaf prosesinin öyrənilməsi onun qrammatik quruluşunda baş verən dəyişiklikləri müəyyən etmədən, tədqiq olunan tarixi dövr üçün səciyyəvi olan dil vahidlərinin qrammatik xüsusiyyətlərinin linqvistik təhlilini aparmadan mümkün deyildir. Ana dilində divan yaradan, canlı danışıq dilinin ifadə imkanlarından ustalıqla istifadə edən İmadəddin Nəsimi poeziyasının dili üzərində aparılan linqvistik araşdırma onu deməyə əsas verir ki, bir sıra leksik vahidlər dilin lüğət tərkibindən çıxmış, bəzi sözlər dialektlərdə, canlı danışıqda yenə də istifadə edilməkdədir. İ.Nəsiminin bədii nitqində müasir ədəbi dilimizin qrammatik sistemindən müəyyən qədər fərqlənən qrammatik formalar, hətta ümumdil üçün köhnəlmiş qrammatik formalar da müşahidə edilir. Həmin dil vahidləri diaxronik aspektdə, tarixi-linqvistik müstəvidə araşdırılır. Məqalədə Azərbaycan ədəbi dilinin inkişaf tarixində, zənginləşməsində xüsusi çəkisi olan Nəsimi poeziyası üzərində müasir dilimiz üçün arxaikləşmiş qrammatik formalar nitq hissələri üzrə qruplaşdırılmış, onların hər birinin ayrı-ayrı qrammatik kateqoriyaların əsasını təşkil etdiyi konkret faktlarla verilmişdir. Bu cür qrammatik şəkilçilərin bəziləri ya tamamilə arxaikləşmiş, bəziləri fonetik tərkibcə müəyyən dəyişikliyə uğramış, bəziləri isə regional müstəvidə (dialektlərdə, canlı danışıqda) öz izlərini qoruyub-saxlayır. -ğil, -gil; -durur, -dürür; ibani, -ıban, -ubanu, -übanü; -alım, -əlim; -cəgin, -cəgiz, -cağız; -ayım, -əyim və s. morfemlər bu qəbildəndir. Təbii ki, qrammatik formaların müasir dil baxımından arxaikləşməsi leksik vahidlərin arxaikləşməsində olduğu kimi, dilin özünün daxili qanunauyğunluğu ilə bağlıdır. Zaman keçdikcə dildə arxaikləşən qrammatik şəkilçilərə qismən sinonim olanlar əvvəlkiləri sıxışdırıb aradan çıxarır, bəzilərinə isə fonetik dəyişmələr, səstartımı, səsdüşümü və s. hadisələr baş verərək istifadə olunur: *reyhandurur* – *reyhandır*; *vədəyi* – *vədəni*; *etməgil* – *etmə*; *alubanı* – *alıb*; *sığmazam* – *sığmaram*; *görürmən* – *görüürəm*; *görürcəgiz* – *görüncə*, *eyləmənam* – *eyləmənam*; *olubam* – *olmuşam*; *görgəc* – *görcək*, *görəndə* və s. Arxaizm hadisəsi dilin bütün sahələrində – həm fonetik sistemində, həm leksik tərkibində, qismən də qrammatik quruluşunda özünü göstərir.

Açar sözlər: İ.Nəsimi, arxaikləşmə, qrammatik formalar, fonetik hadisələr, müasir dil baxımından arxaikləşən morfemlər

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SUMMARY

The great philosopher-poet Imadaddin Nasimi laid the foundation of our artistic-philosophical poetry in the history of classical Azerbaijani literature and enriched it in terms of form and content. The poet's philosophy of mind-cognition has acquired the status of songs of the heart about the person of the Middle Ages, wrapped in a poetic veil. "The poet who deified man and, on the contrary, humanized God, reflected a new vision and outlook on life and man in his poetry. ... Nasimi's poetry, which is an example of love and beauty, intelligence and understanding, has caused a great echo in the literature of the Turkic peoples. Even today, his immortal poems evoke sympathy with their freshness and taste, they find their way to hearts and are loved. "Nasimi's poem instills wisdom in the reader, elevates his spirit, raises him to the heavens, calls for battles of beliefs and deeds."

The study of the historical development process of the language is impossible without determining the changes occurring in its grammatical structure, without conducting a linguistic analysis of the grammatical features of the language units that are characteristic for the studied historical period. The linguistic research conducted on the language of the poetry of Imadaddin Nasimi, who created a *divan* in his native language and skillfully used the expressive possibilities of the spoken language, suggests that a number of lexical units have left the vocabulary of the language, and some words are still used in dialects and in live speech. In the artistic speech of I.Nasimi, grammatical forms that are somewhat different from the grammatical system of our modern literary language, even outdated grammatical forms for the common language, can be observed. Those language units are examined in diachronic aspect, historical-linguistic level. In the article, on the poetry of Nasimi, which has a special weight in the history of the development and enrichment of the literary language of Azerbaijan, archaic grammatical forms for our modern language are grouped by parts of speech, each of them is given with specific facts that form the basis of separate grammatical categories. Some of these grammatical suffixes are completely archaic, some have undergone certain changes in phonetic composition, and some preserve their traces at the regional level (in dialects, in everyday speech). -clay, -clay; -stands, -stands; ibani, -iban, -ubanu,-ubanu; - buy, - my hand; -jagin, -jagiz,-jagiz; -ayim, -ayim, etc. morphemes are like this. Of course, the archaization of grammatical forms from the point of view of the modern language is related to the internal regularity of the language itself, as well as the archaization of lexical units. Over time, the grammatical suffixes, which have become archaic in the language, are partially synonymous, suppressing and eliminating the previous ones, and in some, phonetic changes, intonation, intonation, etc. events are used: reyhandurur - basil; promise - promise; don't do - don't do; alubani - bought; I can't fit - I can't fit; I see - I see; you'll see - see, don't do - I won't; I was - I was; gorgaj - will see, when you see, etc. The phenomenon of archaism manifests itself in all areas of the language - both in the phonetic system, in the lexical composition, and partially in the grammatical structure.

Keywords: I.Nasimi, archaization, grammatical forms, phonetic phenomena, morphemes that become archaic in terms of modern language

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

AZİZ NESİN'İN ŞİMDİKİ ÇOCUKLAR HARİKA ADLI KİTABININ İÇERİK, DİL VE ANLATIM YÖNÜNDE İNCELENMESİ

CONTENT, LANGUAGE OF AZİZ NESİN'S BOOK TITLE NOW CHILDREN'S WONDERFUL AND INVESTIGATION IN TERMS OF EXPRESSION

Dr. Öğretim Üyesi Zekiye ÇAĞIMLAR

Çukurova Üniversitesi

0000-0002-2022-0014

Ceren CENGİZ

Şehit Can Duyar İlkokulu

0009-0004-4700-8525

ÖZET

Bu araştırmada Aziz Nesin tarafından kaleme alınan Şimdiki Çocuklar Harika isimli romanın içerik ve dil ve anlatım yönünden çeşitli açılardan incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırma nitel araştırma desenine uygun olarak yapılmıştır. Yapılan araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan doküman inceleme yöntemiyle yapılmıştır. Yapılan araştırmada araştırmacı tarafından hazırlanmış olan ve içerik ve dil ve anlatım şeklinde iki ayrı başlıktan meydana gelen kitap inceleme formundan yararlanılmıştır. Yapılan araştırmadan elde edilen verilerin analizi edilmesi sürecinde verilerin analiz edilmesinde kullanılan betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda elde edilen veriler bulgular kısmında sunulmuş ve içerik ve dil ve anlatım temalarının alt başlıklarında ulaşılan bulgulara ayrı ayrı yer verilmiştir. Yapılan araştırmadan elde edilen içeriğin sunulmasında araştırmannın güvenilirliğine katkı sağlamak adına doğrudan alıntılardan da yararlanılmıştır. Aziz Nesin tarafından kaleme alınan Şimdiki Çocuklar Harika isimli romanın incelenmesi sonucunda; içerikle ilgili olarak romanın karakterleri ile ilgili özelliklere, romandaki zamanla ilgili özelliklere, romandaki çevre ile ilgili özelliklere, romanda hangi değerlere yer verildiği ilgili özelliklere, romanda yer verilen soyut öğeler ile ilgili özelliklere ve romanda yer verilen toplumsal eleştiri ve mizahla ilgili özelliklere ve romanda bulunan unsurlarla ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Dil ve anlatımla ilgili olarak kitapta kullanılan resimlerin öğrencilerin yaş grubu açısından bakıldığında ilgi çekici olmadığı, kitabın yaş seviyesi açısından bakıldığında uygun olduğu, kitabın anlatım ve üslup açısından bakıldığında yaş seviyesine göre yapıldığı, kitapta zaman zaman yazım hatalarının yapıldığı, kitapta ikilemelere ve deyimlere yer verildiği, kitapta devrik cümlelerden yararlanıldığı, kitap içerisinde zaman zaman argo kelimelere başvurulduğu, kitap içerisinde anlatım bozukluğu bulunan cümlelerin olduğu ve yer yer noktalama işaretlerinin kullanımında hata yapıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, Şimdiki Çocuklar Harika, içerik, dil ve anlatım

ABSTRACT

In this research, it is aimed to examine the novel named "Today Children's Wonderful" written by Aziz Nesin from various aspects in terms of content, language and expression. The research was carried out in accordance with the qualitative research design. The research was conducted with the document analysis method, which is one of the qualitative research designs. In the research, the book review form prepared by the researcher and consisting of two separate titles as content, language and expression was used. In the process of analyzing the data obtained from the research, the descriptive content analysis method used in the analysis of the data was used. The data obtained as a result of the

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

research are presented in the findings section and the findings are given separately under the subtitles of the content and language and expression themes. In presenting the content obtained from the research, direct quotations were also used to contribute to the reliability of the research. As a result of the examination of the novel named "Now Children's Wonderful" written by Aziz Nesin; with regard to the content, the features related to the characters of the novel, the features related to the time in the novel, the features related to the environment in the novel, the features related to which values are included in the novel, the features related to the abstract elements in the novel and the features related to social criticism and humor in the novel and the elements in the novel. relevant results have been achieved. In terms of language and expression, the pictures used in the book are not interesting from the point of view of the age group of the students, the book is appropriate in terms of age level, the book is made according to the age level in terms of expression and style, spelling mistakes are made from time to time in the book, reduplications and idioms are included in the book, It was concluded that inverted sentences were used in the book, slang words were used from time to time in the book, there were sentences with an expression disorder in the book, and mistakes were made in the use of punctuation marks from time to time.

Keywords: Children's literature, Kids Now Great, content, language and narration

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

DƏDƏ QORQUD ADININ ETIMOLOJİ TƏHLİLİ

ETYMOLOGICAL ANALYSIS OF THE NAME DEDA GORGUD

Tamam Mehrabova

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

XÜLASƏ

«Oğuznamə»lər qədim oğuz-türk boyları və onların əsatri əcdadı Oğuz xan haqqında eposdur. Bu abidə həm də oğuz-türk tarixidir, oğuz mədəniyyətini əsrlər boyu yaşadan kitabdır. «Oğuznamə» türk xalqlarının həyatını, mübarizəsini, mənəviyyatını özündə əks etdirən, canlandıran ədəbi - tarixi qaynaqdır. Bu abidə ulularımızın duyum, görün, təfəkkür dünyasıdır. «Oğuznamə» qədim türk boylarından birinin adının daşıyıcısıdır. «Oğuznamə» türk dilləri və dilçiliyi üçün qiymətli mənbədir. O, türk dillərinin tarixinin öyrənilməsində qiymətli ədəbi mənbədir.

Qədim Türk kitabələri tarixi abidə olduğu üçün bu abidədə işlədilmiş onomastik vahidlər tarixi mahiyyətlidir. Obrazlılıq, xalq ruhuna bağlılıq, millilik, əsatri, tarixi səciyyə daşımaları «Oğuznamə»lərin onomastikasının fərqləndirici əlamətləridir.

Oğuz dastanlarında qocalara hörmət edilir, onlara qayğı göstərilir. Onlar dastanlarda qoca, xoca, dədə, ulu adları ilə verilir.

«Oğuznamə»lərin etnoqrafik leksikası çox zəngin və maraqlıdır. Həmin leksik vahidlər qismən mənasını dəyişərək bu gün də dilimizdə işlənməkdədir.

Açar sözlər: tarixi abidə, onomastik vahid, eponim, antropnim, titul

SUMMARY

"Oguzname" is an epic about the ancient Oghuz-Turkic tribes and their mythical ancestor Oguz khan. This monument is also an Oghuz-Turkish history, a book that has lived Oghuz culture for centuries. "Oguzname" is a literary-historical source that reflects and revives the life, struggle and spirituality of the Turkic peoples. This monument is the world of feeling, seeing and thinking of our ancestors. "Oguzname" is the name of one of the ancient Turkic tribes. "Oguzname" is a valuable source for Turkish languages and linguistics. It is a valuable literary source in the study of the history of Turkic languages.

Since the ancient Turkish inscriptions are historical monuments, the onomastic units used in this monument are of historical significance. Image, attachment to the spirit of

the people, nationality, mythology, historical features are the distinguishing features of the onomastics of "Oguzname".

In Oghuz epics, the elderly are respected and cared for. They are given in the sagas by the names of old man, old man, grandfather, great-grandfather.

The ethnographic vocabulary of "Oguzname" is very rich and interesting. These lexical units have been partially changed in meaning and are still used in our language today.

Keywords: historical monument, onomastic unit, eponym, antroponym, title

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

CƏLİL MƏMMƏDQULUZADƏNİN YARADICILIĞINDA SEMANTİK DİALEKTİZMLƏR

SEMANTIC DIALECTISMS IN THE WORKS OF JALIL MAMMADGULUZADE

Fəridə HEYBƏTOVA

AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun doktorantı

XÜLASƏ

Azərbaycanın dahi mütəfəkkiri Cəlil Məmmədquluzadənin zəngin bədii, publisistik irsi bir sıra cəhətlərinə görə dünyada tanınır, oxunur və sevilir. Ədibin məzmun və forma cəhətdən çoxşaxəli yaradıcılığının oxunub sevilməsinə bir çox bədii, üslubi faktorlar təsir etmişdir. İlk növbədə, Mirzə Cəlil əsərlərində, canlı xalq-danışıq dilindən, koloritli ifadə formalarından uğurla faydalanmışdır. Mütəfəkkirin yaradıcılığının bütün mərhələlərində ana dilinin-Azərbaycan dilinin canlılıq, aydınlıq, anlaşılqlılıq kimi xüsusiyyətlərinin üzə çıxarıldığının şahidi oluruq. C.Məmmədquluzadənin yaradıcılığında geniş şəkildə bəhrələndiyi belə dil xüsusiyyətlərindən biri məhəlli xarakterli xüsusiyyətlər və ya ifadələr-dialektizmlərdir. Doğma ana dilinin - Azərbaycan dilinin şifahi və yazılı nitqdə işlənməsinə müəyyən məhdudiyyətlərin qoyulduğu bir dövrdə aydın ana dilində belə açıq, sərbəst şəkildə yazıb-yaratmaq və bununla insanların-azərbaycanlıların şüurunda “ana dili” məfhumunun mənasını açmaq, onları doğma ana dilində danışmaq və yazmağın lazımlı, vacib və üstün olduğuna inandırmaq Mirzə Cəlil şəxsiyyətinin böyük uğuru idi.

Ədibin əsərlərindəki dialektizmlərin bir hissəsi zahiri qabığına, fonetik cildinə görə ədəbi dilin bu və ya digər vahidi ilə eyniyyət təşkil edən, lakin daşdığı leksik-semantik məna cəhətdən ədəbi dil vahidindən fərqlənən söz qrupu olan semantik dialektizmlərdir. Ədəbi dildə “salamat”, “diri” mənalarını ifadə edən “sağ” sifəti müəllifin əsərlərində “həqiqi, əsl” mənasını ifadə etmişdir: *Aya, görək Danabaş kəndində heç sağ pulnan qəlp pula təfaviüt qoyarlar?* “Oğru inək” hekayəsindən seçilmiş nümunədə “bərk” sifəti ədəbi dildə olan “sərt”, “möhkəm” mənalarında deyil, “cəld” mənasında işlənmişdir.: *..Hökumət bir qədər bərk tərpaşdiyindən Qiyamədinli oğrularını bir növ susdurdu.* Ədəbi dilimizdə “üzərinə örtü salınmış, üstü qapalı” mənalarını bildirən “örtülü” sifəti “Zarafat” adlı əsərdə “evin bir otağı”, “kasıb, baxımsız, kiçik bir otaq” mənalı isim kimi işlənmişdir. Məs.: *Hacı Məcid əfəndinin Diyallı kəndindəki atadan qalma evi məhz iki-üç dənə balaca örtülüdən ibarətdir.* Ədəbi dilimizdə ümumiləşdirmə mənasını ifadə edən modal söz və “son, yekun” mənasında olan isim kimi işlənən “nəhayət” sözü “İki ər” hekayəsində “çox”, “artıq dərəcədə” mənalarını ifadə edən zərf mövqeyində işlənmişdir: *..ikinci talaqdan sonra genə nəhayət peşman olmuşdu..* “Bulud” sözü ədəbi dildəki leksik mənasından fərqli olaraq, “yazı lövhəsini silmək üçün vasitə” mənasında işlənmişdir.: *Məktəb taxtasının ustə yazırlar təbaşirlə; məktəb taxtasını silirlər cında ilə və ya bulud ilə.* Mövqəfatın gəlinə və gedirinə hökumət özü yetişir. Burada “gəlir” isminin kökündəki “gəl(mək)” feilinin antonimi olan “get(mək)” sözündən istifadə edilərək “məxaric”, “məsrəf” mənalarını bildirən “gedir” dialektizmi meydana gəlmişdir. Digər nümunə ədəbi dildə “bir əşya və ya şəxsi digərlərindən fərqləndirən xüsusiyyət” mənasını daşıyan “keyfiyyət” sözü yazıcının “Zırrama” adlı hekayəsində “hadisə, əhvalat” mənasında işlənmişdir.: Dünən mən idarədə qeyri həmsərilərimin birinə rast gəldim və bu keyfiyyət yadıma düşdü.

C.Məmmədquluzadənin yaradıcılığında semantik dialektizmlərin öyrənilməsi dialektologiyanın tədqiqi cəhətdən əhəmiyyətlidir.

Açar sözlər: dialektizm, Cəlil Məmmədquluzadə, semantik dialektizm.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

The rich literary and journalistic heritage of Azerbaijan's great thinker Jalil Mammadguluzade is known, read and loved in the world due to a number of aspects. Due to many literary and stylistic factors, the writer's works which are versatile in terms of content and form, are read and loved. First of all, Mirza Jalil has successfully benefited from vivid vernacular language and colorful forms of expression in his works. At all stages of the thinker's creative life, we witness distinct manifestation of the characteristics of his mother tongue - the Azerbaijani language, such as vividness, clarity, and understandability. One of such language characteristics widely used in J. Mammadguluzade's works is local characteristic features or expressions-dialectisms. It was a great success of Mirza Jalil's personality to write and create works openly and freely in a clear mother tongue in the period when the use of the native mother tongue - the Azerbaijani language in oral and written speech was restricted, to explain the meaning of "mother tongue" to Azerbaijani people and to convince them in the importance and necessity of speaking and writing in their native mother tongue.

Part of the dialectisms in the writer's works are semantic dialectisms, which are a group of words that are identical with one or another unit of the literary language according to their external meaning, phonetic sounding, but differ from the literary language unit in terms of the lexical and semantic meaning it carries. The adjective "sağ" (alive), which means "salamat", "diri" (safe, unharmed) in the literary language, has the meaning "həqiqi, əsl" (real, genuine) in the author's works: *"Aya, gorek Danabash kendinde hech sag pulnan qelp pula tavafut qoyarlar?"* ("Hey, let's see, do they differentiate real money from counterfeit money in the village of Danabash?") In the example selected from the story "Ogru inek" ("Thief Cow"), the adjective "berk" ("solid") is used in the sense of "celd" ("quick") rather than "sert" ("hard") and "mohkem" ("firm") in the literary language: .. Hokumet bir qeder berk terpesdiyinden Qiyamedinli ogrularini bir nov susdurdu. (As the Government acted a little quickly, so suppressed the thieves of Giamadinli.) In our literary language, the adjective "ortulu" ("covered") meaning "uzerine ortu salinmish,ustu ortulu" ("covered with something") is used as a noun meaning "evin bir otagi" ("a room in the house"), "kasib, baximsiz, kichik bir otag" ("a poor, neglected, small room") in the work "Zarafat" ("Joke"). For ex: *Haji Majid Efendinin Diyalli kendindeki atadan qalma evi mehzi iki-uch dene balaca ortuluden ibaretdir.* (Haji Majid Efendi's ancestral house in Diyalli village consists of two or three small covers.) In our literary language, the word "nehayet" ("finally") is used as a modal word expressing the meaning of generalization and a noun meaning "son, yekun" ("last, final") in the story "Iki er" ("Two husbands") in the adverbial position, meaning "chox", "artiq derejede" ("much", "rather"): *..ikindji talaqdan sonra gene nehayet peshman olmushdu.* (.. He regretted very much after the second divorce again.) Unlike its lexical meaning in the literary language, the word "bulud" ("cloud") is used in the sense of "yazi lovhesini silmek uchun vasite" ("a tool for erasing the writing board").: *Mekteb takhtasinin uste yazirlar tabashirle, mekteb tahtasini silirler cunda ile ve ya bulud ile.* (they write on the school board with chalk; the school board is wiped with a rag or a cloud.) Movquphatin gelirine ve gedirine hokumet ozu yetishir. (The government is responsible for the income and expenditure of the property.) Here, the dialecticism "gedir" ("expenditure") has been formed, which means "mexarich", "mesreph" ("expenditure") by using the word "get(mek)" ("go"), which is the antonym of the verb "gelmek" ("come") from the root of the noun "gelir" ("income"). Another example is that the word "keyfiyyet" ("quality"), which means "bir eshya ve ya shexsi digeplerinden ferqlendiren xusuiyyet" ("a characteristic of an object or a person that distinguishes it/him from others") in the literary language, is used in the writer's story "Zirrama (blockhead)" in the sense of "hadise, ehvalat" ("event, story").

The study of semantic dialectisms in the work of J. Mammadguluzade is important for the study of dialectology.

Key words: dialectism, Jalil Mammadguluzade, semantic dialectism.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

DEVLET KURULUŞUNDA ÖNCELİK ALANI
(Haydar Aliyev`in Azerbaycan`ın egeitim politikasına bakışı)

IN THE ESTABLISHMENT OF THE STATE PRIORITY AREA
(HEYDAR ALIYEV`S VIEW OF AZERBAIJAN`S EDUCATION POLICY)

Ayətəxan Ziyad

Azerbaycan Devlet Pedagoji Universitesi. Araştırma görövüsi.

<https://orcid.org/0000-0002-0034-6736>

Babək İsgəndərov

Hukukçu, araştırmacı

ÖZET

Azerbaycan eğitiminin son yarım yüzyıldaki gelişim yoluna dikkat edersek, iki eğilim gözlemlenebilir: akademik bilgi edinme ve stratejik teorik nitelikte pratik bilgi ve becerilerin kazanılması. Son yıllarda, bilimsel ve teknik ilerleme, yenilik ve modernleşme nedeniyle, pratik bilgi ve becerilerin kazanılması galip geldi.

Genel bir bakışla Azerbaycan'da son yarım asırlık eğitim dönemi 4 aşamaya ayrılabilir: 1 - 1970-1982 yılları Azerbaycan'da eğitimin gelişme yılları; 2 - 1982-1987'de Azerbaycan eğitimi; 3 - 1988-1993 yıllar Azerbaycan eğitim uzmanları için bunalım yılları olarak, sonraki 1993-2003 yıllarını ise eğitim uzmanları bağımsız Azerbaycan'da yeni eğitim inşası dönemi olarak görüyorlar. Bunlardan ikisi Milli liderin Azerbaycan'da devlet başkanı olduğu yıllara denk gelmektedir. Haydar Aliyev'in Azerbaycan SSC KP Merkez Komitesi'nin ilk sekreteri olduğu 1970-1982 yıllar Azerbaycan eğitiminin rönesans dönemi, sonraki 1994-2003 yıllar yeni eğitim dönemi olarak nitelendirilir. Yazımızda bir makale hacminde dahi olsa bu aşamalar anlatılmaya çalışılmıştır.

Zengin ve çok yönlü faaliyetleri sırasında Azerbaycan'da eğitim ve bilimin gelişmesi, vatandaş oluşumu gibi ünlü sorunlar her zaman ulusal liderin ilgi odağındaydı. "Eğitim milletin geleceğidir" diyordu büyük önder, "Eğitimin alanı ne sanayidir, ne tarım, ne ticarettir. Bu, toplumun özel entelektüel yönünü yansıtan bir alandır. Böyle bir durumda eğitim politikasına çok dikkatli yaklaşılmalı, bu alana yönelik tutum çok hassas olmalıdır".

Milli liderin 33 yıllık iktidarı boyunca stratejisinin temelinde her zaman eğitime özen ve dikkat olmuştur. Bu dikkat ve özenin sonucu olarak bu tür konular konuşulurken Azerbaycan eğitiminin dünya eğitim sistemine entegrasyonu ve bu alanda elde edilen başarılar bugün bile hatırlanmaktadır.

Eğitim ve bilim aslında birbirini takip eden, çifte kanat gibi inatla birbirini tamamlayan alanlardır. Bu konum Ulu Önder'in eğitim politikası anlayışının temelini her zaman oluşturmuş ve Milli Lider onları hiçbir zaman birbirinden ayırmamıştır.

Milli lider, "Eğitim sistemimizin mevcut durumu ve sorunları derinlemesine incelendikten sonra öncelikli alanlar belirlenmelidir" dedi. Eğitim alanında imzaladığı ve uygulamalarını sürekli takip ettiği karar ve emirlerinde bu görüşünün teyidini görürsek, yükseköğretim kurumlarında görev yapan araştırma uzmanlarına yönelik kaygısını aşağıdaki örnekte daha net görmek mümkündür. 1997 yılında Azerbaycan EA'da yapılan toplantı.

"Haydar Aliyev ve Azerbaycan eğitimi" konusu, zaman zaman birçok uzman ve çeşitli alanlardan kişiler tarafından incelenip araştırılsa da, devlet düzeyinde elde edilen başarıların derinliklerine

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

inerken, her seferinde bir şeyler ortaya çıkıyor. yeni keşfedilir, sonuçları görür, tasarruf sağlarız. Bu sonuçlar arasında en çok dikkati çeken, toplum için vatandaş yetiştirme sorunudur. Eğitimli vatandaş, içinde yaşadığımız toplumun, inşa ettiğimiz devletin dayanağı ve itici gücüdür. Bir vatandaşı (doktor, mühendis, ziraat mühendisi, araştırma bilimcisi, avukat...) yetiştiren ve hayata hazırlayan öğretmendir. Devletin eğitim ve bilime verdiği önemi vurgulayan bu faktördür. Haydar Aliyev'in Azerbaycan'da eğitim ve bilimin gelişmesi için yaptıklarını, Haydar Aliyev devlet yönetiminin "okulunu" gelecek nesiller için korumak için sürekli araştırmak ve incelemek gerekir, önemini gösterir.

Makalede Haydar Aliyev'in Azerbaycan'da devlet başkanı olduğu her iki dönemde de eğitimin gelişmesi yönünde imzaladığı kanun, kararname ve emirler, buna özen ve dikkatinin göstergesi olan raporları ve konuşmaları yer almaktadır. alan, uzman makalelerinin yanı sıra muhasebede çalışma ilkelerine aşına olan aydınlardan yararlanılmıştır.

Çalışmanın amacı, Haydar Aliyev'in eğitimimizin gelişimi doğrultusunda gerçekleştirdiği reformlara nüfuz etmek ve Azerbaycan ile birlikte Azerbaycan'ın kararında önemli rol oynayan Haydar Aliyev'in strateji ve taktiklerine defalarca nüfuz etmektir. dünyanın hegemonik devletleri bir makale cildinde de olsa.

Anahtar Kelimeler: Devlet inşasında öncelikli alan, eğitim politikası, akademik bilgi, pratik bilgi ve beceri kazanımı, Haydar Aliyev'in strateji ve taktikleri.

ABSTRACT

If we pay attention to the development path of Azerbaijani education in the last half century, two trends can be observed: the acquisition of academic knowledge and the acquisition of practical knowledge and skills of a strategic theoretical nature. In recent years, due to scientific and technical progress, innovation and modernization, the acquisition of practical knowledge and skills has prevailed.

With a general view, the last half-century of education in Azerbaijan can be divided into 4 stages: 1 - 1970-1982 years of development of education in Azerbaijan; 2 - Azerbaijan education in 1982-1987; 3 - 1988-1993 years are the years of crisis for Azerbaijan education experts, and the next 1993-2003 years are considered by education experts as the period of new education construction in independent Azerbaijan. Two of them coincide with the years when the National leader was the head of state in Azerbaijan. The years 1970-1982, when Heydar Aliyev was the first secretary of the Central Committee of the KP Central Committee of the Azerbaijan SSR, are characterized as the renaissance period of Azerbaijani education, and the next 1994-2003 years as the new education period. In our article, even in the volume of an article, these stages have been tried to be explained.

During his rich and versatile activities, famous issues such as the development of education and science, citizen formation in Azerbaijan were always in the center of attention of the national leader. "Education is the future of the nation," said the great leader.

During the 33-year rule of the national leader, care and attention to education has always been the basis of his strategy. As a result of this attention and care, while such issues are being discussed, the integration of Azerbaijani education into the world education system and the achievements in this field are remembered even today.

In fact, education and science are fields that follow each other, stubbornly completing each other like double wings. This position has always formed the basis of the Great Leader's understanding of education policy and the National Leader has never separated them from each other.

The national leader said, "Priority areas should be determined after the current situation and problems of our education system are examined in depth." If we see the confirmation of this view in the decisions and orders that he signed in the field of education and whose practices he constantly

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

followed, it is possible to see his concern for research experts working in higher education institutions more clearly in the example below. Meeting held in Azerbaijan EA in 1997.

Although the topic of "Heydar Aliyev and Azerbaijani education" is studied and researched from time to time by many experts and people from various fields, something comes out every time, as we delve deeper into the achievements achieved at the state level. new discoveries, we see the results, we save money. The most striking among these results is the problem of raising citizens for society. The educated citizen is the foundation and driving force of the society we live in and the state we build. He is a teacher who trains a citizen (doctor, engineer, agricultural engineer, research scientist, lawyer...) and prepares him for life. It is this factor that emphasizes the importance given by the state to education and science. It is necessary to constantly research and examine what Heydar Aliyev did for the development of education and science in Azerbaijan, in order to preserve the "school" of the Heydar Aliyev state administration for future generations, whows its importance.

In the article, the laws, decrees and orders signed by Heydar Aliyev for the development of education in both periods when he was the head of state in Azerbaijan, as well as his reports and speeches, which show his care and attention. In addition to the expert articles in the field, intellectuals who are familiar with the working principles in accounting were used.

The aim of the study is to penetrate Heydar Aliyev's reforms in line with the development of our education and to repeatedly penetrate the strategy and tactics of Heydar Aliyev, who played an important role in the decision of Azerbaijan together with Azerbaijan. the hegemonic states of the world, albeit in a volume of articles.

Keywords: Priority area in state building, education policy, academic knowledge, practical knowledge and skill acquisition, Haydar Aliyev's strategy and tactics.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ŞƏXSİYYƏTİN FORMALAŞMASININ ETNOPSIXOLOJİ ƏSASLARI

ETHNOPSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF PERSONALITY FORMATION

Könül Akif qızı

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

orcid.org/0000-0002-0374-6911

XÜLASƏ

Mental görüşlər və etnik adət - ənənələr şəxsiyyətin formalaşması üçün ilkin təsir qüvvəsinə malikdir. Dünyaya göz açan hər bir fərd mütləq ilkin davranış və münasibət şablonlarını ailəsi və yaxınlarından alaraq şəxsiyyət olmaq istiqamətində formalaşır. Şəxsiyyət mürəkkəb psixoloji fenomen olub şəxsiyyət psixologiyasının həm subyektivi həm də obyektivi rolunda çıxış edir. Şəxsiyyət problemi etnopsixologiyanın aktual və ənənəvi məsələlərindən birini təşkil edir. Belə ki, cəmiyyətin əsas aparıcı qüvvəsi olan şəxsiyyət özündə mütləq etnik xarakterin kodlarını daşıyır. Bütövlükdə xalqa məxsus etnopsixoloji xüsusiyyətlər əslində bir xalqın ayrı – ayrı fərdlərinin davranış və rəftarında, şəxsiyyətlərarası münasibət və ünsiyyətində özünü göstərir.

Müasir dövrdə mentalıq, mentalitet anlayışları xüsusi aktualılıqla demək olar ki, bütün elmlərin mübahisə obyektivi kimi çıxış edir. Mentalitet hər bir etnosa məxsus olan şəxsin olduğu cəmiyyətdə yerini, rolunu, davranışını və s. təyin edən biliklər sistemi kimi xarakterizə olunur. Hər hansı bir xalqın yaşayış və düşüncə tərzivi, ona xas xüsusiyyətləri, mədəniyyəti, dəyərləri, baxışları öz əksini milli mentalitetdə tapır. Fərdin şəxsiyyətə çevrilmə prosesində milli mentalitet böyük rola malikdir. Şəxsiyyətin özünüdərk etməsi vasitəsilə həm də etnik özünüdərk baş verir. Şəxsiyyətin etnopsixoloji xüsusiyyətləri özünə milli xarakter və temperament, mentalıq, etnik identiklik, milli düşüncə tərzini daxil edir. Etnik milli mənsubiyyət, müəyyən bir etnosa aid olmaq hissi uşaqda 6-7 yaşlarından yaranmağa, 10-11 yaşlarında isə milli özünüdərk prosesi bütöv mənada aydın xarakter daşımağa başlayır. Vətənpərvərlik hissinin bu yaşlarda formalaşdırılması və tərbiyə edilməsi üçün əlverişli, münbit şərait yaranır. Keçmiş etnopsixoloji irs şəxsiyyət tərəfindən müəyyən bir milli mühitdə tərbiyə prosesində mənimsənilir ki, bu da əvvəlki nəsilləri əhatə edən mühitdən az-çox fərqlidir. Əcdadların milli xarakter cizgiləri yalnız onun sosial mühitinin süzgecindən keçdikdən sonra fərdin psixikasına sirayət etmiş olur. Şəxsiyyət öz əcdadlarının etnik-psixoloji və ənənəvi-tərbiyə təcrübəsini dərk edərək, mənimsəyərək ona dövrün ruhuna, həyatın tələblərinə daha yaxşı cavab verən yeni çarələr bəxş edir.

Şəxsiyyətin formalaşması onun etnik-milli şüur elementlərini özündə daşıyan etnopsixologiyası, şifahi xalq yaradıcılığı və folklorunda ifadə olunan milli ideyalarla bilavasitə bağlıdır.

Açar sözlər: şəxsiyyət, mentalitet, etnopsixoloji

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SUMMARY

Mental views and ethnic customs have an initial influence on the formation of personality. Each person who opens his eyes to the world is definitely formed in the direction of becoming a personality, taking the initial patterns of behavior and attitudes from his family and loved ones. Personality is a complex psychological phenomenon and plays the role of both the subject and the object of personality psychology. The problem of identity is one of the topical and traditional problems of ethnopsychology. Thus, the personality, which is the main driving force of society, certainly carries the codes of an ethnic character. Ethnopsychological features of the nation as a whole are really manifested in the behavior and attitude of individuals of the nation, interpersonal relationships and communication.

In modern times, the concepts of mentality and mentality are the subject of discussion in almost all sciences with particular relevance. The mentality determines the place, role, behavior, etc. of a person belonging to each ethnic group in society. The way of life and thinking of any nation, its specific features, culture, values, views are reflected in the national mentality. National mentality plays a big role in the process of personality formation. Ethnic self-consciousness also occurs through individual self-consciousness. Ethnopsychological characteristics of a person include national character and temperament, mentality, ethnic identity, national way of thinking.

Ethnic national affiliation, the feeling of belonging to a certain ethnic group begins in a child at the age of 6-7, and at the age of 10-11, the process of national self-awareness begins to have a clear character. Favorable and fertile conditions are created for the formation and upbringing of the sense of patriotism at these ages. The past ethnopsychological heritage is assimilated by the personality in the process of upbringing in a certain national environment, which is more or less different from the environment surrounding previous generations. The national character traits of the ancestors infect the individual's psyche only after passing through the filter of his social environment. The personality understands and assimilates the ethnic-psychological and traditional-educational experience of its ancestors, giving it new shades that better respond to the spirit of the time and the demands of life.

The formation of the personality is directly related to the national ideas expressed in its ethnopsychology, oral folk art and folklore, which carries the elements of ethnic-national consciousness.

Key words: personality, mentality, ethnopsychological

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

MIRZƏ FƏTƏLİ AXUNDZADƏNİN KOMEDİYALARININ MÖVZU DAİRƏSİ

Həsənova Şahanə Əliyənnağı qızı

Azərbaycan respublikası, Bakı şəhəri, ADPU, Filologiya fakültəsi,
Ədəbiyyat kafedrasının baş müəllimi

XÜLASƏ

Hər sənətkar da öz əsərlərini yaradarkən, gördükləri hadisələrə ya romantik ya realist baxışdan yanaşmışdır, bunun nəticəsində böyük sənətkarlarımızın bir qismi romantizm cərəyanının, bir qismi isə realizm cərəyanının nümayəndəsi olmuşdur. Təbii ki, bu cərəyanın ideyaları arasında müəyyən fərqlər özünü göstərmişdir. Romantizm cərəyanının nümayəndələri hadisələrə xəyali, fantastik, qeyri-real yanaşdığı halda, realizm cərəyanının nümayəndələri isə real hadisələri öz əsərlərinə gətirir, hadisələrə realist gözlə baxırlar. Realizm cərəyanının ən mühüm qolu da maarifçi realizm cərəyanıdır. Maarifçilik XVIII əsrdə meydana gəlmiş bədii-fəlsəfi cərəyandır. Azərbaycanda maarifçilik XIX əsrdə meydana gəlmişdir. XIX əsr Azərbaycanın ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, mədəni-ədəbi həyatına ziddiyyətli dövr kimi daxil olur. Bir tərəfdən Azərbaycan torpaqları Rusiya və İran dövlətləri tərəfindən işğal olunur, digər tərəfdən ölkədə milli müstəqillik, ictimai azadlıq ideyaları yayılırdı.

XIX əsrdə Azərbaycan ədəbiyyatı üçün ən önəmli hadisə maarifçilik ideyalarının yayılması, əməli hərəkətə çevrilməsi oldu. Maarifçilər çar müstəmləkəsinə, köhnə feodal qayda qanunları tənqid edir, əhalinin maarifləndirilməsini, təhsilini önəmli tutaraq onların əsarətdən qurtulması üçün yeni ideyalar təbliğ edirdilər. Ümumilikdə XIX əsrin bütün dövrlərində bütün maarifçilərin əsas məqsədi məktəblərin yaranması, teatrın yaranıb inkişaf etməsi, dərsliklərin hazırlanması, qəzet nəşri və s. ilə xalqı tərbiyələndirmək olmuşdur. Təbii ki bütün maarifçilərin məqsədi bir olsa da yaşadıkları dövr baxımından, tutduqları maarifçilik yolu baxımından bir birlərindən fərqlənmişdir. Maarifçilik hərəkatı XIX əsrin ilk illərində formalaşmış, getdikcə inkişaf etmişdir. Düzdür, XIX əsrdə hələ də qəzəl nəzirçiliyi hökm sürməkdə idi, təriqət şeirləri XIX əsr boyu yazılırdı. Lakin bununla yanaşı artıq realizmin də ayaq səsləri eşidilməyə başlamışdı.

Açar sözlər: Ədəbiyyatşünaslıq, realizm, maarifçilik, cəryan, maarifçilik, müasir ədəbiyyat, realist baxış

SUMMARY

Each artist, while creating his work, approached events either from a romantic or a realistic point of view, as a result of which some of our great artists became representatives of the romantic trend and some of the realism trend. Of course, certain differences between the ideas of this trend have shown themselves. While the representatives of the Romantic movement have an imaginary, fantastic and unrealistic approach to the events, the representatives of the Realism movement bring real events into their works and look at the events with a realistic eye. The most important branch of the realism trend is the enlightened realism trend. Enlightenment is an artistic and philosophical trend that appeared in the 18th century. Enlightenment in Azerbaijan appeared in the 19th century. The 19th century entered the social-political, socio-economic, cultural-literary life of Azerbaijan as a contradictory period. On the one hand, the lands of Azerbaijan were occupied by the Russian and Iranian states, on the other hand, the ideas of national independence and social freedom were spreading in the country.

In the 19th century, the most important event for Azerbaijani literature was the spread of enlightenment ideas and their transformation into practical action. Educators criticized the tsar's colony, the old feudal rules, and promoted new ideas for their liberation from slavery, emphasizing the importance of educating and educating the population. In general, in all periods of the 19th century, the main goal of all educators was the creation of schools, the creation and development of the theater,

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

the preparation of textbooks, the publication of newspapers, etc. has been to educate the people. Of course, although the goal of all enlighteners is the same, they differed from each other in terms of the era they lived in and the path of enlightenment they took. The Enlightenment movement was formed in the early years of the 19th century and gradually developed. It is true that in the 19th century, ghazal Nazirism still prevailed, sect poems were written throughout the 19th century. However, along with that, the footsteps of realism were already beginning to be heard.

Keywords: Literary studies, realism, enlightenment, current, enlightenment, modern literature, realist view

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**THE USE OF WOLF IMAGES IN THE MEDIA IN MODERN TIMES: THE EXAMPLE OF
THE TV SERIES CLOSE TO HOME**

Nilüfer PEMBECİOĞLU

Prof. Dr., Istanbul University

Faculty of Communication, Radio Television Cinema Department, Istanbul, Turkey,

ORCID: 0000-0001-7510-6529

Ali IMANOV

Ph.D. Candidate, Istanbul University

Faculty of Communication, Radio Television Cinema Department, Istanbul, Turkey

ORCID: 0000-0001-7270-5665

ABSTRACT

The creative industries are covering not only the cinema and film sector but also involve a wide range of businesses, including children's products for youngsters and travel and tourism for adults. In each film, there could be many different concealed strategies aiming at the target audience, and the items used in the films, the locations or the goods produced could be all related to the creative industries. These serials are significantly more successful than didactic materials with their inferred, implied, and motivated approaches in regard to their capacity to have an educational influence on children owing to their narrative style.

This paper highlights the Netflix original series "Close To Home: Murder In The Coalfield (Lauchhammer)," which is set in the present but frequently flashes back to the time when the region was a part of the Prussian Province of Saxony. This viewpoint implies history, demographic shifts, economic changes, immigration issues, and impending industrialization. The utilization of wolf images and references to the nearby coal mine is also carried forward by the triggering context of a murder incident. This series, which has been called harsh realism, compelling, mystery-themed, and crime-themed, also incorporates superstitions, a propensity for paranormal happenings, and mythical perspectives. For instance, the elderly and women frequently recite the myth that a big wolf, who is considered to be the ancestor of all wolves, is responsible for the killings that take place one by one throughout the series. The "lonely wolf" t-shirts worn by the slain girls are a part of the results. This viewpoint indicates the mystique, legendary beliefs, the social belief system, etc. In reality, the film is about figuring out the mystery and identifying the lone wolf. Using Barthes' methodology, the study examines the movie using its symbolic codes, structure, commonly used components, and cultural codes.

Keywords: Wolf Image, Close To Home, Coal Mine, Educational Perspective, Netflix

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

THE EVALUATION OF CHILD-FRIENDLY MEDIA CONCEPT: ADULTS' POINT OF VIEW

Nilüfer PEMBECIOĞLU

Prof. Dr., Istanbul University

Faculty of Communication, Radio Television Cinema Department, Istanbul, Turkey,

ORCID: 0000-0001-7510-6529

ABSTRACT

The idea of "Child-Friendly" Media is explored increasingly as the threats of the media surround kids not only in conventional ways but also through social and digital media. Several institutions and parents are seeking resources or ideas on how to develop media that is child-friendly. This paper aims to evaluate and assess the reflections of a group of adults on the concept of child-friendly broadcasting approaches. The purpose of this essay is to evaluate and analyze the opinions of a group of adults on the idea of kid-friendly broadcasting techniques. A workshop was arranged, and around 30 participants—educators, academics, publishers of books and media, content creators, psychologists, and parents—shared their perspectives on how to assess child-friendly themes and media products.

A virtual academic session on the subjects of "Being a Parent in the Digital Age" and "Being a Child in the Digital Age" was the first stage. Several sectors in the field interested in digitization got interested in the session. The workshop "Right Content for Children of the Digital Age" featured 20 specialists and covered a wide range of topics related to how to feed children's minds with the proper information. How to Maintain a Productive Childhood?, How Does Generation Z Express Themselves?, How Child Friendly We Are As Turkish Society?, and Who Do Children Consider As An Example for Their Personal Growth in the Digital Age? were the primary topics of the workshop. These were the initial steps in examining how to establish some sort of digital identity in the digital age. Questions like "Are Children Protected in the Digital World?" "What are the Benefits of Digital Contents?" "What are the Risks of Digital Content?" and "How Should We Guide Children in the Digital World?" were sought-after answers for the following phase. During the most recent workshop on "Friendly Content for Children," specialists in the industry gathered all of their ideas and strategies for developing child-friendly media in four sessions with content creators. The following questions were raised throughout the discussion: "What characteristics define 'Child-Friendly' material? ", "Which aspects of children's content could have harmful and sensitive effects? ", and "How much do kids know about 'Child-Friendly' characteristics when picking content? The definition of "Child-Friendly" was debated during meetings with kids and adults, and the best way to produce child-friendly media was discussed.

This paper as a result of the summed up qualitative approach to expectations and reflections of the specified participants may thus also be a means of connecting with broader groups that share similar goals. The paper focuses on the outcomes of many workshops that addressed the target issue of the characteristics of child-friendly broadcasting.

Keywords: Wolf Image, Close To Home, Coal Mine, Educational Perspective, Netflix,

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

YENİ MEDYA ORTAMLARINDA OYUNLAŞTIRMANIN KULLANIMI VE ETKİLEŞİMİN ARTIRILMASI

THE USE OF GAMIFICATION IN NEW MEDIA ENVIRONMENTS AND INCREASING
INTERACTION

Dr. Öğr. Üyesi Taylan MARAL

İstanbul Gelişim Üniversitesi

İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi

Yeni Medya ve İletişim Bölümü

Orcid: 0000-0003-4508-4001

ÖZET

Yeni medya ortamlarında oyunlaştırma, kullanıcıların daha etkileşimli ve keyifli bir deneyim yaşamalarını sağlayan popüler bir teknik haline geldi. Bu teknik, kullanıcıların bir web sitesi veya uygulama ile etkileşim kurarken, oyun benzeri öğeleri kullanarak daha ilgi çekici bir deneyim sunar. Oyunlaştırma, bu nedenle, yeni medya alanında kullanıcıların dikkatini çekmek ve etkileşimlerini artırmak için popüler bir yöntemdir.

Oyunlaştırma, kullanıcılara eğlenceli bir deneyim sunmakla kalmaz, aynı zamanda onları daha fazla etkileşime teşvik eder. Kullanıcılar, uygulama veya web sitesinde oyun benzeri öğelerle karşılaştıklarında, genellikle daha fazla zaman harcarlar ve daha sık geri dönerler. Ayrıca, oyunlaştırma, kullanıcılara ödüller veya başarılar sunarak, kullanıcıların uygulama veya web sitesinde daha uzun süre kalmasını ve daha sık etkileşimde bulunmasını sağlar. Oyunlaştırma, pazarlama ve reklamcılık alanında da yaygınlaşmıştır. Şirketler, ürünlerini tanıtmak veya markalarını güçlendirmek için oyunlaştırma tekniklerini kullanırlar.

Günümüzde haberlerin sunulma şekli değişti ve haberler artık sadece metin ve resimlerle sunulmuyor. Yeni medya ortamlarında oyunlaştırılmış haber içerikleriyle de karşılaşılıyor. Bu teknik, haberlerin daha etkileşimli hale gelmesini ve kullanıcıların ilgisini çekmesini sağlarken, kullanıcıların haberleri daha ilgi çekici bir şekilde takip etmelerini sağlıyor. Kullanıcılara etkileşimli oyunlar, anketler gibi ilave özellikler sunarak, haberlerin sadece okunmakla kalmayıp aynı zamanda oynanabilir hale gelmesini sağlarken, kullanıcılar habere daha çok bağlanıyor ve haberin ana fikirlerini daha iyi anlıyorlar. Özellikle genç okuyucular arasında popüler olan oyunlaştırılmış haber içerikleri, gazetecilerin ve medya kuruluşlarının da dikkatini çekiyor.

Sonuç olarak, yeni medya ortamlarında oyunlaştırma, kullanıcıların daha fazla etkileşimde bulunmalarını sağlamak ve deneyimlerini daha eğlenceli hale getirmek için önemli bir araçtır. Bu teknik, gazetecilerin ve medya kuruluşlarının, okuyucuların ilgisini çekmek ve sadık bir takipçi kitlesi oluşturmak için kullanabileceği önemli bir araç olduğu gibi aynı zamanda web siteleri, uygulamalar ve diğer dijital ortamlar için daha ilgi çekici ve etkileşimli deneyimler sunarak, kullanıcıların ilgisini çekmeyi ve elde tutmayı kolaylaştırır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, Oyunlaştırma, İletişim.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

Gamification in new media environments has become a popular technique that allows users to have a more interactive and enjoyable experience. This technique provides users with a more engaging experience by using game-like elements when interacting with a website or application. Gamification is therefore a popular method in the new media space to capture users' attention and increase their engagement.

Gamification not only provides users with a fun experience, but also encourages them to interact more. When users encounter game-like elements on the app or website, they typically spend more time and return more often. Furthermore, by offering users rewards or achievements, gamification keeps them on the app or website longer and engages them more often. Gamification has also become widespread in marketing and advertising. Companies use gamification techniques to promote their products or strengthen their brands.

Today, the way news is presented has changed and news is no longer just text and images. Gamified news content is also encountered in new media environments. This technique makes the news more interactive and engages users, allowing them to follow the news in a more engaging way. By providing users with additional features such as interactive games and polls, news stories are not only readable but also playable, and users are more engaged with the news and better understand the main ideas of the news. Gamified news content is especially popular among young readers, and is attracting the attention of journalists and media organizations.

As a result, gamification in new media environments is an important tool to engage users more and make their experience more enjoyable. This technique is an important tool that journalists and media organizations can use to engage readers and build a loyal following, as well as provide more engaging and interactive experiences for websites, apps and other digital media, making it easier to attract and retain users.

Keywords: New Media, Gamification, Communication.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

“MƏHŞƏR” ROMANI İLƏ İSA MUĞANNA İMZASININ ÜSLUBU FƏRQLİLİYİ

THE DIFFERENCE IN THE STYLE OF ISA MUGHANNA'S SIGNATURE WITH THE
"MAHSHAR" NOVEL

Günel Hümətova (Pəniyeva) Saleh

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Ədəbiyyatın tədrisi texnologiyası kafedrasının müəllimi, f.ü.f.doktoru

Orcid ID:0000-0002-8916-3484

XÜLASƏ

İ.Hüseynovun formalaşmış yazıçı üslubu ilə “Məhşər” romanının təhkiyə və üslub tipi arasında bağlantı və fərqliliyin dərəcəsi, mətləb-mövzu anlamı ilə üslub-təhkiyə arasındakı spesifikliyin özünəməxsusluq səviyyəsi heç şübhəsiz alt qatda daha ciddi bağlılıqlarla müəyyənləşir. Məhz ona görə də bunu ədəbi tənqid roman-tədqiqat kimi də vurğulayır (A.Hüseynov) və doğrudan da burada hər iki xətt (bədiilik və tədqiqatçılıq) biri digərini tamamlayan məsələlərdir. Yazıçı burada tədqiqatçı funksiyasında dövrü və baş verənlərin mahiyyətini, hürufiliyin mürəkkəb sistemini bir alimin öyrəniş mənimsəyəcəyi səviyyədə dərk edir, həm də bütün olanları, dövrün mürəkkəbliyi ilə bədi fakta çevirə bilir. Tarixi roman kontekstində o, özünün imkanlarını, yazıçı qüdrətinin daha bir istiqamətini ədəbi-mədəni mühitə təqdim edir. Burada yazıçının hadisələrə fəal münasibəti, baş verənlərə yazıçı mövqeyi, tarixilik və bədiilik, tarixi əsər təsəvvüründə müəyyənlanmış sistem və onun müasirlik mövqeyi bir xətt olaraq şərtlənir.

Ədəbi tənqiddə şəxsiyyət haqqında roman, bioqrafik janr səciyyəsi və s. məsələlər də özünə yer almışdır. Ancaq əsərin bütünlükdə məzmunu, İ.Hüseynovun yazıçı xarakteri bunları birmənalı kənarlaşdırır. Çünki onun yazıçı təbiəti bioqrafik məzmunu (bəlkə də təhkiyəyə) oturmur, mahiyyətində daha düşündürücü və qlobal xarakterli məsələlərin açımına meyillənir. “Məhşər”də keçmiş, gələcək və onun ortasında dayanıqlığını sistemləşdirən və ona köklənən bir dinamika, yaddaş və təfəkkür vardır.

Qeyd edildiyi kimi, “Məhşər” romanı müxtəlif kontekstlərdə, müxtəlif səviyyələrdə təhlillərə gətirilmiş və həm də mübahisələrə səbəb olmuş az-az romanlardandır. Ümumiyyətlə, İ.Hüseynovun yaradıcılığı bütün zamanlarda ədəbiyyata qədəm basdığı vaxtdan, təhlillərin və yanaşmaların problemi olmuşdur. Bu təhlillərdə ideoloji kontekst, bədi həqiqətin dərkindən ifadəlilik, yazıçı üslubuna, müəyyənlanmış qəliblərin sarsıtılmasına qədər mövqelər özünə yer alır.

Ümumilikdə götürdükdə, İ.Hüseynovun zəngin bədi düşüncəsində tarixiliklə müasirliyin bütün ezoterik və ekzoterik xətləri, polifonik uyarlığı, yaddaş və təsəvvür kodları müxtəlifliklərin birliyi və özünəməxsusluqları baxımından yüksək nitq etiketləri ilə sıralanır. Tarixi gerçəklik və bədi həqiqət, onun fəlsəfi dərk, bədi model və prinsipləri, fəlsəfi və tarixi dərk bədi tonallığı, arxitektonik sistemi “Məhşər” romanında bir daha İ.Hüseynovun yazıçı kimliyini ortaya qoydu. Bütün bunlar ədəbi tənqidin İ.Hüseynovun yazıçı mənsubluğunu, onun bədi-fəlsəfi təfəkkürünün intellekt meyarlarını aydınlaşdırmaq istəyirdi.

Açar sözlər: roman, müəllif, ədəbi tənqid, müqaisə, təhlil

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

The degree of connection and difference between I. Huseynov's developed writer's style and the tehkiya and style type of the "Mahshar" novel, the level of uniqueness of the specificity between the meaning of the subject and the style-tehkiya are undoubtedly determined by more serious connections in the lower layer. In the context of the historical novel, he presents his possibilities, another direction of the writer's power to the literary and cultural environment.

Novel about personality in literary criticism, biographical genre characteristic, etc. issues have also taken place. However, the entire content of the work, I. Huseynov's character as a writer clearly excludes them. In "Mahshar" there is a dynamic, memory and thinking that systematizes and is rooted in the past, the future and its stability in the middle.

As mentioned, the novel "Mahshar" is one of the few novels that have been analyzed in different contexts and at different levels and have also caused controversy. In general, I. Huseynov's work has always been a problem of analyzes and approaches since he entered the literature. In these analyses, the ideological context, positions from the understanding of the artistic truth to expressiveness, writer's style, and the shaking of the established patterns have their place.

In general, in the rich artistic thought of I. Huseynov, all the esoteric and exoteric lines of history and modernity, polyphonic harmony, memory and imagination codes are ranked with high speech labels in terms of the unity and uniqueness of diversity. All these literary criticism wanted to clarify I. Huseynov's authorship and the intellectual criteria of his artistic and philosophical thinking

Key words: novel, author, literary criticism, comparison, analysis

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ÜMUMMİLLİ LİDER HEYDƏR ƏLİYEVİN QADIN SİYASƏTİ AZƏRBAYCAN QADINININ UĞURLARININ TƏMƏLİDİR

THE WOMEN'S POLICY OF THE NATIONAL LEADER HEYDAR ALIYEV IS THE BASIS FOR
THE SUCCESS OF THE WOMEN OF AZERBAIJAN

Tərənə ƏKBƏRİ

Biologiya üzrə fəlsəfə doktoru, ADPU-nun Şamaxı filialı

ORCID kod 0000-0001-9293-4561

Azərbaycan Respublikası, Şamaxı şəhəri, Şəhriyar qəsəbəsi

XÜLASƏ

Azərbaycanın son yarım əsrdən artıq bir dövrdəki inkişafının bütün istiqamətləri, əsas nailiyyətləri bir çox cəhətdən milli və dövlətçilik tariximizin görkəmli siması, müasir Azərbaycan Respublikasının banisi Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı və fəaliyyəti ilə sıx bağlıdır. Böyük siyasətçi insan hüquqları çərçivəsində qadın hərəkatının inkişafına da güclü stimül vermişdi. Ölkəmizdə dövlət qadın siyasətinin əsas prinsiplərinin müəyyən edilməsinin və dövlət səviyyəsinə qaldırılmasının məhz Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olması danılmaz bir tarixi faktır.

Azərbaycan Respublikasında qadın siyasəti ilk növbədə, ulu öndər Heydər Əliyevin xalqın təkidi ilə hakimiyyətə qayıdışından sonra geniş vüsət almışdır. Məhz ümummilli liderin uzaqgörənliyi və qətiyyəti sayəsində 1993-cü ildən qadınların ictimai-siyasi həyata transformasiyası, onların dövlət idarəçiliyində təmsilçiliyi, bütün sahələrdə kişilərlə bərabər hüquqlara malik olması dövlət idarəçiliyi kursunun prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir.

Xalqımızın hüquq və azadlığını daim qorumuş, onun milli şüurunun formalaşmasında, maariflənməsində böyük xidmətlər göstərmiş Heydər Əliyev Azərbaycanda hakimiyyətinin ilk dönəmində (1969-1982-ci illər) də, qadınlarla bağlı məsələləri daim diqqət mərkəzində saxlamışdır. Ümummilli lider Heydər Əliyev cəmiyyətdə qadının rolunun yüksəldilməsi məsələsini həmişə diqqət mərkəzində saxlamaqla onların dövlət strukturlarında, parlamentdə, siyasi və ictimai təşkilatlarda geniş təmsil olunmalarına çalışmışdır.

Ümummilli lider Heydər Əliyev 1998-ci ildə "Azərbaycanda qadınların rolunun artırılması haqqında" sərəncam imzalamışdır. Bu sərəncamda dövlət strukturları tərəfindən daha yüksək diqqət tələb edən öncül sahələr müəyyənləşdirilmişdir. Respublikada qadınlara dair dövlət siyasətini daha mütəşəkkil şəkildə həyata keçirmək məqsədilə Ümummilli lider Heydər Əliyev 14 yanvar 1998-ci il tarixli fərmanı ilə Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaratdı və Nazirlər Kabinetinə ölkənin siyasi, sosial-iqtisadi, mədəni həyatında qadınların rolunu artırmaq məqsədilə müvafiq təkliflər işləyib hazırlamağı tapşırırdı. Bu ulu öndərimizin Azərbaycan qadınlarına göstərdiyi qayğının parlaq nümunəsi idi. Heydər Əliyevin iştirakı ilə 1998-ci ildə Azərbaycan qadınlarının I qurultayı, 2003-cü ildə isə II qurultayı baş tutmuşdur. Bu qurultaylar dövlət qadın siyasəti sahəsində ən əlamətdar və böyük hadisələrdən biri kimi qiymətləndirilir. Çünki qadınlarımız bu qurultayla demokratik cəmiyyətdə qadın hərəkatının əsasını qoymuşdular.

Ulu öndərimiz tərəfindən qoyulan bu siyasət bu gün Prezidentimiz İlham Əliyev tərəfindən də uğurla davam etdirilir.

Açar sözlər: ulu öndər, Heydər Əliyev, qadın siyasəti, Azərbaycan qadını, Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi, Azərbaycanda gender bərabərliyi

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ABSTRACT

In many ways, all the directions and main achievements of Azerbaijan's development over the past half century are closely related to the name and activities of the outstanding figure in our national and state history, the founder of the modern Republic of Azerbaijan, the Great Leader Heydar Aliyev. The great politician also strongly encouraged the development of the women's movement in the framework of the protection of human rights. It is an indisputable historical fact that the main principles of the state women's policy in our country were determined and raised to the state level precisely thanks to the name of Heydar Aliyev.

Women's politics in the Republic of Azerbaijan gained momentum, first of all, after the great leader Heydar Aliyev returned to power at the insistence of the people. Thanks to the far-sightedness and determination of the national leader, since 1993, the involvement of women in public and political life, their representation in government bodies, ensuring their equal rights with men in all areas has become one of the priority areas of public administration.

Heydar Aliyev, who always defended the rights and freedoms of our people, rendered great services in shaping their national self-consciousness and enlightenment, during the first period of his reign in Azerbaijan (1969-1982) always paid attention to women's issues. National leader Heydar Aliyev has always paid attention to the issue of enhancing the role of women in society, sought to ensure their broad representation in state structures, parliament, political and public organizations.

In 1998, national leader Heydar Aliyev signed a decree "On enhancing the role of women in Azerbaijan." In this order, priority areas are determined that require increased attention from state structures. In order to more organized implementation of the state policy towards women in the republic, National Leader Heydar Aliyev, by his decree of January 14, 1998, established the State Committee for Women's Issues and instructed the Cabinet of Ministers to develop appropriate proposals to increase the role of women in the political, socio-economic and cultural life of the country. It was a vivid example of our great leader's concern for Azerbaijani women.

In 1998, with the participation of Heydar Aliyev, the first congress of Azerbaijani women was held, and in 2003 - the second congress. These congresses are considered one of the most significant and major events in the field of state women's policy. Because with this congress, our women laid the foundation for the women's movement in a democratic society.

This policy, laid down by our great leader, is successfully continued today by our President Ilham Aliyev.

Keywords: great leader, Heydar Aliyev, women's policy, Azerbaijani woman, State Committee for Women's Issues, gender equality in Azerbaijan

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

BAĞ VƏ MEŞƏ BİTKİLƏRİNİN ƏSAS ZƏRƏRVERİCİLƏRİ VƏ ONLARIN ENTOMOFAQLARI

MAIN PESTS OF GARDEN AND FOREST APLANTS AND THEIR COMPLEX ENTOMOFHAGS

Dosent Elnurə Səfərova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Kimya biologiya fakültəsi, Biologiya və onun tədrisi texnologiyası kafedrası

<https://orcid.org/0000-0002-4151-1750>

Baş müəllim Zərifə İsmaylova

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti, Kimya biologiya fakültəsi, Biologiya və onun tədrisi texnologiyası kafedrası

<https://orcid.org/0000-0002-9700-0116>

XÜLASƏ

Bağ bitkiləri, ağaclar və kollar hər il çoxlu zərərvericilər tərəfindən 30-50%, kütləvi şəkildə böyüdükləri dövrdə isə bəzən 80-90% zədələnir. Bu məqsədlə bağ və meşə bitkilərinə zərər vuran 6 növ həşəratın növ tərkibini, bioekoloji xüsusiyyətlərini, habelə entomofaqları (parazit və yırtıcı) tənzimləyən həşəratların növ tərkibini, bioekoloji xüsusiyyətlərini öyrənməklə başlıca zərərvericilərə qarşı bioloji mübarizədə perspektiv entomofaqlardan istifadənin elmi əsasları müəyyən edilmişdir. Onların sayı Azərbaycanda işlənilib hazırlanmışdır (1. Söyüd güvəsinin kompleks entomofaqları (*Pandemis heperani* Den.et.Schiff), 2. Gümüşü kəpənəyin kompleks entomofaqları (*Cacoecia lecheana* L.), 3. Həlqəvi baramasarıyanın kompleks entomofaqları (*Malacosoma neustria* L.), 4. Qış qarışlayıcısının kompleks entomofaqları (*Operophtera brumata* L.), 5. Yaşıl palıd yarpaqbükəninin kompleks entomofaqları (*Tortrix viridana* L.), 6. Oduncaq zərərvericilərinin kompleks entomofaqları. Abşeron təbii rayonunda zərərvericilərin və entomofaqların növ tərkibini, bioekoloji xüsusiyyətlərini, yaşıllıqlarda yayılma qanunauyğunluğunu araşdırmaq üçün entomoloji üsullardan, metodik vasitələrdən və xüsusi təyinedici mənbələrdən istifadə edilmişdir (N.F.Meyer, 1933-1936). ; N.A.Telenqa, 1936; İ.A.Rubçov, 1948). Bundan başqa zərərvericilərin və entomofaqların növ tərkibini, morfoloji əlamətlərini müəyyən etmək üçün MBS-1 və MBS-9 mikroskop-lupadan, "Biolum" mikroskopundan, "Canon" digital fotoaparatından, işıq süalanması dərəcəsinə müəyyən etmək üçün lüksometrdən istifadə edilmişdir.

Açar sözlər: Zərərverici, entomofaq, biologiya, ekologiya, bitki.

ABSTRACT

Garden plants, trees and bushes suffer damages caused by lots of pests by 30-50% every year, and sometimes by 80-90% during the period when they grow massively. For this purpose, scientific bases for the use of perspective entomophages in the biological fight against harsh pests by studying the species composition, bioecological features of 6 species of insects, which damage garden and forest plants, and entomophages (parasites and predators), which regulate their number, have been developed in Azerbaijan. (1. Complex entomophages of the willow moth (*Pandemis heperani* Den. et. Schiff), 2. Complex entomophages of the silvery butterfly (*Cacoecia lecheana* L.), 3. Complex entomophages of the ringed cocoon (*Malacosoma neustria* L.), 4. Complex entomophages of the winter beetle (*Operophtera brumata* L.), 5. Complex entomophages of the green oak leafhopper (*Tortrix viridana* L.), 6. Complex entomophages of wood pests. In order to investigate the species composition of pests and entomophages, their bioecological characteristics, and the regularity of their distribution on green

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

areas in the Absheron natural region, entomological methods, methodological tools, and special determining sources were used (N.F. Meyer, 1933-1936; N.A. Telenga, 1936; I.A. Rubchov, 1948). In addition, MBS-1 and MBS-9 microscope-loupe, "Biolum" microscope, "Canon" digital camera, and luxometer were used to determine the degree of light irradiance to determine the species composition and morphological characteristics of pests and entomophages.

Key words: Pest, entomophag, biology, ecology, plant.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**BOTANICAL, PHYSICOCHEMICAL AND BIOCHEMICAL PROPERTIES OF LAVENDER
(LAVANDULA SPP.) HONEY: A CASE REPORT STUDY**

Sevgi KOLAYLI¹, Elsever ASADOV², Esra Demir KANBUR³

¹Department of Chemistry, Faculty of Sciences, Karadeniz Technical University, 61080 Trabzon, Türkiye

²Nakhchivan State University, Faculty of Medical, Department of Basic Medical,
Nakhchivan, Azerbaijan

Orchid id: 00000 00 328 922 974

³Department of Biology, Faculty of Art and Science, Recep Tayyip Erdogan University, 53100 Rize, Türkiye

ABSTRACT

In this case study investigation, the botanical, physicochemical, and mineral compositions, and antioxidant value of lavender (*Lavandula* spp.) honey from Isparta region were studied. The samples had an average moisture value of 15,00 % and a *Lavandula* pollen ratio ranging from 4 to 8%. Electrical conductivity (EC) values ranged from 0.20 to 0.30 mS/cm. The average color values of Hunter Lab* were 67 (L*), 15 (a*), and 72 (b*), respectively. The proline contents were ranged from 762 to 825 mg/kg. The F/G ratio was 1.18 and total F+G values were 63,60±2.30. The average of total phenolic (TP) and total flavonoid (TF) contents were 49,40±2.08 mg GAE/100 g and 1,12±0,20 mg QUE/100 g, respectively. The antioxidant capacities were tested using the ferric reducing/antioxidant power (FRAP) and 2,2-Diphenyl-1-picrylhydrazyl (DPPH) assays, with the average of 165,30±14.26 µmol FeSO₄·7H₂O/100 g and 68.07±10.3 mg/mL, respectively. The major mineral was potassium (511,20 mg/kg), and sodium (355,10 mg/kg), magnesium (40,64 mg/kg) and aluminum (9,54 mg/kg) and iron (3,57 mg/kg) were followed.

Keywords: Lavandula honey, mineral, Isparta

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**İŞĞALDAN AZAD EDİLMİŞ ƏRAZİLƏRDƏ ÇAYLARIN AXINLARINDAN
HİDROENERGETİKA MƏQSƏDİ İLƏ MƏNİMSƏNİLMƏSİ ÜÇÜN YENİ
DURULDUCULARIN İŞLƏNMƏSİ**

DEVELOPMENT OF NEW COOLERS FOR HYDRO ENERGY UTILIZATION FROM RIVER
FLOWS IN LIBERATED TERRITORIES

Əbilov Rəşad Səffan oğlu

Azərbaycan Elmi Tədqiqat Layihə Axtarış Energetika İnstitutu

XÜLASƏ:

Məqalədə, işğaldan azad edilmiş ərazilərin çaylarında, hidroloji müşahidə məntəqələrinin məlumatlarına əsasən, orta illik su sərfinin, çay axının lilliyinin öyrənilməsi və təhlili, orta çoxillik çöküntülərin miqdarı və ölçüsü dəqiqləşdirilmişdir [1]. Məqalədə, dağlıq və dağətəyi ərazilər üçün suqəbuledici qurğuların yanında durulducuların yeni konstruksiyasının təkmilləşdirilməsi də nəzərdən keçirilir. Çoxsaylı tədqiqatlar nəticəsində kiçik su elektrik stansiyaları üçün durulducuların sxemi təkmilləşdirilmişdir. Plan və kəsiklərdən ibarət cizgiləri hazırlanmışdır. Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyəti Agentliyinin tabeliyində olan Patent və Əmtəə Nişanları Ekspertizası Mərkəzinin faydalı model üçün patent alınmışdır.

Açar sözlər: çöküntülər, durulducu, dağ-ətəyi ərazi, hidroloji xüsusiyyətlər.

ABSTRACT:

In the article, the study and analysis of the average annual water consumption, siltiness of the river flow, and the amount and size of the average multi-year sediments in the liberated rivers, based on the data of the hydrological observation points, have been specified. In the article, the improvement of the new construction of culverts is also considered in addition to intake facilities for mountainous and foothill areas. As a result of numerous researches, the scheme of the sprinklers for a small hydropower plant has been improved. Plans and cross-sectional drawings have been prepared. A patent for a utility model has been obtained in the Republic of Azerbaijan.

Key words: sediments, drainage, foothills, hydrological features

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF PRESSURE DROP AND FRICTION FACTOR
CHARACTERISTICS OF SURFACTANT SOLUTIONS**

Bon A.A. Ramamonjisoa

ORCID: orcid.org/0000-0002-6586-194X

Aycan ALTUN

orcid.org/0000-0003-3947-5698

Osman Nuri SARA

orcid.org/0000-0002-3690-7929

Department of Chemical Engineering, Faculty of Engineering and Natural Sciences, Bursa Technical University, 16310
Bursa, Turkey

ABSTRACT

A heat exchanger is a remarkable device designed to transfer heat between two fluids at different temperatures without the risk of mixing them. In commercial and industrial settings, the double pipe heat exchanger stands out as one of the most popular heat exchangers thanks to its unparalleled efficiency and reliability. The friction factor plays a critical role in a wide range of engineering applications, including heat exchangers, cooling systems, and pipeline transportation of liquids. It directly affects the pressure drop, making it an essential factor in optimizing system performance. This study aims to decrease pressure drop in a counterflow double-pipe heat exchanger using surfactant solutions as drag-reducing agents. For this purpose, surfactant solutions were prepared by adding three different surfactants, including sodium dodecyl sulfate (SDS), nonylphenol ethoxylate (NP-10), and polysorbate 80 (Tween 80) at volume concentrations of 0.2% to water, separately. The test rig consisting of a heater, cooler, storage tank, pump, and the test section of a double pipe heat exchanger was set up. While surfactant solutions used as cold fluid were passed through the inner tube of the heat exchanger at several flow rates (3, 4, 5, 6, 7, 8 L/min), the flow rate of the hot fluid, distilled water was kept constant at 5 L/min throughout the experiment. The study was conducted in turbulent flow regimes. Friction factors were calculated from experimental data and compared with the literature. According to the results, the maximum drag reduction was achieved by approximately 16% when using NP-10 surfactant. In addition, an increase in pressure drop was observed as the Reynolds number increased.

Keywords: Pressure drop, heat transfer, double pipe heat exchanger, drag reduction, surfactants.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

SOLUTION OF NONLINEAR DIFFERENCE EQUATIONS WITH INVERSE Q- DIFFERENCE OPERATOR

Kübra IŞIK

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Studies

Department of Mathematics

Orcid ID: 0009-0009-4621-0656

Assoc. Prof. Dr. Nihat ALTINIŞIK

ABSTRACT

In this study, starting from the ordinary difference, information was given about the q-difference equation and the q operator, which form the basis of Q-analysis, and after the definitions and applications, the D_q and $D_{q^{-1}}$ operators were introduced. The formation process of the q-difference equation, whose solution family is given depending on an arbitrary constant, is described. The similarities and differences of classical differential equations and q-difference equations at some points have been shown. For example, it has been mentioned that the conditions that make a quantum exact differential equation are the exact same as the conditions that make a classical complete differential equation but the derivative and the q derivative are not always the same according to the range of definition. Within the scope of difference equations, it is known that it is not possible to reach the general solutions of nonlinear type equations or that they require long efforts, but nonlinear difference equations are used in many fields of engineering and natural sciences. Therefore, how the general solutions of nonlinear q-difference equations with the inverse q-difference operator are explained with theories and examples. It is thought that some q-difference equations can be converted into the equations we have shown with the help of appropriate transformations.

Keywords: Quantum calculus, q-difference operator, inverse q-difference

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

ACTIVE METHODS OF TEACHING BUSINESS ENGLISH: CASE STUDY APPROACH

Vasilachi Serghei

Bolgari Natalia

Andoni Ina

Academy of Economic Studies of Moldova (ASEM)

ABSTRACT

The article tackles the issue of applying active methods of teaching Business English through real case studies. The types of active methods of teaching, the case study description, and the steps in developing case studies are depicted in the paper. The article contains three case studies on Business English from Market Leader, 3rd Edition, Pre-Intermediate, Intermediate and Upper-Intermediate levels. Case studies show true, complex, and contextually rich situations, involving a dilemma, dispute, or issue that one or more of the characters in the case must agree or disagree on. The particularity of active methods of teaching through case study is that it develops learners' creative and critical thinking. This helps students apply the acquired useful language and communication skills in analyzing and solving real business case studies. When carefully planned, case studies challenge students' critical thinking and problem solving skills in a business learning environment.

Keywords: case-study, active method, issue, steps, academic skills, student-centered learning.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**THE ROLE OF EDUCATIONAL LEADERS ENSURING EDUCATIONAL QUALITY: A
SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW**

Mr Dawit Negussie Tolossa

Mr Yohannes Negussie

S.D. School of Commerce, Gujarat University, Ahmedabad 380009, Gujarat, India

Meles Zenawi Leadership Academy, Mekelle, Ethiopia

ABSTRACT

This paper aims to give a systematic review of the literature (SRL) on the role of educational leaders in maintaining educational quality. Reviews of the existing literature have long been seen as a crucial step in determining the nature of the vast body of knowledge in various fields of study and enabling further advancement. The type and quality of the systematic review paper released on the role of educational leaders in ensuring educational quality are studied and evaluated using Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analysis (PRISMA). For this review, 42 systematic studies on the role of educational leaders in ensuring educational quality journals published between 2010 and 2022 were taken into account. The study's findings show numerous shortcomings in the planning, structuring, and carrying out of recent systematic reviews. 42 out of 493 papers directly analyse, according to this search. This work specifically identifies 19 direct or indirect documents. 42 out of 493 articles directly analyse, according to this search. This work specifically identifies 19 direct or indirect documents. The study suggests that educational leadership (educational leaders, directors, and teachers) is critical in achieving high-quality education and improving student learning experiences at undergraduate and graduate levels. To enhance the quality of education, establishing clear visions, developing a professional culture, and developing adaptability to rapid changes are all vital aspects that educational leaders need to consider.

Keywords: educational leaders, educational quality, Systematic literature review

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

TRANSLANGUAGING PEDAGOGY IN PAKISTANI CLASSROOMS

DR NAEEM FATIMA

ABSTRACT

Translanguaging in the pedagogical practices increases the learners' ability to comprehend the concepts with added clarity. The use of translanguaging in the teaching of English grammar being followed in the Pakistani schools established by the Government in the backward areas enhances the clarity of concepts and brings in more accuracy in using the grammatical components. This research examines the instructional practices of Pakistani teachers when they employ a translanguaging-inspired approach in teaching grammar to the elementary students. Instead of using the target language only, the teachers encourage the utilization of foreign (English) language as well as national language (Urdu) in their instructions. This practice entails increased communicative response of the learners and increases the learners' motivation and participation. The research techniques of observations and interviews will be used to collect authentic data from field. The research is expected to reveal value of the meaning-making in instruction and effective communication of content by students and the teacher.

Keywords: Translanguaging, pedagogical practices, grammatical components, accuracy, learners' motivation, participation

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

**THE ROLE OF STUDENT SELF-GOVERNMENT IN THE DEVELOPMENT OF
EDUCATIONAL AND EXTRACURRICULAR ACTIVITIES - EXPERIENCE OF THE
PRIVATE SCHOOL "BINULI"**

Gorgadze D.¹ Gorgadze G.¹ Jogleidze N.² Kobakhidze M.² Maghradze T.² Goshadze L.²

¹Pupils' Self-Government of Private School "Binuli", Tbilisi, Georgia

² Private School "Binuli", Tbilisi, Georgia

ABSTRACT

In recent years, in the modern education system, the pupils' council - the same self-government - has been particularly advanced. Participation in pupils' self-government allows a young person to acquire management and organizational skills, learn to responsibly perform their duties and tasks. It promotes the establishment of constructive cooperation between pupils and the administration of School.

Pupils' government forms real leaders of society, the future elite of the nation; allows the pupil to be heard, creates opportunities for the realization of civic position, talents, stimulates the activity of young people in public life in general. Because society's need for a new generation of leaders can be satisfied through Pupils' government as an active form of organization of life of pupils, contributing to the development of their autonomy in decision-making and responsibility for the results obtained in achieving socially and personally meaningful goals.

The basis for the effective formation of the pupils management skills is active participation in public life and pupils' government. After all, this is where the first skills of teamwork and team building, organizing and conducting events (scientific, entertainment, cognitive, volunteer), the ability to plan time and actions, the ability to clearly set goals and find ways to achieve them, self-organization skills are formed.

Based on the experience of our school, we can confidently say that self-government plays a major role in the extracurricular development of pupils. The main tasks of self-government of Private school "Binuli" (Tbilisi, Georgia) can be formulated as follows:

- promotion of educational, scientific and creative activities of pupils;
- ensuring that pupils perform their duties;
- Helping the academic staff of the school in organizing educational, scientific, cognitive, sports, cultural and charity events;
- ensuring and protecting the rights and interests of pupils, in particular, in relation to the organization of the educational process;
- promotion of the activities of pupils groups, societies, associations, clubs of interest;
- organization of cooperation between pupils of other schools, higher education institutions and youth organizations.

The members of the self-government are the representatives of high 8-12 grades, who are selected by voting. The mentioned members are divided into committees, which are responsible for their respective activities.

The proof of the successful work of self-government is the whole range of events organized both inside and outside the school and many successes in various conferences, Olympiads, festivals and others.

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

The key to success can be considered energetic work of pupils, equality and support of the administration.

Key Words: School education, Pupils' Self-Government, Extracurricular activities

7th INTERNATIONAL EDUCATION AND INNOVATIVE SCIENCES CONGRESS
May 12-13, 2023 Azerbaijan State Pedagogical University

BRAZILIAN AND PORTUGUESE TEACHERS' CONCEPTIONS ABOUT MATHEMATICS TASKS

Dr. Aldemir Malveira de Oliveira

University of Minho – Braga - Portugal- Institute of Education – Post Doctorate in Education Science-
Specialization in Mathematics Education

ORCID 0000-0001-7170-3115

Dr. Ema Mamede

CIEC - University of Minho – Braga - Portugal- Institute of Education - Advisor

ORCID 0000-0002-1623-8406

ABSTRACT

Mathematics tasks are crucial tools for students' teaching and learning. Ponte (2014) argues that mathematics tasks are configured as a core of the teaching and learning processes, passing through the requirement of formulation, problem solving, development of mathematical reasoning, characterizing Mathematics as a human activity in constant development. Therefore, trying to understand teachers' conceptions about tasks and how they are implemented in Mathematics class is necessary. Thus, this investigation aims to analyze teachers' conceptions of mathematics tasks from a group of 52 teachers, 26 from Elementary School I/Basic Education in Brazil and 26 from the 1st and 2nd Cycles of Basic Education in Portugal, who teach from the 1st to the 6th grades, involving short, medium and large experienced teachers. For that, the following research questions were addressed: 1) What conceptions do teachers have about the tasks for the mathematics class? 2) What conceptions does the teacher have about the implementation of these tasks in their classes? The study adopts a quantitative methodological approach, in which surveys were used reach teachers' conceptions as through the quantitative method it is possible to analyze, observe, describe and carry out interpretative practices of a phenomenon in order to understand its meaning. The conclusions about the realities drawn in both countries via content analysis and confronted with statistical interpretations indicate the existence of parameters that correlate with each other, and allow results on aspects of understanding about the implementation of mathematical tasks. In this way, it was possible to carry out reflections about the reality and the pedagogical process that guides the classroom space between both countries.

Keywords: Mathematics Tasks; Basic Education; Mathematics Teachers.

01.06.2023

REF: Akademik Teşvik

İlgili makama;

7. Uluslararası Başöğretmen Eğitim Ve Yenilikçi Bilimler Kongresi, 12-13 Mayıs 2023 tarihleri arasında Bakü/Azerbaycan' da 12 farklı ülkenin (Türkiye 27 bildiri- Diğer ülkeler 46 bildiri) akademisyen/araştırmacılarının katılımıyla gerçekleşmiştir.

Kongre 16 Ocak 2020 Akademik Teşvik Ödeneđi Yönetmeliđine getirilen "Tebliğlerin sunulduğu yurt içinde veya yurt dışındaki etkinliğin uluslararası olarak nitelendirilebilmesi için Türkiye dışında en az beş farklı ülkeden sözlü tebliğ sunan konuşmacının katılım sağlaması ve tebliğlerin yaridan fazlasının Türkiye dışından katılımcılar tarafından sunulması esastır." değişikliğine uygun düzenlenmiştir.

Bilgilerinize arz edilir,

Saygılarımla

Prof. Dr. Asaf ZAMANOV
Head of Conference / Kongre Başkanı